

Michaelis, Johann. I.N.J. dissertatio pharmaceutico-therapeutica de natura tincturæ bezoardicæ D. Johannis Michaelis cum appendice collectaneâ ob naturam symbolicam & homogeneam, de mistura simplici, his præfixæ sunt epistolæ honorariæ nonnullorum veteranorum medicorum. Opera et studio thematico Godofredi Schultzii, med. d. & practici in patriâ Lutheri

Hall. Saxon. Sumptibus Simon. Joh. Hubner. Literis Christini Michaëlis, anno 1678, 1678.

Cote : BIU Santé Pharmacie 11369 (2)

I. N. J.
DISSERTATIO PHARMACEUTICO-
THERAPEUTICA
DE
**NATURA TINCTU-
RÆ BEZOARDICÆ**
D. JOHANNIS MICHAELIS

Cum

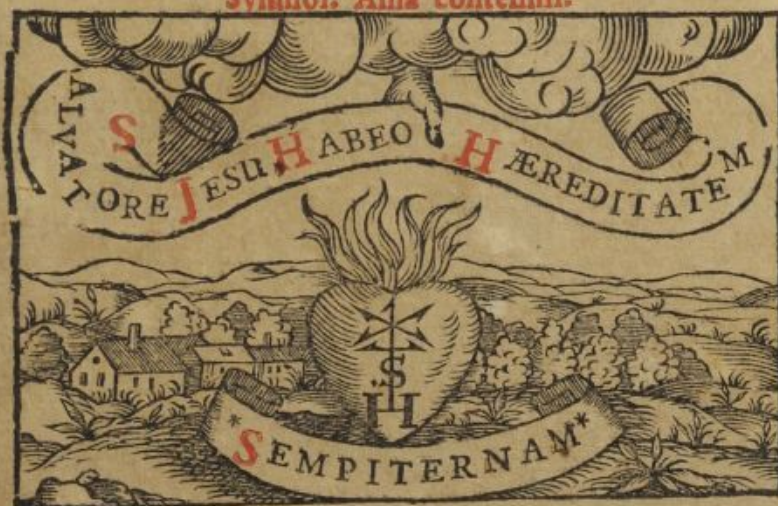
Appendice collectaneâ
Ob naturam symbolicam & homogeneam,
De

MISTURA SIMPLICI,
His præfixæ sunt Epistolæ honorariæ nonnullo-
rum Veteranorum Medicorum.

OPERA ET STUDIO THEMATICO

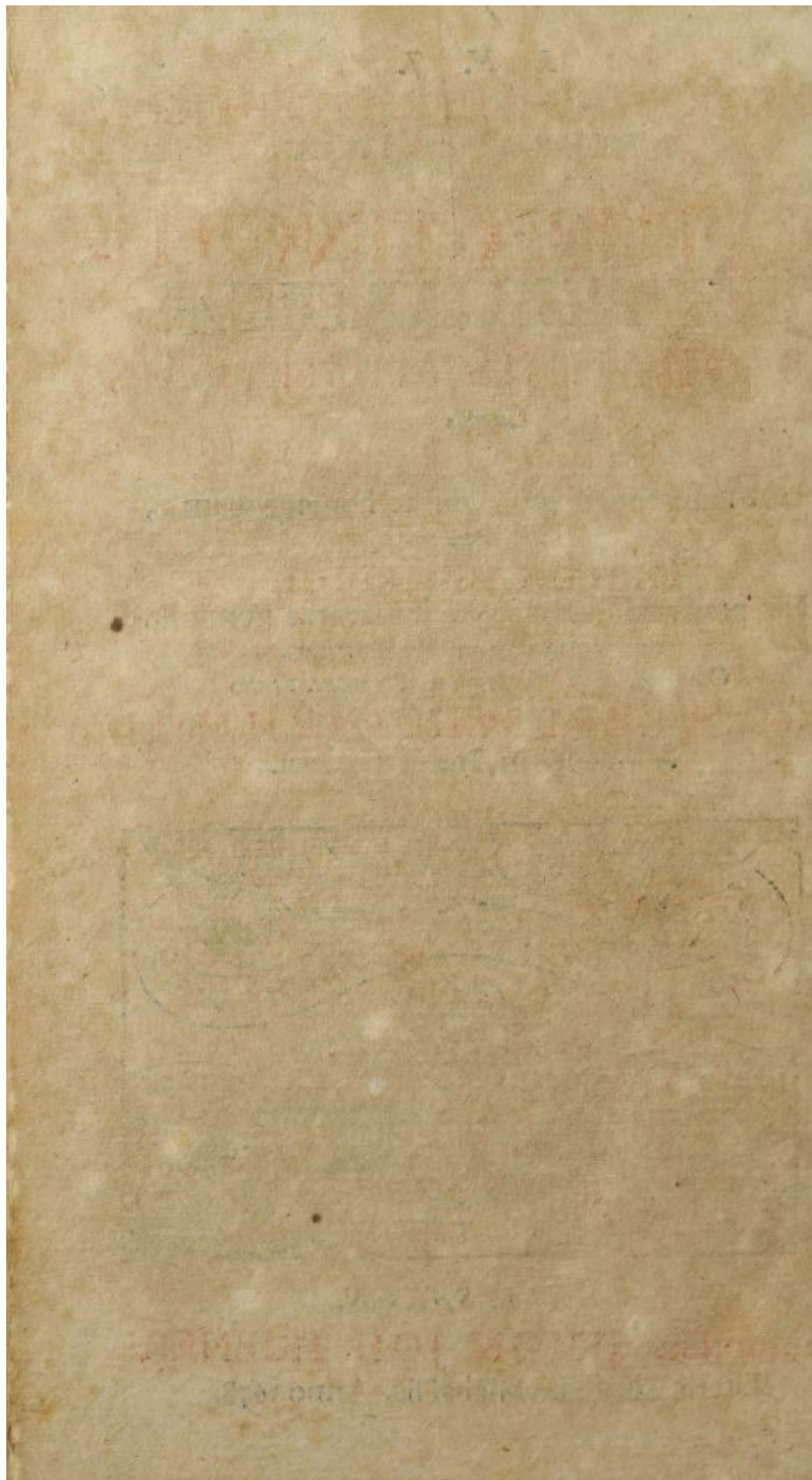
GODOFREDI SCHULTZII, Med. D.
& Practici in Patriâ Lutheri.

Symbol. Ama contemni.

HALL. SAXON.

Sumptibus **SIMON. JOH. HUBNERI.**
Literis Christiani Michaëlis, Anno 1678.

DEO PATRI, FI-
LIO, SPIRITUI
SANCTO,
TER OPTIMO, TER MA-
XIMO,
DEO TRINUNI
& UNITRINO,
Benedicto In secula.
Hoc qvaliscunq; Talenti Lucellum,
sacrum esto.

In Laudis & Gloriæ
sacrificium

Gratæve mentis

Libamentum

Hoc,

O Indulgentissime DEUS,
benignus accipe

à

Famulo Tuo æternô humilique
Cultu Tibi devoto

G. S.

EXCEL-

EXCELLENTISSIMI

W E D E L I I

Med. D. & Profess. Jen. celeberrimi Epi-
stola ad me missa 30. Novembr. 1676.

P. P.

Responsum ad gratis-
mas Tuas, VIR Excell. sta-
tim dedissem, nisi Proposi-
tum hoc meum negotiis
variis interpolatum, nunc
demum integrum fuisset ex parte exe-
qui. Magnifico Affectum tuum, eundem-
que ut firmum mihi serves, maximopere
rogo; Vicissim Ego nullam intermittam
occasionem, quâ ullô modô inservire Tibi
potero. Dn. U. nostrum è flore studiorum
suorum pronuper emigrantem doleo,
postquam Eum non ab ore tuo, ut credi-
deram, pendere percepi, nihilominus spe-
ro, illum strenuè quoque domi inceptam
prosequi viam. *Propositus Tibi Labor non
potest non Publico obtingere utilissimus*, siqui-
dem inter Universalia non infimum te-
nent locum Bezoardica & inter hæc ipsa
A Tinctu-

Tinctura bezoardica D. Michaëlis, toto
 literario vel medico saltem deprædicata,
 orbe. Jubes quidem me Noctuas Athenas
 ferre, dum quid circa ejus Processum U-
 sumque moneri posse statuam, amicè à
 me exposcis. Ne tamen planè filere vi-
 dear, profiteor in genere *Tincturas bezoar-*
dicas remedium esse maximè polychrestum, ad
quàm plurimos Morbos ex eòdem quasi fonte,
oriundos, Febres imprimis malignas, Pleuriti-
des, Dysenterias &c. nobilissimum. Conferri
 autem possunt Eadem duplici potissimum,
 modo, vel simplici mixtione, qualis est *Mistura*
simplex quavis ratione tincta, cum vel sine cam-
phorâ, vel Extractione perfectâ ex speciebus be-
zoardicis, vel qui modus medius est, ex duobus
hisce mixtus. Ad primam illam classem omni-
 nò pertinet *Tinctura bezoardica Michaëlis, nisi*
quod concentratas magis habet vires, adeoque
 non tam diffusâ eget dosi, unde cum Mix-
 turâ simplici absolutè coincidere rectè
 quidem negatur, abluere tamen à Pro-
 cessu consimili, frustrâ videtur asseri: Ego
 & hâc & alterâ magis specie familiariter
 utor *Tincturâ essentialiter bezoardicâ, cu-*
jus vires satis deprædicare non possum. Usus
 verò prioris potissimum proficu⁹ mihi vi-
 sus

sus est in Principio maximè, ubi Volatilia magis conveniunt, ubi Camphorata non æqvè ingrata sunt, unde è contrariò facile patet, quantum egeat cautionis in statu Febrium, in continuatione protractâ, in rarioris Texturæ sangvine, & capite debiliore. In hoc verò maximè sæpe errant Medici, qui continuò hujus Usu rarefactionem sangvinis intendunt, qui interfixa & volatilia distingvere negligunt, nec tam refrænant sangvinem & serum, quàm extimulant. Unde non rarò Vigiliæ, deliria, caloris exacerbatio cum reliquis accidentibus. Hæc summatim quasi de Usu hujus Tincturæ sufficiant, quæ ipsa procul dubio jam latius omnia exposueris. Junxi his Theorematum medicorum Exemplar unum, & alias duas, quæ ad manū erant, Disputationes. Nunc sub prelum missa quoque est Pharmacia, in Artis formam redacta, quam quidem voco eò nomine, quod singula circa operationes hujus occurrentia certis comprehendat Regulis. Quid si ulterius vel quoad Propositum Progressum, vel in aliis Rebus, quæ maximè ad Honorem tuum promovendum facient, inservire

A 2

pote-

potero, promptum me & candidum habebis. Videris in illo æmulari Claudii Deodati studium, qui *Aquam cordialem Herculis Saxonie* peculiari libellô exposuit, seq̃ve unâ cum Auctore vel hōc ipsō in Posteritatis memoriam vindicavit. Servet Te Deus. Dab. raptim Jenæ ê Museô

Nobilissimi T. Nominis

Cultor devotus

G. W. Wedelius.

Excellentiss. WEDELIO

Sal. & Off.

P. P. **A**Ccepi literas tuas, nuper ad me missas &c. Cæterum, quæ de Tincturâ bezoardicâ doctè & candidè monuisti, perplacent mihi. In nonnullis verò Mentem tuam assequi nequeo. Verba, quæ dubiorum plena sunt, in nuperis literis Tuis sic habent.

Confieri possunt Tincturæ duplici modo, *vel simplici Mixtione* &c. vide supra usq̃ve: concentratas magis habet vires.

Hîc sphalma dubio procul literarium, commisit calamus ob festinationem &

pro

pro Mixtione Destillationem, voluit chartæ inarare. *Destillatio* enim & *Extractio*, quoad actus pharmaceuticos, sibi invicem opponuntur melius, quam *Mixtio* & *Extractio*. Deinde *Mistura simplex* fit *destillatione*, & post demum *Mixtione spirituum*. *Tinctura* verò *bezoardica* *Extractione* & *Mistione spirituum*, & sic utraqve *Mistionem* participat, non verò *Destillationem*. Si autem species *Theriacales* primùm, *destillantur*, & novæ species hōc *Menstruō destillatō*, & viribus *Theriacalibus* jam imbutō, denuō extrahuntur, & miscentur spiritu vitrioli & Tartari, tunc habetur medius modus *Præparationis Tincturæ bezoardicæ*, qui constat ex *destillatione*, *extractione* & *Mistione Miscendorum reliquorum*, & hōc modō *Tinctura bezoardica* esset intensè, & phrasi tuâ, essentialiter *bezoardica*. Ad hæc non video, quomodo *Tinctura bezoardica* ad i. speciem *Præparationis* pertinere possit, siue *Mistio* intelligatur, siue *destillatio*; quocunqve enim modō præparetur, miscenda est. Accedit, quod *Tinctura bezoardica Mich.* præparetur etiam vulgò nulla prævia *destillatione specierum*, sed

A 3

statim

statim Extractione, vel per simplicem spiritū vini aliquō modo rectificatum, vel per spiritum sambuci, bacc. Junip. per-
 ferm. paratum. Itaq̃ve Tinctura bezoar-
 dica non ad 1. speciem, sed ad 2. scilicet ad
 Extractionem refertur. Verū ut dixi,
 aliarum fortean Rerum cogitationes ani-
 mum Tuum subierunt, cum hæc scribe-
 res in eā Negotiorum Tuorum Multitu-
 dine. Monere tamen id ipsum volui, cum
 Literas opellæ præfigere. Honoris & Te-
 stimonii gratia constituerim, si prius inti-
 miorem earum sensum impetraverim.
 &c. &c.

*T. Prisco verbo παυλι σήθεις ηγῆ
 παυλι ἰούμα*

Godofredus Schultzius, D.

Responsio ad hæc dubia.

P. P. **G**Ratissimæ Tuæ redditæ mihi
 sunt, cum in Gothanâ aula dege-
 rem &c. Quod Tuum attinet dubium cir-
 ca Tincturarum bezoardicarum notio-
 nem, ex Nuperis meis natum, studiō sanè
 scripsi, *illas fieri vel simplici Mixtione, vel Ex-
 tractione perfectâ.* Cum ergò de posteriori
 inter

inter Nos conveniat, dari Tincturas bezoardicas, quæ affuso speciebus commo-
do Menstruo propriè extrahuntur, hæc-
quæ hinc Tinctura gaudent, facilè constare
puto, hodiernò quidem more alteram
harum classem illam esse, quæ non tam
suâ gaudet genuina & domestica virtute,
per extractionem parata, quàm in rei ve-
ritate sola Mistione, *inductâ aliunde Tinctu-
ra*, quæ cæteroquin nil planè de viribus
confert, v. g. Ponamus Mixturam simpli-
cem (quæ proculdubio, sive destillationem
præviā consideres, sive non, Mix-
turæ titulo rectè venit; neque enim nisi
confusione vel Mixtione trium certorum
spirituum confit) tinctam santalina Tin-
ctura, venditari pro Tinctura bezoardica,
quæstio inde exoritur, sitne hæc Tinctu-
ra ex ipsis speciebus bezoardicis extra-
cta, an sola sua Mistione conflata, &
quoad corporaturam suam, ceu veste,
palliativa Tincta. Prius sane affirma-
ri nequit, nisi dicere velimus, potio-
rem cum colore hanc virtutem deberi san-
talo r. id quod vix ullus affirmaverit.
Nihilominus tamen Virtus bezoardica &
hanc modò, si curiosè procedatur, ei-

dem rectè tribuitur, suo quidem modulo &c.

N. T. N.

par. Cult.

G. W. Wedelius D. PP.

In

Epistola

EXCELLENTISSIMI VIRI

D. ECCARDI LEICHNERI

Medici, Philosophi, & Didactici

eximii

ad me missâ

sequentia extant:

P. P. **D**E Tinctura illa constat, merè interpolatum esse Diaphoreticum Paracelsi in Peracutis, quod vulgò Mistura simplex audit, & interpolatum quidem, quod ego sciam, Dn. D. Michaëlis Auctore, *cujus etiam parandi Modus præ aliis mihi aridet. Eandem porrò uti meritis suis laudibus haud dedignor, ita vulgò in officinis vendi sventam haud magnifacio; & pluris sæpe Ipsam illam Misturam simplicem, propriâ tamen quoq; manu confectam, ut quæ ab ulteriore etiam usu in chronicis quibusdam Morbis apprimè se commendat. Verbo, utrobiq;*
res

res pendet à dexteriore Ingredientium ,
utpote spir. Theriac. Tartari & vitriol. præ-
paratione. Addo quod in Malignis etiam
plus tribuam ferè Bezoardicis miner. cū
½ diaph. & admisto tantillo camphoræ
propter datam ibi ebullitionem, spirituo-
sis concedere nesciam.

In aliâ hæc :

Circa Ichnographiam Dissertationis
Tuæ de Tincturâ bezoardica id unum
fortassis quis monuerit &c. Animi cau-
sa circa Methodum levicula quædam
adjicio, utpote 1. haud injuria negari for-
tean, esse vel verè dici Tincturam bezoar-
dicam, cū quidem Medicamentum be-
zoardicum sit, sed non ejus nominis Tin-
ctura: quia Tinctura est ab extraneo, non
bezoardico 2. Causa Efficiens quare præ-
cisè habeatur Auctor primus, exclusa ar-
tifice, qui conficit, destillat, miscet? 3. Ma-
teriam & Formam cōfundi, videtur enim
omninò Modus ac Processus conficiendi
ad Formam potiùs, quàm Materiam spe-
ctare. Internam Formam consistere in
Naturâ ingredientium & compositionis
Indole, colorem, consistentiam esse acci-
dentia superficialia &c. *Ceterum laborem,*

A 5

censeo

censeo in Praxi studiosæ imprimis Juventuti & Incautioribus aliis perutilem.

Responsio.

AD 1. Tinctura dicitur, non quia bezoardica est, sed quia consistentiam habet Tincturæ, quô respectu opponitur Extracto & Essentiæ. Tinctura dicitur à Formâ externa fluida, bezoardica ab interna Materia ex qua, Fine, & usu. Deinde omninò Ingredientium (quæ bezoardicò Titulô gaudent, ob vires Badzahar orientali analogas, si non superiores) colore tingitur nativô & domesticô Liquor noster bezoardicus. Negari enim nequit, Tincturam bezoardicam etiam ante extraneam colorationem cum papav. rh. fant. r. &c. suum obtinere colorem, quem Ingredientia Menstruo suppeditant, & cum colore vires suas. Duplex itaqve color est Tincturæ bezoardicæ: 1. nativus ab Ingredientibus bezoardicis seu bezoardico-æmulis. 2. extraneus, ab extraneo; ut fantalo r. papav. rh. &c. Hinc nonnulli medici nativo suo colori eandem relinqvunt, nec papavere, nec fantalô tingunt: Nativus color obumbratur extraneô, in se verò non tollitur, quando
Tinctu-

Tinctura per extractionem parata fuit.

Ad 2. Neque hoc ego dixi vel scripsi. Titulus & caput 2. habet: de Auctore & Æmulis. Per hos intelliguntur omnes, qui in Tincturæ bezoardicæ confectione, variatione &c. occupati fuerunt, aut adhuc occupantur, siue sint Medici, siue Pharmacopæi, quemadmodum etiam ipsa Exegesis cap. 2. Id ipsum paulò latius deducit. Verbo: Causa Efficiens hîc includit Principalem, & minùs principalem, ministerialem, solitariam, sociam, & sic porrò.

Ad 3. Materia & Forma scil. interna & externa ipsius nempe Medicamenti nostri compositi (de hâc enim sermo est) non confunditur. Materia enim ex quâ, seu Numerus Ingredientium, quò modò in confectione Tincturæ se invicem excipere, & per Extractionem, Miftionem & colorationem tractari debeant. cap. 3. *ὁ φαρμακοποιὸς* per aliquot Processus proponitur. Modus verò hic, qui secundum Prius & posterius circa elaborationem Tincturæ observari debet, non ad Formam, sed ad Efficientem, & Necessitatem Materiæ spectat, & ab hâc in Cap. III. separari

rari non potest. Forma verò Interna, seu Natura Tincturæ propriè sic dicta, cum qualitatibus primis, secundis & occultis cap. I V. inculcatur. Et sic nulla fit confusio Materiæ (ex quâ) Formæ (Internæ & externæ) & Proprietatum, si modò singula ad ipsam Tincturam restringuntur. Processus alicujus Compositi propriè ad Efficientem, & Materiam, spectat, non ad Formam; Nisi Formam & Formale intelligas modum operandi per antecedentium, concomitantium & consequentium nexum. Hujusmodi tamen Formale etiam ad Cap. 3. de Materia reducitur; Impossibile enim est, quin simul modus agendi secundum prius & posterius determinetur, quando Ingredientia ordine recitantur; ut patet caput III. Dissertationis nostræ legenti.

EPISTO-

EPISTOLA

EXCELL. HENRICI WOLFFII

Medici aulici & Physici Ordinarii Halberst. p.m. inter alia hæc habet :

P.P. **A**ls mein H. H. mich mit seinem Schreiben gewürdiget / solches erkenne für eine sonderbahre Gewogenheit und Freundschaft / wünschend / daß mit demselben mündlich möchte reden / und in bessere Freundschaft kömten. Zu edirung des Tractats de Tincturâ bezoardica, wünsche Glück ; Es ist diesem herrlichen Medicament eben das / was dem Balsamo Φ , begegnet / in dem es hier und da ab Agyrtis & Mulierculis verfälscht herum getragen wird / dadurch solche Träger nur ihre Nahrung suchen / und unter solchen hohen Namen Leute zubetrieden trachten. Die Formul meiner bezoar Tinctur, so ich bißher in usu gehabt / übersende meinem H. H. hiebey / denn ich damit in Praxi durch Gottes Hülffe viel außgerichtet / sonderlich in Morbi Principio, und nachdem die subjecta gewesen / mit den Herk = Wassern gegeben / und wirket die Unterste / so mit dem Θ viperarum vermischet / geschwinder / wie die andern. Sende auch den Bericht de &c.

Halberst. den 16. Nov. 1676.

Præfatio

Præfatio ad Lectorem.

Sisto Tibi Lector εὐχσεε, Tincturam bezoardicam insignis illius Practici & Chemici D. Joh. Michaëlis υἱοῦ ἐκ ἀγίων ἀγίων, cum Auctore suo in plurimis Germaniæ locis multorum applausu inclytam. Causas mi Lector, quæ me impulerunt, ut ex variis meis Curiis medicis præsentem Fœtum ingenii & Laboris continui primum omnium in lucem & censuram publicam exire paterer, ipse conjectare potes. Etenim communem omnium Doctorum, & scriptorum finem seu scopum forsitan nosti, qui est aut saltem esse debet; inservire sibi & proximo post DEI unius & Trini gloriam. Divini Numinis honor suprema lex est omnis Horistica medicæ, quæ hoc ferè singulare & sibi proprium præ aliis fovet scripturis, extra Scripturam illam, quæ Principium Fidei & vitæ nostræ ἀυτόματος est, ut Numinis cœlestis omnipotentiam, sapientiam, & gratiam cum Gloria perpetuâ serie in singulis Medicina Partibus & Energematis non rudi pietatis penicillò unâ depingat. Testis erit omnis, qui in medicis sacris vel sacer est Anagnostes, vel Acroastæ & Horistica Asclepiadeæ aures benevolas manumve accommodat, vel deniq; ipsis oculis iatrica.

trica Eleusinia in Igne lustrat. Huic divina Glo-
 ria, qvi Gloriola, Jactantia & Ostentationis
 propria particulam ex proeresi subdit & instar
 Numinis coli cupit, nondum τὸ νόσι θεὸν & σε-
 αὐτὸν probiter imbutus est. Nobis verò ipsis in-
 servimus scribentes, & scripturientes, dum
 benè (modò etiam qvòcungq) agendo, malè age-
 re dediscimus, neq; σατανας, Otiantium indivi-
 duus comes, nos otiosos offendit, & sub otian-
 di libidine tetrìs peccandi stimulis ad varia flagi-
 tia facienda impellit; Otiosæ cogitationes &
 multa malorum incitamenta non sunt nobis de-
 linqvendi incitamento, qvando in Re Utili cala-
 mo perficiendâ etatem nostram, Ingenium, oti-
 um & bonas horas consumimus. Ad hoc crescit
 sapientia & virtus scribendo, & Testimoni-
 um rei benè gestæ, non amoris sui, sed modestiæ
 & veritatis stimulo percitâ à Viris doctis expe-
 ctat. Etenim Vir modestus virtutis laude non
 supercilia erigit, sed deprimat, & modestiorem,
 qvamvis alacriorem, se gerit in virtutis, labo-
 ris, & stationis suæ stadio; qvemadmodum con-
 trà, & malignè sentientium Crisi, & hypocrisi,
 cui se hodie tantum non omnes in orbe Christia-
 no pervulgant, non frangitur, sed DEO com-
 mendat Momum ἀπαίδευτον, donec ad sanctio-
 rem, sapiorem & sapientio rem mentem, ac
 melio-

meliorem frugem redeat per DEI nutum seu
 Patris cœlestis Tractum. Intellectus humanus, si
 ullâ operatione mentis, certè Horistica accuratâ
 & methodicâ proficit. Ad Artificium Doctrina
 pertinet docta Scriptura, quæ elicit, monstrat &
 roborat legendi, judicandi & colligendi ordi-
 nem ac dὲναμιν; & quas non fecundâ quasi
 matrice promit & parit utilitates genuina &
 ordinata, non confusane a scriptio? Emolumen-
 to non minori Proximo quoq; est docta pro viri-
 li & utilis Horistica; Quia communicat Ipsi la-
 borem bonò animò susceptum, participem facit
 peregrinum propriæ epicriseos, dispersas ubiq;
 bonorum Auctorum sententias baud citra Judi-
 cium colligit, & in simplicem quasi obtutum
 cogit, ansam suppeditat ulterius judicandi, ut
 de suo etiam aliquid addat Lector, quod antè
 Eum observavit nemo, & facit, ut plenâ appli-
 cationis mensurâ communicatus labor Proxi-
 mo denuò effundatur. Quæ omnia, quæ plura
 esse possint, si plura velim, vides, mi Lector, quæ
 collineent, ut meâ hypothesi post hanc Thesin
 Tibi ferè non sit opus. Tincturæ hujus Bezoardi-
 cæ Nomen, Usus & quid non aliquò modo ubiq;
 ferè innotuerunt. Genuina tamen ipsius Formu-
 la in Multorum, Juniorum imprimis Practico-
 rum, fuit desiderio, quia non Formula solum,

sed

sed & plenus & ordinarius Tinctura hujus Conceptus multos sollicitos tenuit, quia polychresta est, & nobilissimum medicamentum, quod non carere debet aut potest etiam contractissima officina aut Medici aut Pharmacopaei pharmaceutica. Varia Processus variationes, caelum, Terra & ignem aqua miscentes, Inutiles, superfluae, absurdae, nimis curiosae aut preciosae, penes multos fuerunt in usu, aut hujus anomiae pharmaceuticae ignari plurimi ex aliorum communicatione possederunt adulteratam ex proeresi saepius, aut variò modo corruptam, satis tamen ingenti pretio venientem, ut & ob hanc causam apud quamplurimos non debitus pancresto huic remedio bonos amplius constiterit. Varia, pertulit Variorum Judicia haec Tinctura bezoardica, sinistra satis, & praecipiti animò & calamò saepius eructata, cui Judiciorum praecipitio optima quaeque cum Auctoribus & Viris optimis, integræ vitae sectatoribus omni tempore exposita fuerunt. In plurimis Morbis neglectus Ipsius usus, quibus labenti Naturae praesidium ferre potuisset, in aliis adhibita fuit, ubi & quò tempore adhibenda non erat. Ut itaque his paraptomatis & desideriis obviam ex aliquà parte irem, tentavi cum DEO meo presentem ἀνευ ἐργασίας Ἐργασίας Thematicam, quæ totum
 B hujus

hujus Tinctura corpus exenteravi, & ad uberiorem ejus culturam & Locos Communes quasi, ac observationes vel factas vel fientes colligendas, si placuerit, viam ostendi. Id mihi Initio propositum non erat, Pharmaceuticam Materiam primum in orbem medicum producere; Alia enim, & quæ altioris sunt Indaginis, luci publica donare decreveram; stetit enim sententia ORDINE Pensum scriptionis medicæ persequi, & post universalem, systematicam plenamque sic Præcognitorum & Cognoscendorum Medicinæ adumbrationem, ubiq; Faculâ Didacticâ acroamaticâ prælucente, ad particularia demum Thematata, in quâcunqve Parte Medicinæ libuerit, descendere, & sic Judicii, Ingenii & Laboris vires, primum in Universalibus & Generalioribus, post in Particularibus & specialioribus pio, navo & industriâ conatu cum DEO experiri & cum vitæ Terminò finire. Videbam enim Methodum acroamaticam studii medici nobis adhuc deesse, Quæ post Naturam Medicinæ alterum est Præcognitum in scibili medico, quæ Methodus systematicam omnium Partium Medicinæ sciagraphiam in apodicticâ connexionem & Dispositionem omnium Capitulorum Cujusvis Partis representaret.

Quæ

Quæ primas Regulas offerret, monstrantes vi-
am regiam citra ambages ad Νοητιν & γινωσκειν
medicum universum. Quæ quoq; mysteria Col-
legiorum medicorum & omnis generis consilia
adaperiret, Incipienti & pergenti in stadio Me-
dico decurrendo maximè necessaria, ut firmo &
non Vacillante gressu ad Principia medica in
omnibus Medicinæ abstractæ Partibus Integra-
libus cognoscenda properare & finem suum
theoreticum & practicum citius assequi possit.
Videbam, Systema Medicinæ desiderari, in
quò Totum Scibile medicum secundum omnes
Partes & Capita cultro Methodi acroamaticæ
divisum Unicò illo ordine analyticò dispositum
esset, ut singulæ Partes Medicinæ rectò colloca-
rentur ordine & locò, Partium verò singula-
rum Capita perfectà, non mutila & manca
serie se invicem exciperent, ut ita Compages
Scibilis Medici seu Συναποτάξις medica syste-
matico-thematica omnibus numeris absoluta
esset. Videbam porrò, Modum tractandi
Capita medica seu Materias & Themata,
medica in singulis Partibus adeò sæpè dif-
formem esse, ut multa exinde absurda Me-
thodi arbitraria, & superflua alia quampluri-
ma pullulent, Thesis & antithesis non plenè &
ordine tractetur, aut sibi opponatur, ubi non

B 2

oppo-

opponenda erat, Principia Veterum & Recen-
 tiorum non benè subordinentur, & ita omne
 damnum in pubem Medicam & tandem in
 Praxin redundet, Lectoribus verò confusionem
 & difficultatem pariat; Proinde è re Discenti-
 um & Aliorum fore, si Methodus genuina ape-
 riatur, aut saltem suppleatur, quæ omnia con-
 venirent & conspirarent amicè, quæ in univer-
 so Circo medico contineantur. His & aliis ut
 mederer pro eorum mensurâ donorum, quæ
 DEUS concedidit suo inutili servo post piis
 seriâq; preces & Laborem perpetuū totq; vigi-
 latas noctes, circa Scibile medicum in merâ
 Abstractione versari, & cum orbe erudito
 Laborem meum communicare decreveram,
 probè sciens, quantum Universalium & Ge-
 neralium plenè & verè apprehensorum
 Cognitio in aliquo Scibili postea inserviat
 particulari Applicationi; Licet Hæc Talia
 puriputi Medici Præctici & quasi Empirici pro
 inanibus habeant speculationibus ad Praxin
 feliciorē & λογιστικῇ minùs aptis, qui ta-
 men, ne intelligendo faciunt, ut nihil intelli-
 gant. Propterea ejusmodi ferè multa Ener-
 gemata medica didactico-acroamatica in
 chartam conjeci, quæ paulum revisa in lucem
 publicam modesto calamo exire potuissent. Fa-

TA

ta tamen mea noluerunt primum laborem primum omnium in oculis hominum versari; sed foetum hunc quasi abortivum maturioribus Ingenii Foetibus pramiserunt, ut doctorum Virorum suffragia colligeret, an arripiendus porro, an verò ponendus sit Industrius & feriari nescius calamus? Proinde prodeat nunc temporis numero in scenam Pharmaceuticam pharmaceuticum hoc γόνυα, multà pace Christianorum Medicorum & cum multà divini Nominis benedictione; Et ut uberiori Methodi Thematicæ scrutinio olim, abstractè cum DEO, enucleanda & divulganda præludam, Rationem Modi nostri tractandi, quem observavi hòc in Tractatulo, breviter edisseram.

Methodò & studiò thematicò dixi in Titulo Thema nostrum Bezoardicum pertractatum esse. Duplex enim est Methodus, Systematica, quæ Facultatem & Disciplinam ordine analyticò dispescit in Partium segmenta sua, essentialia & Integralia, quæ dicuntur, Pars Generalis ex Specialis, Partes subordinate, & ex Divisione primà nata; & Thematica, quæ Capita summa singula Illius Scibilis uniformi ordine in Thesi & antithesi evolvit, estq; ferè Parens ordinis Systematici, & in eandem cum hoc recidit analysin causalem, de quâ tamen hîc

B. 3

non

non amplius disquiremus. Hæc Methodus Thematica unica est norma, regula, helice & cynosura omnis accuratæ scriptio- nis, dispositionis, lectionis, meditationis, imitationis, probationis, omnis Judicii & memoriæ, omnis Theseos, & antitheseos, omnium deniqve operationum Intellectus. Hæc post τὸ ἂν sit, quando de eò dubi- tatur, vel dubiam sedem in Scibili involvit, Cu- jusq; Rei Nomen, in qvò Res latet, In Etymolo- gia, Synonymiâ, & Homonymia expendit, itemq; Causas Intrinsecas & extrinsecas tanqvam, Essentiale Constituens, & Proprietates Rei tan- qvam Essentiale Consequens, illa qvòq; non ne- gligit, qvæ circumstant rem, Locum & Tempus, qvæ cum Naturâ Rei pugnant, opposita Pugnanti- tia seu Contraria, qvæ conformitatem habent cum Re, Similia, seu Cognata, Comparata & Homogenea; Testimonia qvòq; affert verbalia & realia, cum Epidromo suo, Divisione, qvæ ex ipsâ Naturâ Rei ejusq; Causis & Proprietatibus fluit. Hæc Methodus Thematica plenum parit de Re qvâvis Conceptum in Docente & Discen- te. Hæc non carere possunt Theologi, Jcti, Me- dici, Sophi καὶ σοφὸν sic dicti, & qvicumq; de- mum ad aliquam Classẽ Scibilis pertinent Intelligentes, Sapientes, Sientes, aut Pruden- tes

tes VIRI. Quicquid agis, ut Vir Doctus, secundum hanc Thematicam cynosuram agas oportet, etiam quando Ignarissimus es hujus regulæ, & interdum impugnas eam, eo ipso, dum impugnas Terminos hosce communes, receptos, probatos, in Rei Naturâ fundatos, approbas, applicas, sensa animi Tui iis Ipsis distingvis, & tamen impugnas? Hæc Methodus communis est regulæ omni Facultati Superiori & Inferiori, Principali & minus Principali, Veræ & Veri simili, Liberali & Illiberali. Theologia per omnes Partes suas, ex primâ Divisione i. e. τὸ Generatî & Speciali ortas, ex Themate suum depromit ordinem & modum Tractandi: In Parte Exegeticâ omnes Dispositiones Capitum biblicorum in Versiculis suis connexis, quas adhuc Logicus & accuratus Exegeta desiderat, sunt Thematicæ, & verè acroamaticæ, id est, genuinæ, non contortæ, inversæ, disjectæ, arbitrariæ, sed sensui Spiritus S. conformes, probatissimum sensus literalis scrutinium & mystici ac allegorici pronuntium condum. Et qualis quæso est Concionum Dispositio, Expositio, Amplificatio & Applicatio, quando Thematicam à se Beatorum cum Pathe mate in hæc quadrigâ non respicis? quæ facit, ut gladius Spiritus cum prudentia didacticâ generatur, quæ non contra venit efficaciam.

Verbi DEI, quamvis efficax etiam sit sæpius, si-
ne ullâ Methodiâ, ut sic loquar, methodicâ,
Nam & Methodus DEI donum bonum est,
DEUS ipse nil nisi ordo est, & tot Oratoria Ec-
clesiasticæ, quamvis à regiâ Methodi viâ inter-
dum aberrant latius, modum docendi incul-
cant, quæ omnes abjiciendæ forent, si quis igna-
rus Methodi acroamaticæ & oratoriæ sacræ in
omnem Methodum concionandi artificialem
fortè invehetur. In Theologia Positiva seu
Theticâ omnes Loci Theologici, qui promiscuè
quoque Articuli Fidei dicuntur, si Thematicè, ple-
nissimâ serie pertractantur. Thesis & antithe-
sis, omnia Dicta probantia, probationes & ra-
tiones singulæ juxta hoc Thematicum scrutini-
um expenduntur & ordinantur, ut Isagoge,
Synopsis, & Systema, singula tamen thematica
emergant pro Infimis, mediis & Supremis Theo-
logiæ Consecraneis. Exempli seu Testimonii locò
esse potest D. Job. Friderici Rönigs Theologia
Positiva, Magnifici D. Olearii Manuale Theolo-
gicum & alia Systemata Thetica, quorum Aucto-
res ordini singulorum articulorum fidei themati-
tico insistere tentant: In Polemicâ quantum
lucis fœneretur Controversiis singularum He-
resium ordine disponendis & tractandis Thema-
tica, hæc Pharus, dici non potest, & viva ac in
sensus

sensus externos incurrens Praxis dulcior est Verborum ac Præceptorum nudâ Theoriâ, oculus enim plus videt, hinc & auris plus audit & manus plus efficit, quàm Intellectus in antecessum capere potest. In Ethicâ Theologicâ, omnis Virtus, omne Vitium utriusq. Tabulæ juxta Methodum Thematicam, ineffabili perspicuitate, ordine, Facilitate adumbratur, & plenè traditur. Eadem ratio sit Theologiæ Eusebianæ, Paracleticæ & Casisticæ. Sed manum de hac tabulâ, ne notam Polypragmosynes penes rigidos rerum mearum Censores incurram. Quid autem quæso polypragmosynes? Methodus, hujusve scrutator sedulus nunquam in Actu signato se continet, sed ad exercitum quoq. migrat. Enimverò lamentabilis est ordo & modus sciendi apodicticus, qui omne scibile in suam redigere Potestatem, omnibusq. Facultatibus & Disciplinis normam suam systematico-thematicam præscribere nescit. Ut nōrunt ille omnes, qui sunt veri (Veterum vocabulo) πεπαδευμένοι seu optimi Analytici, Apodictici, & Logici Practici, hoc est, qui non in sola Συλλογισμοποιήσεσιν senescunt, sed Praxin totius Logicæ systematicæ urgent, discunt, docent, & studiis altioribus ac Realibus, quæ in Omni Scibili applicant. Proinde impossibile est,

B 5

ut

ut Apodicticus γνωστός talis, seu Analyticus & Logicus Practicus in suâ Facultate vel Disciplina, quoad quidem Ordinem & Modum sciendi, subsistere, in aliâ verò veluti κοινὸν μέτρον esse queat; sed Methodum suam apodicticam (ob uniformitatis & Majestatis plenissimæ Universalitatis scrutinium) omnium Facultatum & Disciplinarum veluti Exemplis illustrat, & demonstrat, quam facile sit Universum scibile miti jugo Methodi subicere. In Jurisprudentiâ quid Thema præstet, satis feliciter monstravit λογικὸς & Matthias Stephani Jctus in Dialecticâ Juris, suâ laude dignâ, quâ de olim horis subsecivis ad tranquillandos Spiritus de stationis meæ labore fessos Judicium conscripsi ferè longum, at sincerum, ob uniformitatem Methodi Thematicæ in omni Scibili stabiliendam. In Medicinâ universâ secundum hanc Normam singula singularum Partium Medicinæ Capita ordine in Thesi & antithesi pertractantur. Sanè in Præcognitis Medicinæ.

1. Tota Natura Medicinæ cum omnibus Sectis & Heresibus Thematicum hoc sustinet examen.

2. Omnis Methodus studii medici hoc fulcitur fundamentò Thematicò.

In

In Cognoscendis verò, seu ipsis Medicinæ Partibus Integralibus & in specie.

1. In Hygiologiâ seu Hygüine vulgò dictâ, quæ tanquam Finis prima Pars est Systematis Medici, sex Res non naturales & earum singulæ Thematicum poscunt ordinem.

2. In Physiologiâ & Anatomiâ singulorum Partium Corporis humani explicatur Nomen, Principia, materialia, Textura, actio insita, usus Partis, situs, connexio, & pugnantia, Morbus scil. Symptoma, aberratio Naturæ, Variæ Doctorum Virorum sententiæ de singulis hujus Resolutionis & Tractationis segmentis, quod contestantur Libri Physiologici & anatomici, Inter quos eminet Bartholini Anatomia reformata, & Mebii Physiologia. Quid verò hoc aliud est, quàm secundum filum thematicum verè ariadnaum progredi in Labyrintho Physiologico & anatomico?

3. In Pathologiâ, Morbus omnis & omne Symptoma non aliò modò, more hætenus traditò expenditur, quàm ut adducatur Nomen in Etymologiâ, Synonymiâ, Homonymiâ, Subjectum, quod est Materia in qua, causæ immediatæ & mediatæ, naturales, non naturales, supernaturales, præternaturales,

turales, quæ omnes sunt efficientes. Formale in differentiis sistitur, quantum apprehendere potest cæcutiens Intellectus & suum, sæpè magnificentius quàm veriùs jactans stochasnum præviâ naturâ. Signa Diagnostica & prognostica sunt Proprietates & affectiones cujusvis Morbi & symptomatis ratione Temporum Morbi. Oppositum est ipsa Therapia, quæ Morbo ejusque causis urgentibusque symptomatis contrariatur & singula tollere conatur. Hòc fundamentò Thematicò superstruitur Illustris alicujus VIRI Ordo & Methodus Medicinæ commentatoriæ ὡς ἐν γένει, ut vocat, quæ nihil aliud monstrat quàm Modum, Disputationem pathologicam Thematicè conscribendi, seu Morbum Symptomave quodvis juxta seriem partium Thematicis ordine elaborandi; quæ modus non in ipsâ Medicinâ monstrandus, nec Pars peculiaris Medicinæ ex eò constituenda est, quia spectat ad Logicam syntheticam, ubi in actu signato ordine expenditur omnis Descriptionis & Syntheseos Regula & norma. Ad Logicā enim omnis pertinet sciendi modus, non ad superiorem Facultatem, quæ rem ipsam ponderat; & methodum ex Logica repetit, ac rei seu Scibili suo, quæ tali applicat.

4. Se-

4. Semiotica similiter huic ordinis scrutatio superstructa est.

5. In Pharmaceutica omnia Medicamenta simplicia & Composita, Chemica & Galenica, omnes Formulae & Formularum Classes, Symplicia, electuaria, olea &c. ad hanc libram Thematicam exiguntur, quâ nil accuratius & ordinatius nihil excogitari potest. Omne enim Medicamentum tam simplex, quam Compositum in triplici Regno, nec non ipsa Materia medica ex illâ trigâ regnorum suum & quidem varium ac multiplex habet Nomen, suam originem & Principium, suas Partes materiales, ex quibus constat, suam Formam extrinsecam & intrinsecam seu principium operandi, Finem suum, cui DEUS & Natura illud ipsum destinavit, suas habet proprietates seu affectiones, & qualitates occultas, primas & secundas, Locum item natalem, Tempus seu Initium & medium vitæ; habet quoque, quô cum conveniat, ut & oppositum suum seu Contrarium, dum vel sentit hostem antipathia molestum vel interit, & emoritur; Eadem ratio est Plantarum omnium in Botanicâ.

6. Therapeutica, Ejusque Principia firmissimò stant talè, si juxta hanc regulam Thematicam

zicam in omnibus Classibus auxiliorum inveniuntur, judicantur, colliguntur.

7. *Chirurgica Pars Morbos suos, Instrumenta, & quicquid ad chirurgicum spectat forum, hoc ordine ponit & exponit.*

8. *Diæticum Regimen non respuit Regimen Thematicum in Medicinâ abstractâ seu Systemate medico.*

9. *Archelogia medica de Ratione & Experientia abstractè considerata & secundum omnes Medicinæ Partes diducta jucundò spectaculo Rationem & Experientiam medicam Thematicò indutam Habitu sistit, & sistet fortè, ac in amplissimum producet orbis Medici theatrum, quando animo alacriter publico inserviendi Fatorum ordo non repugnat; Quia Archelogia medica Norma est universæ Medicinæ, Principium Cognoscendi Axiomatica prima, Protoxoëmatica, Protomathia, Primæ Conclusiones, & Causæ omnium Medicorum, Dogmatum. Themati quoq. hoc est majestatis, ut etiam Philosophiæ ejusve amplo Territorio imperet. Nulla est Disciplina in hoc ambitu sophico, quæ non suum hinc ordinem & tractandi uniformem modum poscat. Par ratio est reliquarum Facultatum; Organicæ, Mechanicæ, Historicæ, Poëticæ, quarum singula*

gule cum suis summis Capitibus Thematico co-
thurno incedunt.

Cum itaq; Methodus Thematica rectè &
plenè apprehensa & applicata unica sit
omnis accurationis horistica regula & canon,
imò omnis cognitionis humanae modus, quem
etiam (vestigia quorundam & nonnullorum
Recentiorum lubens hic pratero) agnoscit sci-
licet ob unam veritatem, $\kappa\rho\alpha\tau\iota\kappa\acute{\alpha}\tau\alpha\tau$ Weige-
lius, clarissimum illud Matheſeos & omnis bonæ
Doctrinæ Lumen in Tract. qvi inscribitur: Ca-
put Summum Universi Corporis pansophici
Sect. III. cap. 1. p. 101. sequentibus de Cognitionis
humanae Modis, & in specie de quæstionibus sci-
ſcitantium, quæ vulgò dicuntur scientifica; Nec
non Johannes Adamus Weberus, In Arte dis-
currendi de quâlibet materiâ, Norimb. Anno
1673. Typis excusa, qvi libellus vera habet accu-
ratoris Horistica & Methodi mysteria; beatus,
qvi intelligit; & qvi numerum illum argumen-
torum contrahere & reducere ad enneada no-
vit vi symbolicâ. Cui accedit D. Johannes
Graftius, Organi Inst. Prof. Tübingensis, qvi in
Philosophia prima nuper edita Vestigia Metho-
di Thematica legit in singulis Metaphysicæ Gene-
ralis & specialis Capitibus, qvi Liber ob hunc
ordinem uniformem aurò expendendus, &
sta-

studiosa Juventutis manu diurnâ nocturnâq;
volvendus est; donec plenior in re & rei Modo
prodeat. Et qvi ante omnes nominandus erat
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΟΣ D. Eccardus Leichnerus, Ami-
cus, Patronus & Favitor meus Lege vel soldu-
riâ mihi observandus; qvi in Scriptis suis Phy-
sico - medicis & Logico - didacticis, cum primis
verò in Tirocinio analytico, Clave analytica,
Basi analytica, Synopsi universi operis de apodi-
cticâ scholarum emendatione, Schediasmati-
bus de Principiis Medicinæ &c. ubiq; bujus me-
thodi Thematica vestigia, premit, tuetur &
inculcat, dum τὸ τί ἦν, τὸ εἶ ἔστι, τὸ διότι, & τὸ ὅτι
seu An sit, Quid sit, Qvale sit, & Cur sit per o-
mnium Partium Medicinæ & omnis Scibilis Sys-
tematici summa Capita tanquam optimam apo-
dicticæ analyseos & syntheseos promum con-
dum omni observantiâ colit, non sine & Docen-
tis & Discentis & Legentis mirâ Jucunditate
& Scibilis medici prolixioris omnisq; reliqui
compendiariò ordine.

Proinde aliò Schemate didacticò Tinctu-
ram nostram Bezoardicam investire non potui
nec debui, de qvò prolixius vide sis summarium
primis paginis præfixum. Plurima verò in
Thematicâ hâc Capitum serie vides mi Lector
non mea esse, sed Aliorum, per qvos profiteor
me

me profecisse & scripsisse. Ordinem & Judicium ex Aliorum Judicio interdum depromptum attuli, non Rem & Materiam, quæ aliorum est. Methodus enim, quamvis non rarò inveniat Defectus in Scibili, & suppleat, ubi hæret aqua, non tamen semper invenit & supplet, sed Inventa quoque & Judicia Aliorum in Classes suas distribuit, vereque dicta & scripta ordinat & colligit. Ne autem totus ἀόμφορ & essem, quasdam Observationes circa usum Tincturæ bezoardicæ & Ego simul intextui, quin in Ipsiis Auctorum illorum observationibus hujusq; Tincturæ commendationibus meæ & sic propriæ Observationes & Experienciæ latent. Auctorum verò Verba integra semper ferè & proprio Ipsorum stylo involuta. Testimonii loco attuli, ut mens eorum & sensus rei evidentiores essent; ut quoque industrius Anagnostes labore evolvendi Auctorum allegata, aut si mavis, citata verba supersedere possit. Habet enim hic Tractatulus se instar Locorum communium, quibus non semper loca Auctorum tantummodò citamus, sed & interdum sententias eorum plenas & integras ubique tamen juxta Thematicorum membrorum seriem, transcribimus, ut ii norunt, qui doctrinā de Locis Communibus rectè & acroamati-

C

cè

cè i.e. secundum Leges Logicae syntheticae adornandis, animo imbiberunt. Hoc modo elaboravi Trigam Cinnabriorum, Cinnabarim, scilicet antimoniam, nativam & factiti-
am vulgarem, & in hac triga (brevissime
quidem) specificum cephalicum, das rothe
Herg- und Haupt- Pulver D. Michaelis;
Tincturam aperitivam D. Moebii, & alia
multa, In Praxi tamen omnino necessaria ejus-
modi Pharmaca, & propriis observationibus
nobilitata, e.g. Regno minerali potissimum
desumpta, cui, post finitam totius Medicinæ Σω-
ματοποιαν Systematicam, meam dicavi ope-
ram, cum viderem, Collegium Excell. Curioso-
rum maxime Regno Vegetabili & animali su-
um laborem, curam, studium impendere, quod
testantur Scorzonera, Absinthium, Crocus, Cer-
vus & alia id genus Themata. Omnia in DE
gloriam, Proximi emolumentum & perpetuæ
actionis Incentivum. Vale, mi Lector, & fa-
vere mihi incipe, qui Tuus sum.

Dabam Islebii Mense
Majō Anno 1677.

Omni Pietate, Sinceri-
tate & Officio

Godofredus Schultzius,
Med. D.

Sciagra-

Sciagraphia Dissertationis Thematicæ

De

Tincturâ Bezoardicâ,

Hujus notetur.

I. **A**N fit seu famosum Nomen Tincturæ bezoardicæ, quod in Præfatione paucis unâ tangitur.

II. Quid fit, ubi occurrit:

Nomen Tincturæ bezoardicæ, quare dicatur 1. Tinctura 2. bezoardica 3. ejus Synonymia & Homonymia *Cap. I.*

Causa Efficiens seu Auctor & Æmuli Tincturæ bezoardicæ, itemque Causa occasionalis. *Cap. II.*

Materia ex quâ sunt Ingredientia; Huc pertinent Processus varii, qui citantur cū modestâ Epicrisi in singulos, eorumve Ingredientia, ut pateant Symbolica seu homogenea, efficaciora & pauciora, quibus omnis Tincturæ bezoardicæ vigor absolvitur, annexo brevi, efficaci & genuino nunc processu, itemque quid de Lapidis bez. & baccarum Herbæ Paridis extractione, nec non spiritu ☿ & ☿-li, quæ singula juxta Nonnullorum descriptionem Tincturam nostrâ ingrediuntur, sentiendū sit: *Cap. III.*

Forma externa seu consistentia, color &c.

C 2

& in-

& interna seu Principiū operationis, qvalitates Tincturæ occultæ, primæ & secundæ, *Cap. IV.*

Finis & Effectus seu utilitas in variis morbis In genere & in specie in Morbis Intemperiei, supremi, medii & Infimi Ventris, & artuum. Ubi simul adducuntur Vires singulorum Ingredientium, quæ sistit ultimus & genuinus nunc temporis Processus; ut efficacia & usus Tincturæ bezoardicæ eò latius pateant, cum singulorum vires concurrant in toto & quasi cōcorporentur. *Cap. V.*

Locus & Tempus seu Patria & ætas Tincturæ. *Cap. VI.*

Oppositum seu Pugnancia. Quidquid Tincturæ bez. contrariatur, estq; 1. Ingredientium accumulatio superflua. 2. Tincturæ vilipendium, vi vocabuli in barbarie nati, & barbaram spernentium crisin arguentis & in specie 3. Misochemicorum contemptus. 4. Ejus præposterus usus & abusus, ratione subjectorum seu ægrorum, & temporis morbi. 5. neglectus veræ doseos. 6. premium nimium. 7. Crimen cœcitatatis. *Cap. VII.*

Simile seu comparata & cognata sunt Medicamenta Symbolica, quæ extemporalem cum Tincturâ bez. constituunt Formulam. Discrimen Misturæ simplicis & Tincturæ bez. ostenditur. *Cap. VIII.* CA-

CAPUT I.

De

Nomine Tincturæ Bezoardicæ.

Dicitur propriè & in sensu Chemico
I. TINCTURA, & intelligitur *Liquida*, quia est liquor tinctus balsamicâ Ingredientium Virtute sine Menstrui abstractione. Differunt enim Tinctura, Essentia & Extractum secundum enchirisin chemico-pharmaceuticam hætenus celebratam. Primus gradus ad Extractum est Tinctura liquida, alter mollis seu Essentia, Tertius ipsum Extractum. Itaque Tinctura (liquida) est, in quâ manet Menstruum cum corporibus & operationum Subjectis, Tinctura mollis, seu Essentia est, in quâ aliqua fit Menstrui evaporatio. Extractum verò est, quod Menstrui evaporatione pleniori & tantum non omninodâ ad consistentiam densiorem & spissiore redigitur. Vide in re plurimis notâ Schröd. Pharmac. L. 1. p. 9. L. 2. p. 208. 296. Rolfin. Chem. in Art. form. red. p. 199. 241. & alios Pharmaceutas accuratiores.

II. *Μετὰ τοῦ οὐνοῦ Bezoardica* dicitur, non

C 3

ob

ob Lapidem badzahardicum, seu, ut vulgò dicitur, bezoardicum orientalem, qvi Eam non ingreditur, neqve vires & colorem, ut Vulg⁹, audito Nomine bozoardicô, putat, Ipsi impertitur, qvamvis Medicorum non postremi interdum lapidem hunc, nullâ tamen necessitate vel Ratione verâ cogente simul Extractioni subjecerint, saltem ut preciosior, non efficacior Tinctura conficiatur, uti Cap. III. proluxior hujus superpondiî erit censura. Sed hæc ipsissima Bezoardicæ denominationis causa est, (1.) qvoniam Ipsius Ingredientia seu operationum Subjecta vim habent lapidis bezoardici, non tam analogam, symbolicam & homogoneam, quam in ipso Symbolo lapidis viribus superiorem, alexipharmacam, cardiacam, diaphoreticam, attenuantem, putredini resistentem, aperientem & viscerum reliqvorum medicâ voce confortativam. Ob hanc *ἐνέργειαν* symbolicam Bezoardica artificialia; Solare scilicet, Lunare, Martiale, Joviale, Minerale, Animale, generaliori Bezoardici titulô insigniuntur, licet tantillum lapidis bezoardici orientalis vel occidentalis in suam *σχευασία* non recipiant. Hinc Rolfincius

fincius Chem. cap. de Bezoardico minerali vulgari: Bezahar, inquit, vox perfica, Indica, arabica notat lapidem virtute alexipharmacâ præditum ab animali quodam defumtum; Virtus eadem cum competat huic Medicamento, Bezoardici Epitheton ipsi fuit assignatum. Et Carolus Clusius Histor. arom. l. i. c. 45. A lapide Bezoar, inquit, nomen invenerunt Medicamenta venenis resistentia, quæ per excellentiam Bezoardica dicuntur, est enim hic lapis eximiæ (*si genuinus habetur*) adversus venena facultatis. Quibus inservit, quod habet Quercetanus Pharm. Dogmat. restit. p. 787. de Theriaca. Olim non tantum Theriacæ nomen Antidoto illi celebratissimæ Theriacali impositum est, sed eodem quoque nomine sola quædam Simplicia insignita fuerunt, Hinc Avicenna Squillam appellat Theriacam contra venena, gummi opoponax & aristolochia nominantur Theriaca ad puncturas. Vide sis de generali hac Bezoardica nomenclaturâ Hofmanni Opus de Meth. med. L. i. c. XI. p. 117. de Sudoriferis. Rolfinc. in succincta dissertat. de Lapide Bezoar. Nec non Reyheri Thea-

trum Romano-Teutonicum, Lexicon illud verè panfophicum; Medicamenta, inquit, Bezoardica dicuntur, non tam, quod Bezoar lapis ea ingrediatur, quàm quod venenis & morborum malignitatibus resistent, e. g. Bezoardica Tinctura. Hæc ille: Quibus verbis verba subicere placet, quæ facit industrius & candidus VIR J. L. Hannemannus Prodro-mo Lexici med. p. 495. In frequentissimo, inquit, Usu sunt hoc tempore Tincturæ bezoardicæ, & nullus Seplasiarius est, qui non singularem Descriptionem habere jactanter pronunciet, quàm ad astra ferè effert; Est enim hoc Hominum & Barbiton-sorum genus mirè in jactantiam pronum. Dicuntur Tincturæ bezoardicæ, non quod ipse Lapis orientalis, occidentalis vel germanicus ipsas ingrediatur, sed quia proximè ad Lapidis bezoardici facultatem tam diaphoreticam quàm confortativam accedant, *omnium autem celeberrima est ipsius D. D. Michaëlis, quàm in gratiam Lectoris ascribam*, Vide l. c. 2. Quia radix Contraryerva ex India ad nos deferri solita, secundum Nonnullorum & ipsius D. Michaëlis formulam ingreditur hanc Tinctu-

Tincturam, quæ radix medicamentum, adversus venena præsentissimum & commune alimentum statuitur, quô animalia, quæ Lapidem bezoardicum nobis suppeditant, vesci consueverunt. V. Lazarus Riverius in praxi medicâ L. 17. c. 1. Hôc modô Nomen generale Bezoardicum & Materia ex qua Lapidi orientali bezoardico, nec non Tincturæ nostræ, ex aliquâ parte communis communem jure pariunt appellationem.

III. Synonymicè effertur & efferri potest *D. Michaëlis Bezoar-Tinctur* / eine Herk-verwährende / Herk-stärkende / Gifft-treibende Tinctur. Eine Tinctur vor giftige und andere Fieber. Die wahrhaftige und philosophische Bezoar-Tinctur. Die säuerliche Bezoar-Tinctur / seu *Tinctura bezoardica acidula*, à spiritu victrioli volatili acido vel rore minerali acido. Ad differentiam *Tinctura bezoardica falsa & alcalica*, quæ fit, quando Extracto specierum Theriacalium vel etiam Ipsi Tincturæ nostræ acidulæ spir. CC. vel x vel urinæ, volatiles, miscentur, & Oibus volatilibus acciuntur. Hæc Tinctura falsa in scorbutica sanguinis diathesi benignâ & malignâ, in Arthritide vagâ

C 5

Scor-

Scorbuticâ, Ischiadicô dolore, Pleuritide, sanguine coagulâtô, Melancholiâ, Palpitatione cordis, Suppressione Mensium, Malô hypochondriacô, affectibus splenicis, Febribus malignis, in Variolis & Morbillis, Suffocatione uteri, Colicâ, Febre quartanâ, catarrhis suffocativis & omnibus morbis, ubi acidum peccat, egregiam præstat operam, citò resolvitur etiam in affectibus calidioribus, more Salforum volatilium; neqve damnum Naturæ & visceribus infert, ut fixiora solent. Oila; majoris quoqve præ meris Oibus vel spiritibus volatilibus falsis efficacisë est, ob virtutem Theriacalem alexipharmacam admixtam: sed ad Tincturam nostram acidam Olo & Færeo volatilem redeamus, quæ, ut Synonymicam telam pertexamus, dici quoqve potest: *Mixtura simplex efficacior & tincta Tinctura composita, alexipharmaca.* Itemqve *Essentia Bezoardica, Elixir Bezoardicum* sensu terminorum latiori. *Panacea Vulgi*, cum Hic frequens soleat in quovis Morbo, absqve respectu ætatis, Temperamenti, sexûs, Temporis Morbi, unâ cum Medicastris ad usum hujus Tincturæ bezoardicæ tanquam ad sacram

cram Anchoram, & sæpius cum euphoria, confugere.

Tinctura theriacalis. Theriaci enim & Bezoardici medicaminis Notio inter se, interdum non differunt. Vide Bauhin. de Lap. Bez. Sic Opiata illa Theriaca vocatur etiam Bezoardica, & indifferenter In plurimis adhibetur Morbis malignis, à Morfu Ferarum aliisque Causis provenientes. Et Spiritum Theriacalem appellamus, non solum, qui Theriacam pro basi habet, sed Alium quemvis, in quo latet virtus alexiteria, & vel ex Vegetabilibus, animalibus, Mineralibusve præparatur.

IV. Quod ad Homonymiam attinet, sumitur hic non *μερικῶς* & partialiter, pro solo liquore alexipharmaco, per spiritum vini Vegetabilibus extracto, qui etiam dicitur Tinctura bezoardica, sed *ὁλικῶς* & totaliter, quatenus ille Liquor bezoardicus vel Theriacalis Spiritu Vitrioli & Tartari vel salis armoniaci, opio, viperis & aliis accessoriis Bezoardico Medicamento convenientibus exaltatur.

CAPUT II.

CAPUT II.

De

Auctore & Æmulis Tincturæ
Bezoardicæ.

AUCTOR hujus Tincturæ Bezoardicæ,
 à quô etiam Nomen & Famam traxit,
 non alius est, quàm D. Johannes Michaë-
 lis, Chemicus, Medicinæ Professor & Pra-
 cticus in Academia philyrea celeberrimus.
 Cujus sub nomine alia quoque sic di-
 cta Arcana medica hodiè post fata ipsius
 circumferuntur, & in Libellis medicis di-
 versè recitantur, & citantur, qualia sunt,
*Specificum ipsius Cephalicum, das rothe Haupte-
 Pulver / cinnabarin 3ii vel nativam selectio-
 rem pro basi habens, Magisterium Epilepticum,
 Cordiale, Pulvis antidyfentericus, Elixir anti-
 scorbuticum, Essentia splenetica, Elixir stoma-
 chicum, uterinum, & id genus alia.* Hic fa-
 mâ & fortunâ medicâ insignis Vir Essen-
 tiam confecit ex Theriacâ vel Ingredien-
 tibus quibusdam Theriacalibus, cui Spi-
 ritum Vitrioli & Tartari miscuit, Mistum
 verò santalô rubrô tinxit, cui postea No-
 men Tincturæ bezoardicæ imposuit. Oc-
 casio

casionem medicamenti sic conficiendi
 dubiô procul arripuit ex tot Essentiis soli-
 tariis alexipharmacis, ut Angelicæ, Scor-
 zoneræ, Corticum citri, Croci, itemqve,
 Extractis alexipharmacis Angelicæ, A-
 cori, & aliis alexipharmacis compositis,
 quæ conjunxit, & spirituum bigâ exalta-
 vit. Præ omnibus tamen ansam videtur,
 dedisse huic Mixturæ alexipharmacæ vel
 Ipsa Theriaca, vel Mixtura simplex, de
 Tribus dicta, utpote, *quæ communem cum
 Tincturâ bezoardicâ basin & operationis idem
 principium agnoscit, nec ab eâ differt, nisi de-
 stillatione & Infusione, ut & additamento O-
 pii largiori, viperarum & aliarum quarundam
 rerum.* Hunc primum nostrum Tinctu-
 ræ Bezoardicæ Condum & Promum alii
 secuti sunt, uti Cap. III. de Materiâ & Cap.
 8. de Ætate Tincturæ Bezoardicæ ube-
 riùs differitur. Paululùm aliter sentire
 videtur Nonnemo, quando scribit: Ego
 Inventorem hóc in seculô, agnosco Ne-
 minem. Deinde: Auctorem certum Tin-
 ctura bezoardica non habet, hóc modo
 considerata; Si verò sub Synerisi & Sym-
 bolo Misturæ simplicis consideratur, aliter
 res habet. Nam Medicus inter alia præ-
 scribens

scribens Mixturam simplicem, & admiscens v. g. Syrupum vel essentiam Papav. rh. videt Mixturam hanc sub hoc Colore magis arridere oculis, idcirco Eam statim alio & quidem nomine Tincturæ bezoardicæ vocavit, tanquam ante non audito. Verbo: Casu prognata est Tinctura bezoardica. *Hæc Excell. quidam VIR.* Quæ omnia subordinata sunt, non opposita. Casus & Causa occasionalis non excludit Principalem. *De Auctore Nominis & Tituli,* nec non peculiaris & primi Ingredientium selectus & Processus primario hic sermo est. Novus Titulus & novum Medicamenti, licet plurimis ante noti, Nomen, præsupponit Nominantem, cujus sub Nomine circumfertur, quamvis primum non invenerit Miftionem & VIREs, *sed addiderit Inventis aliquid de suo,* quod & de Tincturæ bezoardicæ Auctore respectu Mixturæ simplicis, ratione destillationis, Infusionis & aliorum accessoriorum, verum est.

CAPUT

CAPUT III.

Materiâ ex quâ seu Principiis Materialibus Tincturæ Bezoardicæ, five Processibus aliquot Auctorum de Republicâ medicâ optimè meritorum, nec non de Processu genuinô & maximè rationali.

REceptum & Exemplar hujus Tincturæ *αὐτόγραφον* non permanfit *αὐτόγραφον*, originale & authenticum, sed prima Auctoris celeberrimi Formula alias exclusit Formulas, ex aliquâ parte spurias, & ratione modi miscendi & extrahendi non satis interdum rationales: Multi Formulæ bezoardicæ Promi Condi partim addiderunt, partim demserunt Ipsi, quicquid Iphis visum fuit. Hinc tot sunt Processus, Descriptiones, Ingredientium cumulationes, & præparandi modi, quot sunt Dispensatores & Pharmaceutæ. Enim verô Veritati pharmaceuticæ exquisitè congruit, quod tam prima Auctoris Formula, quàm quæ ante & post Ipsius fata secutæ sunt, detractiones, additiones, & correctiones variæ, novâ correctione, detractione, variatic

riatione & epicrifi, quæ ex naturâ Rerum
 Symbolicâ & genuinô extrahendi modo suam
 depromit crisin, indigeant; Hinc hodiernô
 tempore facile est Rerum naturalium pe-
 rito Tincturam egregiè bezoardicam &
 alexipharmacam conficere, ex paucis Sym-
 bolicis, seu homogeneis, & aliis, quæ basin hujus
 Tincturæ unâ constituunt, Ingredientibus. Ut
 opposita juxta se posita magis elucescant;
 Trigam Processuum Tincturæ bezoardi-
 cæ Ipsius Auctoris primò adducam ex
 Autographis Ejus desumptam, Trigam
 hanc seqvetur alia aliorum Auctorum
 Triga, cum notis & animadversionibus
 subsequenter, quæ selectum & Efficaci-
 am Ingredientium respiciunt. Senos hosce
 Processus Vera, genuina nunc temporis & bre-
 vis Formula tandem excipiet.

I. Processus.

Rec. Rad. anthora.

angel. utriusq.

aristol. utr.

Carlin.

contraij.

Cyper.

chelidon. maj.

barday.

bardan.
 doron,
 dictamn. alb.
 levis.
 enul.
 succif.
 gentian.
 Olznitii.
 petasit.
 pimpin.
 pentaph.
 serpentar.
 scorzon.
 Torment.
 Valerian.
 Vincetox.
 Imperator.
 Zedoar. ā ʒß.
 vel ʒj.
 Fol. dictamn. Cret.
 scord. cret. & nostr.
 ruta.
 galega.
 succif.
 Card. ben.
 scabios. ā Mj.
 Fl. Ulm.

D

cordial.

cordial. ā Mj.
 salvia.
 aquileg.
 rosar.
 hyperici.
 cyani.
 millefol.
 Calend.
 scabios.
 Tunic.
 helen. ā piij.
 sem. acetos.
 angel.
 bardan.
 Card. b.
 Citri.
 aquileg.
 calend.
 nasturt.
 Cochl.
 levist.
 ruta ā ziiij.
 Baccar. herb. Parid. ʒ iß.
 Cortic. citri ʒiiij.
 Costi veri ʒiiß.
 Santal. citr. ʒi.
 Gran. cherm. ʒvi.

Lign

Ligni al. ʒß.

Croci ʒß.

Camph. ʒvj.

Tberiac. ʒß.

Extrahatur faltem f. q. Sp. V. rectific.
Vide Excell. D. HANEMANUM Prodrom. Lex. med. p. 497. qui & huic Formulæ propriam subjicit.

II. Processus.

R. *Rad. scorzon.*

zedoar.

angel.

Valerian.

Enulæ ā ʒß.

Olznitii.

petasit.

rad. Pimpin.

Cardopat. seu Carlinæ ā ʒvj.

chine.

contray. ā ʒj.

Fol. dictamn.

ruta.

Card. b.

Scordii.

Fl. cordial.

D 2

beton.

beton.
Calend. ā pij.
Sem. acetos.
Card. b.
Citri.
angel. ā ʒʒ.
Cort. citri.
aurant. ā ʒi.
Gran. Junip. ʒiij.
Calam. arom.
galang. ā ʒi.
Tberiacæ opt. ℥ʒ.

Extrahatur f. q. sp. vini alcolifati. His
 liquoribus tinctis addebatur spir. ☉ l. ver-
 vel stialis & ☿, & camphoræ debita por-
 tio.

III. Processus.

Quem communicavit mecum D. J.F.H.
 (1.) Primò omnium conficienda est Essen-
 tia ex speciebus Theriacalibus hōc modo

R. Myrrhæ ʒiij.

croci or. opt. ʒi.

Contusis superfunde ℥ iij spir. vin-
 optimi, stet Infusum 3. dierum spatio in di-
 gestione, post filtretur, Residuum novum
 affundatur. Fiat Extractum Essentiæ su-
 pradiætæ confundendum. Deinde (1.)

(2.) R. rad. angel.

Zedoar.

pimp.

Contraij. ā ʒi.

Fol. dict. cret.

scordiā

rurā

Herb. millefol. ā Mj.

Baccar. Junip. ʒiʒ.

Diascord. Fracastor. ʒʒ.

Theriac. ʒiʒ.

Spec. Elect. de ovo ʒvj.

Incis. Contus. g. m. Infunde cum spir. vini, ut 4. dig. superemineat, stet Infusum 12. dierum spatio in digestionem, in calore mediocri, decanta liquorem, filtra, & misce cum Essentiā priori. Tūc demum

R. ♀ m super ♂ per phialam longam rectif. itemq. ♀ Oli. volatilem, & Camphoram, Misce ita, ut Essentia Theriacalis prioris sint ʒx. ♀ ʒiv.

♂ Oli volat. ʒij.

Camph. ʒij.

Mixta stent in digestionem, in hypocausto calido, per i. & alteram septimanam, Tinge sandalo r. vel nativum & non fractum Tincturæ colorem serva.

D 3

Hi

Hi sunt *Tinctura bezoardica* Processus
 Auctoris, quamvis fortè non omnium
 primi, genuini tamen & authentici, qui-
 bus post modò ab Auctore ipso crescent
 Ipsius *incepta* & Experientiâ pharmaceu-
 tico-Therapeuticâ additum & detractum
 est, quicquid ipsi visum fuit, ut fieri solet
 penes Practicos rationales, qui non ad
 feram usqve ætatem eadem semper ober-
 rant Miftionis & dispensationis pharma-
 ceuticæ chordâ, non iisdem semper utun-
 tur medicamentis, aut eodem miscend
 modò, sed frugibus in praxi annosâ re-
 pertis, glandes quasi, quæ initiò praxeos
 in deliciis erant, in ætate maturiori negli-
 gunt, & damnant, & ita prioribus sæpe
 posthabitis ad efficaciora pharmaca ne-
 non alium atqve alium miscendi, extra-
 hendi, & præparandi modum animun
 applicant, monstrante id & manu qual
 ducente DEO, *Naturâ, Arte, & Experientiâ*.
 Quod etiam monuit Excell. D. Ludovic
 literis ad me datis: Credo, inquit, firmiter
 Virum ipsum. Experientissimum. B. D.
 Michaëlem variâsse in hisce, addidisse
 quædam subtraxisse, substituisse, non oc-
 cultationis singularitatisve causâ, sed ut
 re

restulit, æqvè ac nos solemus circa alia.,
Et quid facilius, familiariusve hujusce
modi formulis?

IV. & V. Processus est.

Excell. D. FRID. HOFMANNI Pra-
ctici Hallens. per 23. annos experientissi-
mi, Præceptoris olim mei & Hodegi fi-
delissimi, qvem Anno 1670. ob-
servavit.

Rec. rad. angel.

aristol. r.

beton.

Chelid. maj.

gentian.

petasit.

pimpin.

Vincetox.

Zedoar. ʒi.

Imperator. ʒij.

Contray. ʒiʒ.

Herb. Scordii

cent. min.

millef.

dictamn. n. ʒ Mj.

Croci ʒʒ.

D 4

bacc.

bacc. Junip. ℥iij.

Cort. citri

aurant. ā ℥vj.

Opū depur. ℥β.

Incis. contus. g. m. inde Cucurb. vitr. affunde spir. vini ex fecibus vini ℔ viij. stet in leni calore 12. hor. Decantetur, & signetur: Extractum, Essentia vel Tinctura Theriacalis. Fecibus post decantationem relictis superfundatur novus spir. vini, abstrahatur per Arenā & dimidia Pars camphoretur, signetur in duplici vase Spiritus Theriacalis, camphoratus & non camphoratus. Post

Rec. Myrrhæ, galbani ā ℥ij. spir. vini ex fecibus vini ℔j.

In Vitro stet in leni calore. Post dies 12. effunde, quod tinctum est, Misce Essentiā seu Extractō & Tinctura Theriacali superiori. Huic Mixturæ statim affunde
 ~ ♀ mrectificat, & ~ Oli eā proportionē, cujus supra mentio facta est. Cumque non omne odorem camphoræ ferre queant, cum notum sit Hypochondriacos plurimos, & qui sunt debiliori capite, nec non uterum sæpius ab eō abhorrere, ℔ forte j aut ij camphorari, reliqua verō
 quanti-

quantitas sine camphora asservavi potest.
 Tingatur Santalo r. Sign. *Tinctura bezoar-*
dicâ cum spir. Oli & ♀. Hunc Processum
 ita adauxit & correxit in Clave suâ phar-
 mac. Schröderiana p. 52. 53 & Thesauro
 pharmac. p. 107.

1. *Fiat spir Theriac. per ℞.*

Rec. radic. Imperator.

chelidon. maj.

zedoar.

petasit.

pimpin.

dictamn. alb.

Valerian.

Cardopat. quæ etiam Carlina dici-

Vincetox.

(tur.

Contraij. ā ℥j.

fol. dictamn Cret.

nostr.

Scord galeg rut. millef. ā Mj.

Bacc. Junip. Mij.

Incisa, contusa infunde spir. bacc. sam-
 buci s. q. stent vase clauso in loco *tepidu-*
sculo (tepido, tepidulo, subtepidulo) per ali-
 quot septimanas, post separetur Liqvor,
 & ℞ per MB. Destillatum spirituosum af-

D 5

funda-

fundatur residuis prioribus Remanentiis,
& de his cohobetur , acquires Spiritum
Theriacalem penetrantissimum; Recipe
hujus spiritûs Theriacalis q.

Myrrha opt. ℥iiss.

opopan.

galbani

castor. ā ℥ss.

stent in digestionem per 8. & postmodum
colentur & seorsim serva.

Deinde II.

Rec. Opii Theb. ℥iiss.

Nuc. mosch no. v.

Croci or. ℥ij.

spir. Theriac. supra descr. q. s.

Infundantur per 8. & ultra, postmo-
dum cola.

III.

Rec. baccar. berb. Parid. q. v.

spir. dicti Theriac s. q.

extrahe Tincturam in locô tepido. Ex his
simul invicem mixtis confice Essentiam
Theriacalem.

Rec. Hujus Essentia ℥x.

spir. ☉ ☿ volat. ℥iv.

☉ li volat. ℥ij.

Campb. ℥j.

Hac

Hæc stent in digestionem unâ vel alterâ septimanâ, & vel per se usui asservetur, vel tingatur ligno santal. r.

Et p. 52. requirit ad spiritum Theriaclem compositum seu Mixturam de Tribus, & ita quoque ad Tincturam bezoardicam, spiritum ♀ depuratisimum, subtilissimū & summè volatilem, Θe ♀ volatili imprægnatum, spiritum vitrioli quoque striatum & Θibus fixis corrosivis destitutum.

VI. Processus.

Habetur in Excell. Rolfincii Chemia in, artis form. red. p. 189. sub nomine:

Tinctura composita alexipharmaca.

Rec. Rad. Contrayerva.

zedoar.

bistort.

torment.

vincetox.

diptamn. alb.

scorzon.

Imperat.

acori veri.

angel.

Ireos flor. ā ʒj.

Herb.

Herb. scord. n.

ruta.

galega ā Mij.

Sem. fenic.

anif.

card. ben.

card. M.

citri ā ʒß.

baccar. b. Pand. ʒj.

fl. ros. r.

caryophyll.

calend. ā Mj.

ligni Sanct. r. ʒß.

Cinnam.

Caryoph.

macis ā ʒiij.

Theriac. mithrid. ā ʒiij.

Contus. contund. & mistis omnibus superfundatur spir. vini ex fecibus vini & q. s. ad justam supereminentiam. Coloratus in leni digestionem spiritus in peculiari vase asservetur. Post decantationem novus spiritus affundatur, iterum defundatur, & priori jungatur. Tandem

Rec. Mist. simplic. Oli ʒt & Theriac.

camphorata ʒv.

Per-

Permista prioribus Fiat Colatura per
 lintheum subtile, In Vitro S. ut supra. Hoc
 & simili modo Tinctura nostra Bezoar-
 dica, ὀλίμως accepta, Cujus nomen & Fa-
 ma multam Germaniæ partem pervasit,
 vulgò conficitur. Sed qualem nunc me-
 rentur Epicrisin Procellus singuli, quos
 in medium attulimus? ut modestè, brevi-
 ter & in genere dicamus, quod entimus,
 certum est quàm plurima operationis sub-
 jecta, Extractioni destinata, naturam ha-
 bere symbolicam seu homogeneam neq;
 in fundamento operationis & Destinatio-
 nis suæ à se invicem totaliter distincta esse;
 Multa quoque exiguas vires in liqvore
 seu menstruum deponere; Proinde ad ea
 ingredientia potius dirigendus est oculus
 pharmaceuticus, *quæ revera extrahuntur,*
quæ in vi homogenea efficacissima sunt, & vi-
liori precio constant, ut ita Unum, Duo vel Tria
vi quasi unita & largè suppeditent, quod in
Decem reliquis symbolicis forteq; carioribus non
inveneris. Lucem censuræ nostræ fœnera-
 bitur satis liquidam Excellentissimi D.
 Danielis Ludovici Archiatri Gothani,
 Fautoris & Patroni mei, observantiæ nun-
 quam Intermorituræ cultu mihi pro se-
 quen-

qvendi, Tractatus Incomparabilis ille,
 qvi inscribitur *Pharmacía moderno seculo ap-
 plicanda*, Liber aurô expendendus, qvi de-
 lectum medicamentorum symbolicorû,
 ac brevisimam, Rationi & Experientiæ
 pharmaceutico-chemicæ ubivis respon-
 dentem enchirisin per omnes Medica-
 mentorum Classes perpetuâ serie, fide &
 candore pari, tradit. Utinam in reliquis
 Medicinæ Partibus Pathologia inprimis,
 Therapeuticâ, Semiotica, Chirurgica &
 Diætetica ejusmodi compendia medica,
 lucem videant publicam, ut causæ mor-
 borum brevius, & quantum Praxi appli-
 cari possunt, enucleentur, & colligantur.
 In hodierna enim circa Morborum causas
 sententiarum licentiâ ferè amittimus anti-
 quam veritatem, ut nesciat tandem inci-
 piens Practicus, in qvod principium pa-
 thologicum innixus medendi methodum
 aggredi, vel ad quam causam morbificam
 oculum reflectere practicum debeat. Ut
 qvôqve Regulæ Therapeuticæ succincti-
 us & ordinatius proponantur, & Metho-
 dus medendi ita fiat contractior *in genere*
 & *in specie*, in singulis Morbis, qvorum Cu-
 ratio non semper requirit sanctissimam
 illam

illam & superstitiosam ferè Trigam, Fontem scilicet Chirurgicum, Pharmaceuticum & Diæticum, quæ cum ipsò Fonte sæpius aquam perdit maturioris Therapiæ. Sic autem experientissimus & sagacissimus ille Vir, qui mihi instar omnium est, l. c. p. 243. *de selectu diaphoreticorum & alexipharmacorum vegetabilium:*

I. De Angelicâ: Angelica nostrâs omitti, & præstantissima potius Carlina cum Enulâ polychresta seligi potest, facileque tunc carere possumus Petasitide, Levistico, vehementiori que adhuc Imperatoriâ, Olsnitio, Valeriana que ponticâ, aut vulgari hortensi & aquaticâ.

II. De Scorzonera: Famosisima Scorzonera, etiam nostrâs, quis enim insuper, ex Hispania cariosam sæpe nunc peteret, non adeò necessaria hîc deprehenditur, quamvis enim gustui grata hic locorum parabilior, & aliâs bonum Hepaticum, Imò Galega quoque, tantopere nonnullis in remisioris gradus malignitatibus commendata, onobrichi tamen nihilo infelicius suppletâ, præsentior fit, in exquisitè tamen malignis languidius sese gerit. In Morfu viperæ, obscuriori effectu pulverem

rem viperinum, aliaqve penetrantiora superaddita vidimus. Infusa & decocta hinc vulgò composita in ardentibus vel chronicis Hepaticis, ubi aliàs satis nauseat stomachus, quis ferè hic locorum bibit: Vide plura p. 257. 258.

III. De Gentianâ: Gentiana comtiori Praxi non necessaria vel adeò competens est, si verò omninò quispiam diffusissimos in apparatus Scordii saltem Germanici, Cretico nequicquam postpositi, aut Gentianæ veræ radicem forte Tonso- rum causa, inter tot Fonticulorum dilatoria & attractiva, parergi instar reponere, & insuper exigua quidem grãtia Electuario vel Tincturæ cuidam alexipharmacæ pro Gregariis abjicere voluerit, nostra hîc non refert.

IV. De Dictamno Cretico: Ejus vires in Zedoariâ latent. Hinc Ludov. l.c. p. 255. Inter Zedoariam, Dictamnum album, (scil. radicem) Cretico hic vix cedentem, & deniqve interparabilius adhuc Vince- Toxicum Optio pro cujusvis districtûs aut consuetudinis ratione instituat; & *Horum unicum saltem* antidotis, *Tincturis*, vel *Essentiis*, consimilibusve liquidis aut mol-

mollioris consistentiæ formulis adjiciatur,
necessitas nō est, cur Ternæ illa separatim existat.

V. De Contrayerva. Zedoaria contrayervam & Gentianam supplet. p. 253. Quemadmodum Gentiana æquipollet Contrayervæ, ita utramque supplet & æquat Zedoaria.

VI. De Juniperi baccis. Intertot præservatoria alexipharmaca comtior contractiorque Praxis inibi adeo præsentaneum vel excessivum quid non invenit, sive in essentiam seu simpliciore seu magis compositam redigatur. Spiritus fermentatitius præstans quidem est, sed delicatioribus adversus, ad Tincturas alexipharmacas in se quidem non inconveniens, sed operosior & plerumque simul debilior est vegetiori hinc Spir. vini ꝑto, vel alio acceptiori quodam vegetabili abstractio minus phlegmatico. Ut proinde selectui nostro vix inde quidpiam præter polychrestum illud baccarum ∞, præsertim è non fermentatis ut tum quadret: Hæcille. Hôc modô cadunt & civitatem quasi amittunt in Procesibus supra posit Radix Angelicæ, Petasitidis, Imperatoricæ scorzonæ Gentianæ Dictamni al-

E

bi,

bi, Vincetoxici, contrayervæ, Baccæ Jn-
 niperi. Quibus singulis Natura ad Crea-
 toris voluntatem vim symbolicam mayo-
 rem & minorem indidit, quæ tamen à so-
 lâ Zedoariâ, Carlinâ, & Enula superatur.
 Simile Judicium est de reliquis Vulgari-
 um Processuum ingredientibus, ut radic.
 aristol. rot. beton. chelidon. maj. pimpin.
 bistort. torment. acori veri, Ireos flor.
 Herba scordii, rutæ, millef. cent. min.
 galeg. sem. fænic. anis. card. bened. card.
 Mar. citri, cort. citri, aurant. bacc. herb.
 Par. fl. ros. caryoph. calend. cinnam. mac.
 diaf. cord. Elect. de ovo. Quæ planè non ne-
 cessaria, sed superflua sunt, & inconcinna
 faciunt misturam. Vel enim parum & In-
 tentioni Tincturæ bezoardicæ non adeo
 conveniens, extrahitur, aut si deponitur
 virtus aliqua in liqvore extrahentem,
 nulla tamen specifica excellentia & præ-
 rogativa inibi deprehenditur, quæ non
 in paucioribus illis, quæ genuina Formu-
 la manifestabit, vi homogeneæ Naturæ
 reperiatur vel in biga illa Spirituum acido-
 alcalicorum adsit. Deinde notandum &
 hoc est, quod in sexto & ultimo Processu
 ingens illa quantitas Extracti radicum,
 herba-

herbarum, feminum, corticum, aromatum & florum tantum zias V. misturæ simplicis ①l. ♀tæ Theriacalis recipiat, gemadmodum & V. Processus 3. IV. tantum Spir. ♀ habet, Cum tamen Spir. ♀ tanquam diaphoreseos & aliarum hujus Tincturæ qvalitatum non postremus auctor majori pondere & portione Tincturæ alexipharmacæ vel Theriacali addi debeat, alias vim diaphoreticam ex voto non exeret, de cujus defectu quoque in Mixturâ simplici conqueritur maximus ille Vir D. Major In chirurgia sua infusoria. Oritur verò vis hæc diaphoretica languidior Mixturæ simplicis, vel à Spiritus ♀ vulgaris acidulo & ①to phlegmate, quod plerumque pro Spir. ♀ genuino venditur, & volatilibus 3i particulis destituitur, vel à minimo Spir. ♀ pondere, qui à Spir. acido ①li superatur; vide sis cap. ult. *Myrrhæ* quoque mentionem faciunt supra citati Processus, quæ quamvis citra efficaciam notabilem mutilationem amaroris sui bonam partem in menstruo deponat ad meliorem tamen ejus extractionem quarta pars alicujus alcali, ut ①fixi &c. requiritur, quod verò hîc adjici non potest ob

subsequentem à Spir. Oli præcipitationem, & ingratam oculis turbationem, totius liqvoris. Certum enim est, Myrrham in solidum solitario vini spiritui non obedire, melius verò solvitur, si Myrrha Spiritui theriacali, quod in superioribus descriptionibus non fit, adjiciatur. In legitima verò & genuina Formula huic cautelæ attendemus.

Reliquū est, ut quoque de Lapide Bezoar seu potius Badzahar orientali ejusque extractione nec non Baccis Herbæ Paridis aliquid addamus. Novi Medicos in Praxi sæpe versatos, qui eò facilitatis deveniunt, ut preciosum illum lapidem bezoardicum orientalem reliquis ingredientibus addant & hinc Tincturæ nostræ majorem vim, alexipharmacam & cordialem conciliari firmiter credant. Verū enim verò, lubrico admodum fundamentō niti hanc fidem & persuasionem exinde patebit quando consideramus quod

1. Verus & genuinus lapis bezoardicus *omnium doctorum Medicorum* consensu admodum rarus sit, & hinc vim sibi facram alexiteriam neque in substantia nec in Tinctura exerere queat. V. Primeros.
de

de error. V. p. 444. L. II. c. 36. Proinde, cautiore Practici Lapidem istum in substantia rarò soli fidunt, sed eundem vel planè negligunt, vel Bezoardicis artificialibus, ut Martiali, minerali, miscent, & cum Tincturis alexiteriis commutant.

2. Positò, verum & genuinum lapidem extrahi, nihil tamen extrahitur aliud, quàm quod radicibus alexipharmacis & herbis inest. Contrayervâ enim & similibus plantis bezoardicis nutritur animal, in quò concrevit lapis, ut rationabiliter colligunt Viri docti, similes verò radices alexipharmacas viliori præciò constantes, & in vi homogeneâ efficaciores ipso lapide aut lapidis nutrimento, recipit pro extractione Tinctura nostra polychresta, ut ita præcium quidem, non verò Virtus Tincturæ intendatur, quando lapis extractioni simul subicitur.

3. Lapis additur plerumque exigua dosi pro extractione, cum tamen genuina ipsius dosi sit, præsupposito, quod verus detur, juxta Primeros. l. c. p. 453. 454. 3i. 3℞. ʒii in substantia. Quot Unciæ hujus lapidis requirerentur ad Libram unam Tincturæ bezoardicæ si vires ipsius partici-

E 3

pare

pare debeat, & quot guttæ demum. Tincturæ nostræ responderent Drachmæ uni vel semis lapidis bezoardici quæ dosis efficax putatur, utut integrâ hîc non opus sit, ut in substantia fieri debet, cum & reliqua alexipharmaca & spiritus associati suum hîc addant *Πιβαλλον μερ.*

4. Lapis bezoardicus si quid solubilis haberet, id tamen obrueretur solubilibus Vegetabilium particulis, præsertim resinosis. Si quidem experientia chemicâ constat, quod difficulter solubilis existat Lapis bezoardicus siue verus sit & genuinus Lapis, siue adulterinus. Ille enim terrestriorem partem succi herbarum alexipharmacarum, quibus vescitur animal, pro Materiâ ex quâ agnoscit: Hujus verò corpus creta, cineres, testæ ostrearum, sanguis ficcus, & lapides Lapide bezoar, minores subtiliter contusi & cum aliquo liqore incorporati constituunt. Hinc pronuper amicus quidam noster dixit: *Er wolte ehe Gold aufschließen als den Bezoar-Stein*: Unde verò hæc solutionis difficultas & tantum non *αδυναμία*? Responsio solutione Lapidis facilior est; si enim ex cinere, lapidibus, creta, Testis &c. astu-
tia

tia humana tot Lapides bezoardicos compingit, qvi postea pro genuinis venduntur, qvalis qvæso solutio hîc expectanda erit & per qvale menstruum?

Qvod Baccas herbæ Paridis attinet, non rejiculæ quidem sunt hæ baccæ, qvibusq; solitariè per se, inqve essentiam saccharatam reductis securè utimur, imò efficaciores sunt volatili cuidam nuptæ; Cum verò multo labore acquirantur *neg. Pars essentialis sint Alexipharmaci* Medicamenti, aut abesse hîc, aut homogeneo suppleri possunt.

Ut verò tandem Processus genuinus Rationi & Experientiæ omnino conformis magis eluceat, anteqvam Formulæ Tincturæ nostræ quasi prototypum oculis subjiciam fidelibus, adducam Verba cedrô digna Viri experientissimi D. Dan. Ludovici, qvæ Lib. sæpius laudato, qvin omni laude majori de Pharm. mod. sec. applic. leguntur, ob generalem veræ enchiriseos Tincturæ bezoardicæ Protheoriam: sic verò habent:

Qvi misâ tantum omnium simplicium hîc spectantium concervatione moderno Theriacali spiritui ad famigeratissimâ

E 4

illam

illam Tincturam bezoardicam communiter destinata, paucas saltem antepositas radices (zedoariam respicit, Carlinam &c.) Cum Myrrha, Croco & si libet, aliquotâ Pulveris viperini parte proportionaliter miscuerit, ac v. g. pro ʒio Opii præter propter drachmam unam cum castorei quoque, si placuerit, particula adjece-rit Miscellam hanc cum octuplo spiritûs ardentis simplicis vel abstractitii, boni tamen, nec adeo phlegmatici, decenter extraxerit; Porro vulgatissimæ solû Mixturæ illius simplicis à Tinctura bezoardica operosiori & nimis ferè, licet multum inter acidorum accessum postmodum, secedat, nonnullibi camphorata, parum in fundamento proportioneqve differentis, imitatione tantisper saltem inter se permiscuerit: Paratæ istius Tincturæ spiritu Theriacali abstractitio vulgari oppidò præsentioris ʒ. forte x. duabus Essentiæ camphoræ drachmis prius exaltatas, spir. ♀ tanquam diaphoresis potissimi hîc auctoris ʒviij. etiam non rectificati, & demum spir. Oli. subtilioris parum sic præcipitantis, spiritu ♂ parabilioris & hîc æquivalentis, præq. clyffo malignarum nau-
seas

feas unâ comprimentis ziii Qui, inquam, hōc modō circa processum operatus fuerit, ille compendiosè tūm in Percolato hōc vel Essentia Papaveris erratici aliquantō magis colorato liqvore sufficienter habebit, quod non solū ante dicta Mixtura simplex, & *ad abusus usq; nonnullis familiaris Tinctura bezoardica* polliceatur, verū, etiam, quod in aliis istorum imitationibus, variationibus, aut substitutis invicem semet sæpe numero perimentia adsciscentibus, Item in Essentiâ antidotali alexipharmacâ, simul viperinâ, preciosiori vilioriꝝ, in liqvore alexipharmaco emulsioni formi, cum, Myrrhâ tamen ac consimilibus operosioribus aut ingratoribus passivè q̄veritur, Imò nec Elixir pestilentielle istud usuale seu vulgatius, oleosis supernatantibus nimis obrutum, seu recentiori correctione, sufficienter tamen saturatum, adeo necessarium erit istius sufficientiæ intuitu, & quod competentium spirituosorū accessu amplius, quando revera opus fuerit, haud difficulter intendatur, vel plane una alterave rutacei vel succinei ʒ. gutta proportionaliter inficiatur quasi. *Sit tamen hic quocq; optio vel talium additio cuius per nos libera, p.*

E 5

Sic

Sit itaqve Formulæ nostræ archetypus
 sequens, quæ paucis sed homogeneis efficacioribus,
 acceptioribus, & non adeò caris
 Ingredientibus constat:

Rec. Rad. Carlinæ

*Zedoariæ, vel Dictamni albi vel
 Vincetoxiei;*

Enulæ ʒijʒ.

Crori orient. Integr.

Pulveris Viperini.

Myrrhæ ʒj.

Opii ʒ. VI.

Castor. ʒij.

Incis. q. m. Infunde cum spiritus ardentis
 simplicis, vel abstracti, boni tamen nec
 adeò phlegmatici, vel quoque spiritus
 sambuci, baccar. Junip. &c. per fermenta-
 tionem parati, optimè dephlegmati &
 camphorati lb. ivʒ. stent simul in leni di-
 gestione per dies XII. agitentur sæpius.
 Decantati hujus Liquoris alexipharmaci
 tincti, Rec. lb. iv. (si forte lb.ʒ. Menstrui
 hæreat in magmate;) adde

*Essent. campb. (nisi Menstruum ante
 fuerit probè camphoratum.)*

ʒij. tunc enim omitti potest.

Spir.

*Spir. ♀ etiam non rectific. non tamen ar-
delionum, sed propriâ manu confe-
cti ℞ iij.*

℞ li subtilioris ℥xii. M.

Tingatur fantalo r. vel essentiâ fl. pap.
rh. vel recentibus aut ficcatis papaveris
foliis. Signetur: *Tinctura Bezoardica cum
spir. ℞ li & ♀.* Nota hîc.

1. Spiritus ℞ li subtilior intelligitur ille,
qvi Angelo Salæ ▽ ℞ li secunda dicitur.,
aliis Ros mineralis acidus, & ex albificato
selectiori ℞ lo per ∴ extremò Δ destilla-
tur, eleganter acidus, & simul per tempus
aliquod, donec foliorum instar subsideat,
sulphureus.

2. De spiritu Tartari ad Tincturam
bezoardicam nota, qvòd ille fit optimus,
qvi ê Tartaro selectiori, cum ê cremore,
æqvè fæteat, destillatur, subjectis Igni non
x. vel xii. uti sæpè fit, Libris, sed unâ tan-
tùm aut alterâ, qvò proportio erumpen-
tis spiritûs Recipienti respondeat, nec fru-
stra dispergatur Pars volatilior, unde & ut
plurimùm Rectificatio intermitteri potest;
De utroqve spir. prolixius egi *in scrutinio
Thematico spir. victrioli & Tartari.* Interim
videri

videri potest candidus Chemiater Excell
Ludovicus de Volatil. ☉☿. Pharm. mod
sec. appl. de spir. ☿ ut & victrioli, ut & in
Miscell: Curios. Tom. ult. de spir. ☿ cum
saccharo ☉.

3. Spiritus salis armoniaci in locum
spiritûs Tartari substitui potest. Quod fe
cit D. D. Ludovic. qvi literis ad me datis
hæc habet: Ceterum, inquit, cum Villicis
hic etiam per annos aliquot, innotesceret
ex odore, *Tinctura illa Bezoardica polychre
sta*, pertæsus ejuscemodi Judiciorum,
jampridẽ spiritui Tartari *spiritum * deputa
torem* substitui, utpote, qvi commodè sub
spiritûs Theriacalis odore latet, *eadem præ
stat*, imò *nisi compendia*, de quibus alibi, *de
sint*, *facilius spir. Tartari genuinò paratur*.
Nec, cum Tinctura Theriacalis spiritu vi
ni dephlegmato constet, *quæ etiam campho
ram sic perfert*, spiritûsqve victrioli saltem
sit acidulus, notabiliorem præ ☿ eo pati
tur alterationem, & si pateretur quodam
modo in armoniacale quid transiret, æquè
diaphoreticum, experienciâqve constat,
40, 60. guttas satis esse sudoriferas, ceu
qvoq; Collectaneis Excellentissimorum
Curiosorum id inserui.

4. Si quis forte fortuna longiorē omnino Formulam , vel Præjudicii evitandi causa , urgere velit , poterit nostrā pace addere Archetypo sic dicto Angelicam , scorzoneram , Doronicum , Tormentillam , scordium , &c. Manet enim utique singulis speciebus , sua *Homogeneitatis latitudo* , nec *vim planè homogeneam* contractionis nostræ Formula Includit aut præsupponit , quam profectò in paucissimis invenimus. *De generati tantum Convenientia* , quæ magis & minus admittit , sive præstantius atque remissius exhibet , hic sermo est.

5. Dimidium Tincturæ absque Camphora & castor. asservari potest , neque enim Indicatio hanc bigam semper requirit ; accedit quod camphoram non omnes erant , quibus tamen Tinctura bezoardica prodest sine camphora.

CAPUT IV.

De

Formâ externâ , & internâ , itemque
Proprietatibus seu Qualitatibus
Tincturæ Bezoardicæ.

For-

Formã externã & consistentiã Medica
 menti nostri polychresti indicat Nomen
 Tincturæ, de cuius Requisitis hæten⁹ usi
 tatis cap. i. satis dictum est. I enuis est seu
 liquidus liquor, quia Menstruũ seu spiri
 tus vini sine guttulæ dispendio ipsi unitu
 mansit. Virtutes verò & qualitates ipsius
 internas quod attinet, calida est & sicca
 hæc Tinctura, quia ex calidis & ficcis in
 gredientibus per calidum & ficcum Men
 struum est extracta, per accidens tamen
 refrigerat quoque ob spiritum Vitrioli aci
 dulum refrigerantem, & dum calorem
 putridum Archeum ad furorem adigen
 tem, & inflammam quasi convertentem
 extinguit, vel fermentum febrile calorem
 præter naturalem & exæstuationem in
 spiritibus vitalibus exuscitans, discutit &
 & resolvit. Aperit quoque hæc Tinctura
 attenuat, præcipitat, diuretica, anodyna
 emmenagoga, alexipharmaca, digerit
 materiam viscidam & glutinosam, pro
 inde qualitates ipsius non incongruè di
 viduntur in occultas, primas & secundas
 quarum vigore efficit id, quod efficit
 quæque dependent à formã quæ Fons &
 origo est omnium Affectionum, Qualita
 tum

tum & operationum, Forma enim dat, esse, distingvi & operari. Hinc D. Frid. Hofm. in Opere de Methodo med. Tincturam bezoardicam unâ cum aliis (Tincturâ. †ii. Fta, aperitivâ Mæb. spir. ſtis ſtriato) vocat *Digefivum diureticum juxtâ*, quod fermenta viſcerum roborat, excrementa morbida in viis obvia potenter reſolvit, obſtructiones reſerat, humores craſſos attenuat, acidos combibit, ebullitionem ſangvinis compescit & □ reddendo abſterſivam Fream mucilaginem expellit, quæ omni Morbi, præſertim Chronici Tempore præmiſſis præmittendis & intervenientibus cordialibus confortantibus ſummo cum ſanitatis emolumento & ægrorum euphorîâ exhiberi poteſt. Quod erudâ etiam adhuc Materiâ conveniat, quia Humores erudos concoquat, illosque à Maſſa ſangvineâ ſeparet, & per □ expellat. Hinc etiam poſt hujus Tincturæ Uſum, in febribus tam continuis, quàm intermittentibus *urinam crudam magis fieri coctam*, calorem febrilem aliaqve ſymptomata remittere.

CAPUT

CAPUT V.

De

Fine, Scopo & Effectu seu Ufu Tincturæ Bezoardicæ in genere & in specie,
per Morbos triplicis Ventris & artuum.

SI velimus Vires & Facultates *Tincturæ nostræ bezoardicæ* juxta seriem ingredientium supra positorum ponderare, ut solent sæpe Medici Practici etiam satis celebres, sæpius tamen Circumforanei, qui singulas vires Mixto conjunctim adscribunt, quas singula Illius Mixti ingredientia disjunctim & seorsim obtinent, quamvis vel quarta pars grani aut guttulæ singulorum ingredientium singulis dosibus contribuatur: si, inquam, hōc modō & digitis quasi computare velimus, Panacea emergeret à nullo Pharmaco superabilis. Si enim evolvantur vires & Qualitates omnium Tincturæ bezoardicæ ingredientium, quæ Ordo Processuum sistit, in Libris Pharmaceuticis, non futurus esset Morbus tam rebellis, quem Tinctura nostra haud edomare possit.

possit. Quemadmodum verò hæc Viri-
um InCompositis curiosa nimis pensitatio
nec in Ratione, nec in Eeperientia fun-
damentum ullum habet, siquidem ut
Pharmacum aliquod rectè & efficaciter
operari possit, certa & sufficiens ubiqve
dosis requiritur, negari tamen non potest
Tincturæ nostræ bezoardicæ Vires esse,
egregias, eamqve Panaceæ minoris titulô
jure insigniri posse uti Testimonium per-
hibebunt ii, quibus vires & qualitates in-
gredientium in ultimo & genuinô pro-
cessu infra citatorum perspectæ satis sunt,
quæ vi unitâ & symbolicâ agunt. vide Excell.
Schröck. Pharmacap. Augustan. restitut.
p. 41. & 162. Has ut in genere primùm
declarem, adducam vires, quas ipsissimus
Tincturæ Auctor D. Joh. Michaëlis &
ipsius fidelis Hyperaspistes D. D. Frid.
Hofmannus in M S C. eidem adsignâ-
runt, reservatâ tamen mihi in subsequen-
tes paginas modestâ Epicrisi; Verba ipso-
rum in lingua patriâ hæc sunt:

Der Gebrauch dieser Bezoar-Tinctur ist
nicht genug zu loben/ fast in allen Kranckheiten/
und insonderheit in Fiebern / sowohl die um-
wechseln / als die immer fort wâhren/ kan ich de-

F

ro wunz

ro wunderbahre Wirkung nicht gnugsam heraus streichen / so bald einem ein Fieber anstößet/und man alsobald von derselben 30. oder 40. Tropffen einnimmt im Biere oder einem andern liqvore, schwißet darauff ein Stündlein /so wird das Fieber leichtlich nicht weit mehr kommen können. Und ob auch schon das Fieber vorhanden wäre / und einem der Paroxysmus anstieße / was ist sicherer und heilsamer / denn diese Tinctur / nach einer gewissen Dosi eingegeben ?
 „ Ja im anfang bey allen Kranckheiten / da mā
 „ noch nicht weiß / was es vor eine Kranckheit wil
 „ werden / ist diese Bezoar-Tinctur sicher zugebrauchen / biß die Natur der Kranckheit offenkundig werde. Doch ist zu mercken / wenn böse hitzige Fieber vorhanden / und die Hitze des Geblüts überauß groß ist / so ist diese Bezoar-Tinctur auch gut wenn aber die malignität / oder der Gift viel größer wäre / so ist diese Bezoar-Tinctur gut / die da mit dem spir. ☿. volatili, oder * falso ohne dem spir. Oli vol. gemachet ist.

Dn. D. Frid. Hofmanni hac Verba sunt ex MSC.

Diese Bezoar-Tinctur cum spir. Oli & ☿ kan in allen Kranckheiten quocunqve nomine gebraucht werden / daher / wenn einem
 Men

Menschen etwas anstößet / es sey ein Fieber oder andere Beschwerunge / da man nicht im an-
 fange wissen kan / was daraus werden wird /
 sollen alsbald 30. 40. 50. bis 60. Tropffen in
 einem Truncß Wein oder Biere beygebracht /
 und darauff geschwicket werden. In specie aber
 dienet dieses Medicament so wohl contra Fe-
 bres continuas, quàm intermittentes,
 wenn große Hitze dabey gespüret wird / In Con-
 tinuis giebt man sie Morgens und Mittags
 um 3. uhr bey 30. bis 40. Tropffen / läßt den Pa-
 tienten des Morgens darauf schwigen 1. Stun-
 de / Nachmittage aber nicht. In Febribus in-
 termittentibus aber giebet man 50. oder 60.
 Tropffen in Vermuht-Weine / wenn der Pa-
 roxysmus ankomen wil mit Frieren / 1. Stun-
 de drauf geschwicket. Itemq̃ve alibi. So bald
 sich bey einem Patienten Hitze ereignet / oder
 Frost / daß man noch nicht weiß / was für
 ein Fieber werden wil / gibt man alsbald
 demselben D. Michels Bezoar-Tinctur / cum
 spir. vitrioli & Tartari bereitet in einem
 Truncß Biere. Quæ omnia elogia, an ἀπλῶς
 vera sint & in Praxi saniori locum habe-
 ant, infra discutiemus.

Idem Opere de Meth. med. p. II. In Fe-
 bribus, qualescunq̃ve fuerint, rectè ab

inītiō Θia antifebrilia, Bezoardicum 4le
 ♂tiale aut ♂re, item Tinctura bezoardica
 exhiberi possunt, & pro confortatione of-
 ferri Magisterium perlarum, Eboris, li-
 quor perlarum, corallorum.

Idem Meth. med. præf. ad Lector.

Tinctura bezoardica cum spir. ♂ & ♀
 summæ est efficaciz in omnibus ferè affe-
 ctibus tutissimè adhibenda, tam boni
 quàm mali moris. Et quas virtutes Mixtu-
 ræ simplici Parac. l. c. p. 143. 144. adscri-
 bit, meliori jure, juxta propriam confes-
 sionem de Tincturâ bezoardica intelli-
 gunt. Verba ipsius hæc sunt:

Ex Θlo paratur spir. volatilis striatus
 super alembicum in formâ striarum ad-
 scendens. Hunc spiritum, ut vires acqui-
 rat majores, Paracelsus exaltandum docet
 per spir. ♀ optimè rectificatum & Essen-
 tiam Theriacalem camphoratum. His
 subjicit: Ex eodem penu deprompta est
Tinctura Bezoardica D. D. Job. Michaëlis, tùm
 absq̃ve spir. Θli, tùm cum eodem parata.
 De Tincturâ tamen hâc maximè obser-
 vandum, si in Febribus ardentibus mali-
 gnis sit exhibenda, ut probè notemus, u-
 trum Ebullitio febrilis seu calor præva-
 leat

leat, an verò Malignitas? Si calor febrilis excedit, Tincturam bezoardicam, quam ingreditur spir. vitrioli volatilis, propinare decet in conveniente vehiculo, si autem malignitas prævalet, illam cum spir. Tartari volat. paratam absqve spir. vitrioli ægro porrigamus. Hinc in omnibus illis affectibus, quibus Mixtura simplex conducit, Tinctura nostra bezoardica omnino locum habet. Pertinent huc, quæ supra ex Amplissimi D. Dan. Ludovici Pharm. p. 262. 263. adducta sunt de usu hujus Tincturæ, quatenus omnia Elixiria antipestilentialia superat. Itemqve quæ spiritui Theriacali vulgò assignantur virtutes, latent quoqve in Tincturâ nostra Bezoardicâ.

Idem in clave pharmac. Schröd. p. 107. Thef. pharm.

Hujus *Tinctura bezoardicæ* Usus non satis est de prædicandus. In omni fere Morborum genere, & imprimis in Febris tam intermittentibus, quàm continuis mirificos ejus non satis possum laudare effectus. Imò *in omnis affectus initio, ubi jam de ejus Naturâ & Ideâ nondum satis constat, tutus hujus usus est, usq; dum Morbi Natura ex*

F 3

certis

certis signis diagnosticis innotescat. Notandum tamen est, hanc Tincturam optimè conferre in Febribus, ubi calor febrilis excedit, si autem Malignitas potior fuerit, non adeò excedente febrili calore, Essentia Theriacali addi debet. Aquila nostra, albisima (hujus nomine procul dubio venit spiritus aliquis volatilis salis, ut salis armoniaci &c.) exclusis spiritu Tartari & vitrioli cum camphorâ, præstantissimum hoc est remedium à putredine mas- sam sanguineam vendicans fermenta acida extingvit, Epilepsiæ, Apoplexiæ, Affectioni seu Suffocationi Hypochondriacæ medetur. In Peste & omnibus Febribus tam continuis, quàm intermittentibus par non reperitur remedium. Dosis est gutt. XX. XXX. XL. L. vel ultra. Ut ita incomparabile esset Medicamentum Tinctura bezoardica, si DEUS & Natura semper ad Formulam respondere vellet.

Excell. Ammannus, candidus & Ingenuus VIR, & Practicus *καρμέυει* In doctissimo quodam Schediasmate MSC. mecum communicatō de Tinctura bezoardica, hæc habet verba: VIR ES
Tin.

Tincturæ bezoardicæ Nomen indicat. Dum enim dicitur Bezoardica, in Genere cōducit omnibus Affectibus, & Morbis, qui dicuntur Maligni, v. g. Pesti, Febribus pestilentibus, Petechialibus, Variolis & Morbillis. Sudorem movet, aperit obstructions, Flatus & urinam pellit, Cor confortat, Putredini resistit, Hystericis medetur, sanguinem purificat egregiè. *Contra Ictus & Morsus animalium Venenatorum optimum est alexipharmacum.*

In specie Morbos & symptomata nunc percurram, quibus Tinctura bezoardica suum operæ est gratiosi auxilii confert.

Ἰνβαλκον μερῶν.

I. In Febribus continuis malignis solitariis ac comitatis, Verba sunt Medici cujusdam celeberrimi in literis ad me datis, *gebe ich solche meistens zu erst / allein / oder so sie alles revomiren mit der Tinctura anodyna (ex Opio cum spir. vini & vitrioli;) gutt. vi. viij. versetzt / so bleibet hernach alles / repetito etiam, si è re esse videatur, nec sudor adeo consecutus. Ist eine allzustarcke Diarrhæa damit mit reissen / thue ich auch etwas von der Tinct. anod. dazu. Hernach die folgenden 2. oder 3. Nächte gebe ich einen Pulverem*

F 4

alexi-

alexipharmacū præcipitantem oder pleu-
riticū, scil. pro ratione affectus. Inſ Trin-
ſen ſpir. ſis volatiliore ē muriā vel vitrio-
li philoſophicum. Iſt circa 7. 9. 11. nō
ſtig repeto; ſed minutiore doſi 30. biß 40.
Tropffen. In Ungaricis, cum delirant, ano-
dyna tunc non adjicio, nec ante 14. diem,
quia ſunt funeſta, geben einen guten Schlaf/
des andern Tages aber eine Beförderung zu
dem ewigen. Wechſele dabey mit dem Pulve-
re alexipharmaco und Corall. r. vel ocul.
69. cum & ſine cinnab. ungar. nativ. ſim
pro re nata, und alſo habe ich auch in Febri-
bus peſtilentialibus cum vibicibus, bubo-
nibus carbunculisqve feliciter procediret.
Vor extremā peſte hat mich Gott bißher
in der Praxi bewahret/ würde es aber doch an-
ders nicht halten. Robur naturæ hīc pri-
mum, ſecundum ac tertium eſt: & eō
evadunt. Ceu divinā Juvante gratiā Ego
anno 1635. biß tantū Theriacā hauriens
Malo tamen in grandes 2. carbunculos
ſoluto, evaſi, dum alii teneriores animo &
corpore ſive Tincturam hanc, ōrem &
qvicqvid eſt Bezoardici in caſſum bibunt.
Et alibi: In continuis cum ſymptomati-
bus, vomitibus, aut Diarrhæis, ſi anody-
ni

ni particulâ sociata detur, Archæus irritatus sedatur, ut reliqua Remedia facilius amplectatur; Alia verò ratio est Motuum Criticorum, dum symptomatici, materia nondum secretâ, nil, aut parum, si forsan à Causa externa fuerint, levant. Hæc celeberrimus ille Vir & ad tempora Morborum acutissimus Practicus.

His paria sunt, quæ de legitimo Mixturæ simplicis usu in Febribus continuis & malignis habet Excellentissimus Ludovicus Gothanus Pharm. mod. seculo appl. p. 283. seqq. Cujus verba in Appendice de Misturâ simplici in medium adducta, hûc trahenda sunt & repetenda, tanquam lectu & observatu dignissima, quia Therapiam Februm continuarum malignarum succinctam, & accuratissimam fiunt, & Tincturæ bezoardicæ eodem modô & respectu applicari possunt, quæ de Misturâ simplici ibi proferuntur. Annonò proximè elapso Febres (in Genere suo) malignæ hîc locorum gliscere cœperunt, & penes Multos suam exercebant Tyrannidem; Quarum Miasmati maligno Volatili viscido, præter alia, conjuncta erat Pituita tam viscida, ut Pulmones,

F 5

Fauces

Fauces & Poros Cutis, & hos quidem post sudorem, obsideret, oblineretque instar Glutinis; ita ut hîc abradi à cute, illîc verò violentâ quasi Manu extrahi, & perpetuis Gargarismatis Incidentibus diminui necessum fuerit. Hinc etiam mediocris Calor præter naturalis frigore leni alternatim mistus, Torpor, dormiendi cupidus, dolor gravativus in lumbis, scapulis & pectore, respiratio difficilis has Febres comitabatur. His Febribus egregie profuit Tinctura mea bezoardica, quæ *semper* & omni ferè Morbi tempore cum Euphoriâ sumpta est; Ubi verò Calor natus pro diversitate Temperamentorum, Ætatis, sexûs debilius fuerit, & coagulatio ac condensatio hujus Pituitæ sanguinisve fortior, & celerior, ut nec Medicamentis hisce balsamico-spirituosis attenuari, nec Ignis vitalis Viscidioris Humoris compedibus liberari & avelli poterit, mortui sunt Ægri ex suffocatione, Inprimis cum Principiis Morbi non statim obviam itum, & Condensatio nimia primo Impetu lenita fuerit. Spectant hûc, quæ Celeberrimus de Boe Sylvius in Idea nova Praxeos Med. doctè monet:

Pitui-

Pituita, inquit, viscido-acida multum sæpe ægris negotii facescit. Etenim copia nimia Descendenti sanguini juncta continuam, & vitalem sanguinis Effervescentiam in dextro Cordis ventriculo lædit. Pituitam hanc condensatam ac coagulatam solvit, incidit, attenuat, Ignem vitalem in Corde ventilat, ægrumque quasi è Mortis Faucibus eripit olei aromatici vel balsami vitæ tantillum, cujus in tali casu vires stupendæ haud ignotæ sunt Chemicæ Artis peritis, æqvè atque Praxeos medicæ gnaris. Et alibi d. l. sanguinis Coagulatio ac Concretio valida & subitanea, pro Incurabili habenda, quæ autem *paulatim, evenit, semisimq, augetur*, curabitur Medicamentis aciditatem acriorem frangentibus, temperantibusque, adeoque tum spirituosis, tum oleosis, tum præsertim sale lixivo præditis, quamvis Homini conducant in primis Æia volatilia oleosa, quippe quæ dictis omnibus constant, nec tantum celerrimè quaquaversum in Corpore transfunduntur, verum satis potenter, blandè licet, desideratam efficiunt perficiuntque Acidi acrioris emendationem, si conveniente Liquore diluantur, *sæpiusq, usurpentur.*

II. In-

II. In Febre quotidiana continuâ post evacuationem primarum viarum, præparationem & concoctionem seu alterationem Humoris pituitosi, itemque ipsius aliqualem educationem, & immunitam sic materiam peccantem, ad Diaphoresin descendit. D. Timæus à Guldengklee, quâ Mixturâ simplici promovet, *in cuius locum surrogari potest efficacior Tinctura nostra bezoardica* Vide Cas. med. 8. de Febr. L. 8.

III. In Variolis & Morbillis, eorumque principiô ubi non tam Ebullitio sedanda, & calor sopiendus, quàm malignitas expellenda est, in succo cordiali refrigerante, ut cydon. citri &c. in primis spir. * particula exaltata suam præstat operam. Curatio enim Variolarum & Morbillorum in eô consistit, ut statim in principio adhibeamus ea, quæ expellunt, malignitati unâ resistunt, eamque à corde amoveant; ubi hoc factum est, Humorum ebullitio sedari debet iis medicamentis, quæ nullam caliditatem Partibus principalibus accersunt, sed quæ roborant; aliàs quando in principio magis solliciti sumus de Humorum ebullitione sedandâ, & sopiendo calore, quàm malignitate expellenda,
idem

idem nobis continget, quod iis, qui magis
impluvio tollendo, quam Tectis refarci-
endis suam navant operam. Malignita-
tem verò id generis nil æquè expellit, ac
Tinctura nostra bezoardica, cujus calidio-
rem qualitatem hîc temperant succi vege-
rabiles aciduli, ut citri cydoniorum ribi-
um, berberum, qui vehiculi locò esse que-
unt, non neglectis tamen Pulveribus be-
zoardicis præcipitantibus & insipidis cer-
vinis, cinnabarinis & aliis convenienti-
bus. Huc pertinent, quæ inter alia habet
Excell. D. Ludovic. in literis 8. Martii 1677.
ad me datis. Tinctura bezoardica præstan-
tissima est in Variolis, & Morbillis, præ-
cipuè Malignis, wenn sie nun rücken / oder
nicht recht fort wollen / oder thun / als wolten
sie wieder ein schlagen. Item bey der Declina-
tion, da oft wieder neue Febriles Ebullitio-
nes kommen wollen. Sola exhibetur, vel in
Inquietudine Complicata, cum pauxillo
anodynæ Tincturæ tunc exaltatur. Hoc
modo, etiam ante hoc monitum, in mea
Praxi adhibita, multoties egregiè profuit.

IV. In Febribus Intermittentibus sim-
plici & duplici, Tertiana, Antipyretæ,
sanguinem vel exagitando Fermentum
febri-

febrile præcipitant, & sic paroxysmũ febrilem impediunt, ex quorum censu etiam est Tinctura bezoardica, scribit D. Frid. Hofm. Meth. med. p. 369. & p. 371. l. c.

Legitimas Tertianas 7. circuitibus ad summum judicari Hipp. aph. 69. iv. tradidit. Non desunt tamen specifica, quæ unâ vel alterâ dosi hunc Morbum radicaliter tollunt; Ex horum censu *creberrimo usu & experientiâ* probata est Tinctura bezoardica D. Mich. tum acida, tum salsa.

Et p. 372. l. c.

Catharina Eichlerin Ducalis Ministra, per plures septimanas Tertianâ conflictata, post varia remedia frustra adsumta, tandem unica saltem Tincturæ bezoardicæ D. Mich. dosi imminente paroxysmo exhibita, Dei beneficio fuit restituta.

In Tertiana Intermittente scorbutica cum Essere complicata ante paroxysmũ vel imminente accessione febrili Tinctura bezoardica D. Michaëlis cum spiritu Cochleariæ mista semper adhibita est a D. Frid. Hofm. V. M S C. & Meth. med. p. 372.

In Tertiana intermittente scorbutica cum Jcterô complicata extra paroxysmum

finum, mane & à meridie Tincturā bezoardicam D. Mich ad gutt. 40. In 6. Cochl. brodii calidi cum aliquot guttis ~ Cochl. propinavit D. Frid. Hofm. manè semper, injunctô sudore. Vide Historiam Morbi l. c. p. 373. Ibidem in Febre Tertianâ intermittente cum Ictero extra paroxysmum Tincturam bez. cum extracto Cent. min. adhibita est ab Hofm. p. 373. Vide Historiam Morbi. Et alibi p. 113. In Febre Tertiana Intermittente extra paroxysmum manè, à meridie & vesperi gutt. 30. 40. paroxysmô autem immittente 50. usq; ad 60. In vino absint, adhibita fuit, quâdo cum rigore accedit paroxysmus, cum sine rigore, horrore vel frigore, in cerevisia frigida. MSC. Quando cum spir. armoniacali & anodyno sociatur, In Quartanis Paroxysmum nonnunquam tollit & unâ Febrem.

V. In Epilepsia Idiopathicâ inveterata rarò mali radicem extirpat : in subitaneâ præsertim verò consensuali ab inferioribus non sine euphoria sumitur sine spir. ♀ sive * potius spiritu confecta fuerit, utpote quæ urinosæ volatilitati potissimum delet effectum, anodyna tamen non incom-

commodè interponuntur nihilominus, aut affociantur.

VI. In Apoplexiâ & Paralyfi, in quibus aliàs spir. Theriacalis commendatur; ejus usus commodus, & Tincturæ cephalicæ par est. De quâ etiam D. Frid. Hofm. Meth. med. His omnibus, inquit, (ante-positis specificis antapoplecticis) Tinctura etiam bezoardica D. Michaëlis annumerari potest, si cum vis convenientibus apoplecticis mixta exhibeatur, & sudor provocetur, attenuat enim pituitam, nervos obstruentem, calefacit, discutit, quamvis sine vis apoplecticis propinetur.

VII. In Paralyfi lingvæ supplet Essentiam Castorei cum sp. vini; quæ hîc ab aliis commendatur.

IIIX. In Palpitatione cordis à variis causis utilisima est. Non possum hîc præterire laudem & efficaciam hujus Tincturæ bezoardicæ, quam ipse ego sensu palpitationem cordis & alia funesta symptomata olim sustinens. Anno 1671. præparavi & diaphoreticum, in quæ hujus detonatione totum ferè diem consumsi, cumque aër admodum turbulentus & incertus esset, & cælum pluvium; Fixationem anti-

monii

antimonii non in aëre pervio, sed camerâ quâdam obscurâ, vento tamen prævia Feneſtrarum aperturâ, ubiqve expoſita tentavi; ſubtraxi me quoque ſimul ac unum vel alterum Cochlear Mixturæ antimonialis Crucibulo injeci, os & nares unâ linteo obduxi: Etſi verò omnem lapidem movebam, ut ab inſpiratione vaporum antimonialium liber eſſem, fieri tamen omni meâ cautione & curâ non potuit, quin ſulphuris antimonii atomos penè multas attraherem. Hinc circa veſperam hora 5. Cor cœpit palpitare, ac ſi coſtas perrumpere velit, cum naſea ingenti & reſpiratione per quâ difficile, adeò, ut leniter, & quaſi claudeſtinò conatu auram ducere cogerer. Quam primum enim paulò liberius ſpiritum trahere annitebar, recrudeſcebat inanis prurigo vomendi & tuſſiendi, videbarque in mera æriſ accenſi fuligine verrari. Pallebat facies, dolor capitis oboriebatur & artustremebant. Ego, qui aliis boni remedii toties dux & auctôr fui, ipſe ferè in feſtina illa ſymptomatum meorum ſyndrome conſilii ignarus, quid agam neſcio. In mediis verò dubiarum cogitationum fluctibus

G

ctibus

etibus divinâ quasi inspiratione Tincturâ
 meâ bezoardicam ex propriâ officinula
 pharmaceuticâ afferri jubeo, cujus statim,
 neglectô vehiculô, assumo Cochlear unû,
 non sine spe extemporalis auxilii, super
 bibo haustum cerevisiæ prehanæ, & ad
 sudorem me compono. Statim atq; Ignis
 animalis ope resoluta & dissipata fuit Tin-
 ctura, evanescit nausea, dyspnœa, cordis
 palpitatio, & artuum Tremor, sudore co-
 piosô subsequente. Quô detergô surgo è
 Grabato, & post levem obambulationem
 Cœnâ philosophicâ utor; Demum gra-
 tias ago divino Numini pro accelerata Eu-
 phoria, lectumq;ve repeto. Spe recupera-
 tæ sanitatis profundô sepultus somnô dor-
 mio usq;ve ad horam post noctis meridi-
 em secundam. Circa hujus horæ decre-
 mentum eadem & eodem impetu Sym-
 ptomata me invadunt. Ego non festino
 lentè ad pristinum meum Æsculapium,
 & assumo eadem dosi Tincturam bezoar-
 dicam, quâ energiam suam per sudorem
 copiosum exerente pristina Euphoria se-
 quitur, & abolitio omnium symptoma-
 tum, nec unquam eorum insultum denuô
 passus sum. Ab eô tempore impensius fa-
 vebam

vebam Tincturæ meæ bezoardicæ, & imposterum cautiùs mercari circa Præparata antimonialia, & piscator Ictus sapere decrevi, qvi mihi ipsi indignabar, qvòd antè Fumum antimoniale parvi penderem, qvamvis in se non sit venenum, uti Clyffus antimonii monstrat; nimia tamen copia attractus pariter ac ☿ vegetabile copiosum ex herbis &c. Combustis attractum suffocationem, palpitationem & alia plura robori vitali & animali infesta, symptomata inferre potest, qvòd etiam monet Excell. D. Ludov. de hoc Sulphure antimonii in literis ad me datis 31. Aug. 1672. ut autem ab Antimonio, inquit, nil mali secedit, nam Clyffus est, si colligatur & Florum polychrestorum aliquantillum, ita boni nil disperditur &c. qvòd ante Eum observavit quoqve Angelus Sala, candidus ille Chemiater, Oper. Medico-chym. anatomiâ Antimonii p. 303. seqq. & integrò capite sententiam suam stabilivit rationibus sat firmis; Aliter sentit Excell. Conringius Med. Herm. L. II. cap. III. p. 203. Dum his antimonii Telis oppugnor, verum esse in meipso sensi, qvòd Paracelsus c. 3. Tract. 3. l. I. *de Morb. quibus obno-*

xii sunt ii, qui in fodinis minerisve operantur,
 loquens de nocumento diversarum mar-
 casitarum; Spiritus, inquit, aut vapor anti-
 monii potest inferre iis, qui illud liquefa-
 ciunt sequentia symptomata, nempe *Tus-*
sim siccam, punctiones laterum, dolorem capi-
tis, constipationem ventris, Apostemata Lienis,
adustionem sanguinis, pruriginem, scabiem,
consumtionem corporis, Ictericam & similia
 prava symptomata. His addit rationem
 Angelus Sala, p. 303. Oper. chem. non
 quod Antimonium corpus sit venenosum
 & directe malignum, sed quia nimis ma-
 gna copia attrahitur, & id agit, quod alia
 compositorum Δ ra benigna, nimiam quan-
 titate excepta, quod probat spiritus $\ominus$ & Δ .
 fumô, imô & dulcium & gratissimarum
 rerum exustione & combustionem, hâc
 enim ratione attracta & varia accidentia
 cerebro afflare possunt, & corpori nostro
 noxam afferre. V. Ibi l. c.

Deinde memoriam subiit Venenorum
 ea præparatio pontificia, quâ efficiunt ut
 Venena aliquot demum annis elapsis vim
 suam exerant deleteriam neque prius spi-
 ritibus, mole licet suâ, negotium faces-
 sant. De qua vide Gœkelium Tractat. De
 Vene-

Venenis & Salmuth: exemplum notabile narrat de Sponso coëunte. Ipse enim nondum capio, ubi delituerit Δ illud Δ le ut tot horarum spatiô sopitum vires de novo fumeret, & spiritibus vitalibus post primam Gas illius Δ lis debellationem adeò tranquillis, molestiam denuò crearet. Facit, huc quod Willisiushabet de Cortice Peruviana, cujus tanqvam optimæ; Quartanæ fermentationis antidoti. Ufu febrilis quidem paroxysmus protelatur sæpius, non tamen prorsus extingvitur sed post breve vel longum tempus constanter redit. Hujus rationem vide p. 155. 156. de Febris. Quomodo alias Antimonii Malignitas, sic putat Sennertus, sive vaporem in minus cauta Antimonii præparatione, sive cum Δ ii corpulentia hausta, præcaveri & curari, expelliqve iterum, debeat, V. Senn. L. Prax. p. 265. cap. V. de Antimonio, ubi præter Theriacam, Zedoariam, caryophyllos, allium, Cortices citri, aurantiorum, CC. mastichen, ex Laur: Jouberto de Peste valdè commendat Bolum armen. qvô Joubertus 4. Chirurgiæ studiosis, stibii cathartici præparationi non satis cautè incumbantibus &

G. 3

ipsum

ipſius aurâ venenatâ penè ſuffocatis, præſectaneam operam tulit ſingulis ſcrupulos ij exhibendo. Noſtra verò Tinctura bezoardica, in qvavis Theriacalis fortiùs unita eſt, omnem etiam bolum, qvin, aurum & argentum h. l. ſuperat, certiorẽ promittit opem.

IX. In Spasmo commendatur aliàs Eſſentia ex Theriacâ cum ſpir. vini extracta, & ω li phil. mixta, Caſtorei item eſſentia, qvarum virtus efficacior in Tincturâ noſtra bez.prehenditur.

X. In catarrhis à qvacunqve ferè cauſa ortis, efficax ſatis & ſæpiùs ſumta, materiam viſcidam attenuat, acrem & tenuem diſcutit. &c.

XI. In Hæmoptyſi grumi ſanguinis diſſolvendi principiò, ſcribit Hofm. meth. M. p. 311. ne glutinatio impediatur, qvòd fieri poteſt Oxycratò tepidò bis vel ter, unâ die ad ʒiii. vel ʒv. ſumto; ſit autem ita miſtum, ut potu ſit jucundum, ne ob tuffim copioſiùs excitet. Si hiſce nihil efficitur ad fortiora veniendum, Coagulum leporis, hædi, ocul. 69. ſperma ceti, & diaph. *Tincturam bezoardicam D. Job. Mich.*

XII. In Pleuritide & Pleuripneumonia
Mi-

Mixtura simplex ab Experientissimo Ludovico Gothano vocatur *elegans Ruptorium*. Tinctura verò bezoardica certo respectu Mixturam 5. efficaciam superat. Proinde meliori & strictiori jure Nomine Elegantis Ruptorii insignitur. Hinc quoque à D. D. Hofmanno Meth. med. p. 309. inter Antipleuripneumonica specifica numeratur. Et Ludov. Excell. literis ad me datis: In Pleuritide, inquit, solitariam plerumque sputum tinctum tinctum sequitur, prosequendo malum pulvere pleurítico vel oculis cancr. usque ad 7. ubi demum opiata addere incipio.

XIII. In Dyspnœa à Scabie intropulsa suum addit auxilii ὀμβάλλον μεσῶν, & superat Essentiam vel decoctum Helenii solitarium, quod alias in hoc affectu ac hac causa commendatur, simulque Tincturam ingreditur. Dum hæc scribo die 3. Maji. Pulsat Puella Musei fores, & narrat, Sororem germanam duodecennem in summis Angustiis versari, Mortam ante Portam esse, Præter enim spem cœpisse pesfime habere; Nauseam, Lipothymiam, Vertiginem, anxietatem cordis & alia funesta ferè symptomata torquere Corpusculum,

G 4

pallē-

pallere Ægram, nec Pedes, nec Manus
 facere officium, Lectumque Eam petiisse.
 Ego vero: Unde hæc tam subitanea Me-
 tamorphosis? Illa Matrem, nunciat foror-
 culæ Caput, quod per multos annos hu-
 mida quædam Scabies, Meliceridis aut
 Ichorum & Lactuminis ad instar obtexe-
 rat quasi, ulterioris laboris, & fœtoris tæ-
 dentem, oleo amygd. d. & aliis Pingvi-
 bus, Repellentibusve, Vulgò Duce & Au-
 ctore, oblevisse, cuius Ope Meliceris illa
 exaruisset, jam verò sinistram Manum
 tenuem illum ex parte, & crassum mor-
 dacemque suum obsedisse. Hinc forte
 illæ Lacrymæ! & verè quidem. Proinde,
 ut Cor & reliqua Viscera In illo Humoris
 peccantis retropulsi periculoso motu, la-
 be & pernicië ipsis imminente careant,
 statim præbeo Tincturam meam bezoar-
 dicam cum spiritu vol. ✕ falso para-
 tam, bis fumendam, & sudorem elicio;
 quò copiosius erumpente, evanescunt
 symptomata. Die 5. Maij Puella ægra me
 accedit, & nil nisi Euphoriam loquitur,
 meum ulterius auxilium Implorans &
 flagitans.

XIV. In singultu. De quò D. Hofm.
 Meth.

Meth. med. p. 321. singultus in Febris nonnunquam sequitur intemperatum. Refrigerantium usum Julapiorum, secundum Lemnium, referente Schenckio, tunc convenit Tinctura bezoardica; item p. 322. In singultu à Febris malignis convenit Tinctura bezoardica cum extracto Laudani opii.

XV. In Nausea & vomitu ab obstructione, vel venenata qualitate, Tinctura bezoardica omnem facit paginam, ob ingredientia aperitiva & alexipharmaca & vim spir. Oli & ꝑ. vel *. & Opii incidentem, abstergentem & anodynam.

XVI. In Anorexiâ & Bradypepsiâ à causâ frigidâ, quando calor Ventriculi debilis est, nec non fermentum bilis, succus pancreaticus, & humor ventriculi fermentalis degenerant, non inutilem præstat operam, ob acidum, amarum, alcalicum, quod inest Tincturæ, & fermenta Viscerum acida lixiva & amara confortat, viscidum incidit, frigidum calefacit, & ita chylicationem promovet, Inprimis si cum Elixir Proprietatis Olo, & vā apoplecticæ tantillo societur, egregium tunc habebis medicamentum.

G 5

XVII.

XVII. In Vermibus, ubicunque ferè hospitentur, præsens potest esse remedium continuatus hujus Tincturæ usus ob zedoariam, spiritum Oli, ☿ ☿ viperarum spir. vini Myrrham Crocum, quorum nonnulla aliàs constituunt Elixir Propr. Paracelsi, *quod est egregium antelminticum*. Nihil, inquit, Hofm. Meth. med. p. 325. Vino & spir. vini. præstantius ad enecandos in corpore vermes, omnes enim Vinum averfantur, & fugiunt exantris Terræ vinô irrigatæ. Convulsionibus quoque medetur Tinctura bezoardica & Tremoribus, insultibus quasi epilepticis à Vermibus oriundis.

XVIII. In Colica passione post clysterem multi est auxilii, dum reliquias viscerum, frigidi, vel flatulenti humoris attenuat, calidi & acris attemperat & discutit, Humoribus affluxum repellit, sudorem movet colicis post primas interdum vias expurgatas utilissimum, spir. Oli, Opium, Pulvis viperinus ☿i spir. & reliqua carminativa vires suas hic satis exerunt. Contra flatuum suppressionem scribit Hofm. Meth. med. p. 328. ex Cratone facit usus quotidianus Theriacæ ad magni-

gnitudinem Ciceris cum conservâ rosarum. Quantum verò hîc ferè superat Tinctura bezoardica Electuarium Theriacale? Et Excell. D. Ludov. in literis ad me datis: In Torminibus colicis, inquit, modo alvus aperta fuerit, & hysteriis eodem modo opiatorum accisâ dosi alterata, omne fert punctum Tinctura bezoardica, subsequitur tamen Præcipitantibus. Vir quidam sexagenarius non ultimæ sortis Curæ meæ nuper se committebat, qui jam diu passus est *Inflationem ventriculi periodicam*, admodum dolorificam, Cui circa Paroxysmi Initia præsentaneam opem, fert sequens Mistura: Rec. ▽ carfunculi, spiritus Menthæ ã ʒj. olei bacc. Junip. ʒß. Tinctur. bezoard cum spir. armoniacali volat. falso ʒij Essent. opii cum spir. vini ʒß. M. pro 3. dosibus.

XIX. In Lienteriâ si contracta fuerit ex fungis & aliis fructibus horariis profunt alexipharmaca & quidem specifica, scribit Hofm. Meth. med. p. 330. & cum illo alii. Tinctura verò bezoardica egregiè est alexipharmaca & Viscerum confortativa.

XX. In Cæliaca, orta a Venarum lactearum

ſtearum obſtructione conveniunt Aperientia, ut Tinctura ☿; Arcanum ☿ Tincturæ verò bezoardicæ quàm egregia inſunt aperitiva, ut ſpir. ☿ Oli, quæ ſimul facultatem retentricem & attractricem debilem unâ cum opio confortant, & calorem viſcerum concentrant vel colligunt.

XXI. In Diarrhæa. De qua Laz. Riverius de febr. peſtil. p. m. 144. Alvi Fluxum pernicioſum, ex] quô æger ad interitum ruere videbatur potentioribus diaphoreticis, *magnâ doſi adhibitis* quaſi momento cohibitum fuiſſe, conſtat, qualia ſunt Bezoardicum ſole, cum CC. uſt. pp. Theriaca Andromachi cum ſpir. Oli. His geminam ſi non ſuperiorem habet Facultatem Tinctura bezoardica, ſpiritu Oli & ☿ largiori doſi exaltata. In Diarrhæis itaque invaleſcentibus non negligendus eſt uſus Tincturæ bezoardicæ.

XXII. In Dyſenteria incomparabilis exiſtit Medicina. Hinc nota Verba cedrô digna D. D. Ludov. Pharm. mod. ſec. appl. p. 764. Quod reliquorum quidem dyſentericas in ſpecie deſtinationes attinet, quis non ſub contractiori Praxi hætenus nobiſcum obſervavit Vulgaris per laxan-

xantia & clysterisationes ad stiptica interna & externa decurrentis Methodi, præsertim in epidemio malo vanitatem? Dulcoratorum majores è novâ quasi fermentatione Turbas, stipticorum vegetabilium & animalium frustrationes, aut subsequas, si fluxum interdum aliquantum sufflaminent, anxietates? Stialium & vel Terra sigillata paratarum Tincturarum insufficientiam, acidorum spirituum non tam noxas quàm nullitates. Emplastrorum similiumque Topicorum actu haud calidorum penetrantiorumve ineptias, Enematum, nisi nonnunquam, demulcentium insufficientiam, Laxativorum Purgantiumve damna, & quod prætenfa intestinorum exulceratio dubio procul non tam causa quàm productum. Morbi sit, *quodq; ex adverso Totus hic Fluor longè feliciter per alexipharmaca, si major fuerit malignitas, spirituosæ calidioræq; resolventia, sin verò remissa, per Temperata simul invertentia seu absorbentia, succenturiatis postmodum vulgatis præcipitantibus, utrobiq; verò polychrestis opiatibus in mediocri dosi adjunctis curetur. Ille Ipse in literis ad me datis 3. Julii 1676.*

In

In Dysenteria maligna haben wir hier nichts bessers gehabt / aber allzeit mit anodynis versehen. Ist genug gewesen / wenn zum 1. oder 2. mahl ein Schweißlein folgen können / hernach allezeit über die andere Nacht mit de præcipitantibus pulveribus anodyno conditiis umgewechselt. *Adstringentia sola* thun hier nichts. e. g. Rad. Torm. Cruores fici & tialia. &c. Und hat man offte gar mit den kleinen Pillen wieder Lust machen müssen / so diese Materiam furentem zu sehr hinterhalten. Da hat man gesehen / daß die Therapia dysenteriae, von welcher von Anno 1634. bis hieher geschrieben und disputiret worden / den Stich nicht halten wollen.

Clysteres rarissime, ad tenesnum exterminusque saltem dolores necessarii inveniebatur, quicquid etiam de Talium delectu fuerit propositum. Sic quoque Topica, nisi actualis calor aliquandiu mulceret. Ad rem facit, quod habet D. Hofm. Meth. med. p. 169. Diarrhæa & Dysenteria, inquit, requirunt interdum sudorifera ad diversionem Humorum, & malignitatis imbibitæ expulsionem. Vidus Vidius de Curat. gener. c. 6. Sic Principissa illa, cujus mentionem facit Guilielmus Fabricius

C. 10.

c.10. de Dysenteria: cum post esum Fun-
 gorum dysenteria aliisque symptomati-
 bus tam graviter laboraret, ut in agone
 versari videretur, *sumtis lapidis Bezoar gr.*
XL. in sudorem calidum incidit, & mox se-
 cutò somnò intra paucos dies sanitati fuit
 restituta. Huc spectant, quæ habet *χαρμύ-
 συς* D. D. Ludovicus in Literis ad me
 datis 8. Martii 1677. cum prioribus meis
 dubium ipsi movissem, *quod Opiata æquè*
ac Martialia & alia stiptica fortiora si non
efficacius, Materiam furentem detineant.
 Ipsius verba sic habent: In Dysenteriis san-
 ich hoch bezeugen / daß kein besser und nützli-
 cher Medicament / als auf solche mase verse-
 set. Nicht immer sondern anfangs. *Et circa*
Exacerbationes illas, ubi Præcordia angustari
& Extrema aliquantum frigere (non sanè sine
periculo) incipiunt. Intercalaribus Die-
 bus Invertentia vel Præcipitantia, & ab-
 sorbentia Mucaginosi præcipuè sociata
 sufficiunt, sed noctu vix sine opio. Longè
 verò aliter hoc agit, quàm (quæ urges
 & opponis V. E.) Martialia. Hæc adstrin-
 gunt, imò forsitan inter Inversionem
 suam novum Irritans quasi Oli cum si-
 mul producunt. *Illud incrassat, & simul de-*
mul-

mulcet; Exemplum nobis dat Hypercatharsis, quædam quasi procurata Dysenteria, quæ Martialibus vix aut rarò cedit solis, *Bezoardicæ Tincturæ cum anodyno exaltata statim*. Ulcus autem esse in Intestinis Malum illud, jam olim credere desii. Productum saltem est, præsertim in Periculosisima & lethali, æqvè ac Vermes in, sangvine, Pustulis &c. Excell. D. D. Weppferus in promisso de Gula, Ventre, & Intestinis Tractatu fusiùs ista deducet, autopsia apertis non sine Vitæ periculo Dysentericis penitus hæc scrutatus. Hucusq; doctissimus ille Vir. His propriam Experientiam addo. Annò superiori præcipite Mulier quædam aliàs boni Habitûs per 4. septimanas continuò fluxu dysenterico & dolorifico conflictata tandem meam implorat opem. Ego cum Vires ipsius fatiscere viderem, & omnia ad interitum vergere, Tincturam bezoardicam probiter Opiatam exhibeo, unà cum aliis Præcipitantibus, absterfivis & confortantibus. Nihil verò æqvè, Ipsius Ægræ contestatione, amicum Naturæ tantum non succumbenti fuit, ac Tinctura bezoardico opiata. Cujus usu semper Na-
tura

tura furibunda sopita & tranquilla facta, fuit. Cum verò ea esset Excandescentiæ vel magnitudo vel consuetudo, ex pristinae Ideæ morbificæ constantia, ut vel per 4. denuò septimanas Fluxus rediret & recrudesceret, toties tamen, præsentaneâ Euphoriâ, integrum diem, noctemque integram quievit, quoties vel mediocri Dosi assumpta fuit Tinctura bezoardica, cum, vel sine sudore, donec continuò hujus Usu ex isto cænô emerferit ægra, & sensim penitus per divini Numinis Gratiâ revaluerit.

XXIII. In Affectibus spleneticis cum, & sine Melancholiâ, cum sudorifera sit, Tinctura, suâ non caret utilitate. D. Casp. Hofm. Aristarchus ille Altorfinus, & Medicus καλέντερος, de Usu Lienis c. 16. Diaphoreticorum, inquit, Usu in Lienis affectibus nihil convenientius est. In Melancholicis spleneticis crebri sunt sudores. In his enim Lien se exonerat & liberat à lixiviosis, salinis scoriis & Tartareis cruditatibus, quarum proventus sæpè est maximus. Confer Hofm. Meth. med. p. 169. *In Melancholiâ hereditariâ splenicâ periodicâ* Privigni mei ætatis 13. annorum præ-

H missô

dyna

dyna Splenetica applico, sudorem moveo per Tincturam hanc bezoardicam, quæ syrupô rosarum & cinnamomi temperata ad 3i assumpta sudorem egregie movet, anxietatem cordis depellit, phantasiam tristem per aliquot horas demulcet, Humorem melancholicum intus & extus in Musculosô habitu decumbentem resolvit, somnum quoque conciliat. Ejus usum sæpius repeto; Et enim ad 24. vel 20. dies non raro paroxysmus hic melancholicus ab initio extendebatur, & interdum singulô trimestri recurrebat, Nunc verò sectio Venæ medianæ Paroxysmum abbreviat & intra octiduum solvit. Nuper quoque post secundam Venesectionem *conatus tantum paroxysmi* invadebat Puerum, Ipse verò Paroxysmus transibat, & momentariâ Vertigine ac prono in Terram Lapsum finiebatur.

XXIV. In Scorbuto, medicamentum est omni laude superius. Præsertim, si Genus nervosum afficitur, ratione spiritus ♀. &c. Et meliori jure ipsi competit Elogium, quod D. Hofm. Mixturæ simplici supra attribuit: Non possum hîc præterire Testimonium J.C. celeberrimi cu-

H 2

jus.

jusdam Cachexiâ scorbutica à nitrosa col-
liviæ oriundâ laborantis, qui instante Pa-
roxysmô cum anxietate cordis, Præfoca-
tione præcordiorum, artuum dolore &
tremore, dolore capitis, lipothymiâ &
agrypniâ conjunctô ad Tincturam meam
bezoardicam tanquam certissimum &
postremum Afylum sanitatis confugit,
largamque ipsius dosin assumit. Ipsius
verba ex literis ad me datis excerpta sic
habent:

Hochgeehrter Herr Doctor. Demselben be-
richte / daß ich nach Gebrauch der Tinctur in ei-
nen ziemlichen Schweiß gefallen / und nunmehr
recht starck wieder bin. Gnugsam kan ich den
Zustand nicht beschreiben / wie wunderbarlich mir
gewesen / doch ist mir die Ohn-macht nicht wie-
der ankönnen / derowegen in die Helffte der Tin-
tur aufgehoben. In Summa es muß ein
güldenes Kleinod in berührter Tinctur
stecken. Gott helffe ferner zu seines H. Nah-
mens Lob und Preiß / und dem Herrn Doctor
zu sonderbahren Ruhm / und Nachklang. Will
ich mich nun ferner bezeugen / und was ich ge-
brauchen sol / erwarte ich des H. Doct. Consili-
um. Ich fühlte es gar eigentlich / daß die Tin-
ctu

ctur das Geblüte angreiffe / und das Geblüte
fort wolte/ zumahl weil mich bis dato die Adern
und Beine jucken/stelle alles zu &c.

XXV. In Arthritide vagâ scorbuticâ
mirandas vires exerit. Hinc D. Möllen-
broccius de Arthr. p. 83. scribit. Tinctura
bezoardica incomparabilis Medici D.
Michaëlis in omnibus antecellit jam cita-
tis Medicamentis antiarthriticis, in ex-
acerbatione & extra eam dari potest, in
Præservatione & Curatione.

XXVI. In Hydrope, præcipuè Ana-
farcâ ob spir. m. ♀. non nullius usus est.

XXVII. In suffocatione uteri, ob ca-
storeum quando additur, & Pulverem vi-
perinum, spir. m. ♀. Zedoariam, Opium,
præsens auxilium fert, ut quæ omnia,
disjunctim in strangulatione Uteri in-
usum trahuntur, sive à Flatibus sylvestri-
bus, quos plurimi hodiè accusant, sive à
causis aliis demum oriatur; Et cum oleo
succini quoque acui potest, subsequis tan-
dem Præcipitantibus. In Epilepsia hyfte-
rica cum Elix. uterin. Crollii commendat
Excell. Wedelius de Epileps. hyster. Di-
sput. 1676. habita, & præsentaneum Effe-
ctum se sensisse, affirmat, in Epilepsia hac

H 3

ab

ab huiusmodi Diaphoreticorum usu.

XXII X. In Suppressione Mensium à sanguine pituitoso, viscido & crassiori ob spir. m. ☿. Zedoariam & reliqua incidentia suum conferet operæ *Ἰνδὸν καὶ οὐέ-ε*. Quamvis noxam inferre posse quispian putare queat ob spir. m. ☿li, de quo Henricus ab Heer. l. 1. obs. 1. p. m. 16. 17. Mensibus prodeuntibus ab acidulis & aliis acidis sexus foemineus abstineat, alias sequetur Cephalæa, Febris, delirium, ante eruptionem autem tutò iisdem uti licet. Nihil verò hîc mali metuendum in, ante & post eruptionem mensium,

1. Quia spir. ☿li subtilior seu Ros mineralis subacidus ingrediens constituit, veræ & sanæ Tincturæ bezoardicæ.

2. Quia spir. ☿li huius subtilioris ℥xii. per ℥iij. spir. ☿. ita temperatæ sunt, ut acor insitus quamvis in se subtilissimus & savoris in dulcedinem quasi quendam mutatus sit, & reliqua incidentia, expellentia & quasi emmenagoga superent, quicquid contrà indicare hîc videri possit. Itaque, tempore novilunii & plenilunii ante & post fluxum menstruum tutò usurpari potest. Imprimis si

3. Lo-

3. Loco spir. ☿.spir. * vel uterque hîc spiritus alcalicus & urinosus spiritui ☿li subtiliori & reliquo liqtori alexipharmaco adjectus fuerit.

X XIX. In Dentitione infantum ab-lactatorum vel lactentium adhuc (quan-do a cor spir. ☿li spiritu * fractus est) uti-lissima est, ob præcavendam Epilepsiam & sedationem dentalis Archæi furentis. Vehiculum potest esse ▽ tichorii, Syrup. Viol. Pap. rh. Hâc Tincturâ insultus epi-lepticos à gravissimâ dentitione oriundos *dilectissima Filia mea b. Eleonora Sophia* sæ-pius abêgi, donec dentes *abegat* quasi erumperent, & Epilepsiam cum aliis sym-ptomatibus incurabilem planè induce-rent, quæ filum vitæ abrumpebant, gin-givis post mortem continuis quasi Tuber-culis ulcerosis scatentibus.

Tria adhuc monenda sunt & oculis subjicienda fidelibus, antequam colopho-nem huic Capiti addamus.

1. *Regulas circa usum Tincturæ bezoardicæ quasdam dabimus, quarum sit*

1. Sola sæpius non sufficit in curatione adductorum Morborum, sed cum aliis medicamentis commutari debet, pro ra-

H 4

tionē

tione indicationum. Quamvis enim interdum Morbum aliquem e. g. Febrem Tertianam intermittentem curaverit *sola*, uti supra ex Hofmanno constat, non tamen semper id facit & in omni individuo ac sanguinis variâ in hac febre diathesi; nec omni tempore hujus Febris. Ita quoque Febrem ardentem, Causum, Continuum malignam nunquam sola extinguere vel debet, sed aliis quoque Bezoardicis, Præcipitantibusve & aliis opus est, quæ indicantur.

2. Ubi sudoris indicatio vera adest, ibi non facile erraveris, si Tincturam hanc tanquam *Diaphoreticum quoddam universale* adhibueris, quales & quanti quoque fuerit Humores per sudorem discutiendi, quamvis etiam absque sudore subsequente, *tantum ut Aperitivum, Digestivum, & Attenuativum* polychrestum sumi possit. Ubi verò sudore reverà opus est, satius est sudare, quam sudorem negligere.

3. In Morbis calidoribus & æstuantibus sine malignitate, parcius adhibenda est, in frigidioribus verò largius. In calidioribus enim e. g. Causo, Phrenitide, Peripnevmoniâ adauget causam mortificam, ita-

itaq; diluenda cum aliis scopo Intervientibus, si eâ opus est.

4. Obefis magis prodest, quàm qui tenerioris & gracilioris sunt Texturæ & biliosæ ac siccæ constitutionis, quamvis *moderata dosi* & *genuina indicatio* hîc omnem noxam tollat, & à marasmo atqve Hecticâ Inducendis procul abfit.

5. Quibus sana sunt viscera, non facile ipsius circumspêctus, quamvis continuator, usus nocet. Qui verò ulcere Viscerum, ut pulmonum &c. laborant, aut plane eam vitent, aut parcissimè utantur.

6. Ubicunqve Alexipharmacis opus est, & quasi Antidotis, Tinctura bezoardica utramqve facit paginam. In omni ferè Venenorum genere eorumqve reliquiis *in massâ sanguineâ præsertim stabulantibus* extirpandis, suam exeret vim alexiteriam.

7. Non omni tempore morbi convenit imprimis in curatione Februm continuarum, sed potissimum in Principio &c. Vide supra usum legitimum hujus Tincturæ in Febre continua maligna. Nec in Intermittentibus e. g. Tertiana statim suffocare paroxysmum hac Tin-

H 5

ctura

ctura opiata par est, sed post exantlatos demum aliquot paroxysmos, & bilem putridam aliosve humores corruptos evacuatos.

8. Nunquam sine Vehiculo satis dilatante assumenda est. Non sine euphoria & saporis ac odoris gratia in succis & syrups acidis cordialibus assumitur.

9. Tinctura bezoardica, si non ad ma- num est extemporalis Homogeneorum, mixturâ confici potest. Quamvis color & consistentia, itemque Gratia coloris, alia- ve symbolicè mixta prærogativam quan- dam Tincturæ nostræ concilient.

10. In omniferè Impuritate sanguinis, ubi sudore opus est, promptam præstat operam.

11. Una vel altera dosis in Morbis, præ- fertim pertinacibus & chronicis, non suffi- cit, sed iteranda est sæpius, & toties, quo- ties requirit Affectus vel Natura vel Per- tinacia i. e. causa vel tempus, Mos & con- suetudo Morbi.

12. Prægnantibus cautè porrigenda est.

13. Infantibus lac maternum fugenti- bus non facile est exhibenda, nisi ros Mi- nera-

neralis acidus probè subactus fuerit per
Alcali volatile urinosum.

14. Dosis hujus Tincturæ interdum
minuenda , interdum augenda est, pro
diversitate morbi, temporis morbi, ætatis,
Temperamenti. In Præservatione augeri,
in curatione verò minui potest, nisi Indi-
catio aliud requirat.

15. Primis viis à saburrâ humorum vi-
tiosorum expurgatis tutius sumitur, quàm
si ventriculus & Appensa vitiosis humori-
bus scateant. De quibus supra cap. de Op-
posito & simili nonnulla adhuc paulò fu-
sius differentur.

16. Tinctura bezoardica è Numero est
Bezoardicorum Universalium & Poly-
chrestorum, ad quam semper confugien-
dum est speciali Antidoto incognita; ;
idem de eâ dici potest, quod de Bezoardi-
cis in genere dicitur, quod Calidi innati
Vigorem, seu sanguinis & Seri systasin &
miscelam, motum, calorem, tueantur.
Putredini resistit, quia balsamica est, Ra-
refactionem peregrinam domat, quia Ota
& opiata est, serum verò liquat, grume-
scentem sanguinem incîdit, quia Frea est
vel urinosa. Febrium, Impuratum, san-
gvi-

gvinis & morborum ferosorum panacea,
est, quia diaphoretica est. Vide Excell.
Wedelii Theoremata medica.

II.

Notandum hîc est, quod Tinctura no-
stra bezoardica variis *convenientibus aut di-
xigentibus*, ut in doctrina de Purgantium
miftione nominantur, ac certis quibus-
dam specificis misceri queant, tam simpli-
cibus quàm compositis, *ad exemplum Mi-
stura simplicis*, quæ à Rolancio *Antapoplecti-
cis, Antepileptics, Antasthmaticis, Antiparaly-
ticis* & aliis miscetur. Vide ipsius Chem.
p. 265. 266. seqq. Hofmannus Meth.
med. spiritu cochleariæ in scorbuto mi-
scuit. In Ulceribus, ubi Diaphoretica,
profunt, cum Essent. fl. Hyperici vel chæ-
refolii. Id. l. c. p. 164. Excell. Ludov. in,
Peste vult misceri ʒ rutæ, succinive tan-
tillo. Et sic porrò pro diversitate morbo-
rum per probata specifica acui potest. e. g.
in suffocatione uteri cum castorei & opii
essentia in ∇ Menthæ non adeò spirituosâ.
In Variolis & Morbillis cum spir. C.C.*.
&c. In Nausea & Vomitu cum spir. Oli,
Essent. anod. &c. (largius hic intelligo
quasi

quasi Corollarium) Tunc efficacior exinde proveniet Panacea. Applica hic, quæ de mixtione Mixturæ simplicis apud Rolincium leguntur Chem. in Artis form. red. quamvis Mixturæ illæ compositæ ibi patiantur modestam censuram, & requirant.

III.

Ut Virtutes & Facultates hujus Tincturæ nostræ bezoardicæ clariore colore splendeant, *memoria & Judicii uberioris gratiâ* Vires ingredientium singulorum, quorum supra Propositus Genuinus Processus mentionem fecit, ex nonnullis Auctoribus pharmaceuticis probatis afferam, & in Compendium redigam, relictâ singulis propriâ hâc de Ipsorum Energiâ judicandi Libertate.

I. *Carlinæ Radix.*

Radix collata Tempore verno est alexipharmaca sudorifera, diuretica, emmenagoga, Tineas ventris necat, calefacit & ficit in 3. gradu *Schröd. L. IV. p. 37.*

Hofm. in Clav. pharm. Schröd. p. 431. his addit: Ad Morbos malignos & venenatos valde commendatur, pestis contagia arceat, venenis resistit, lumbricos expellit,
Jecoris

Jecoris & Lienis obstructions aperit, datur & ex alto lapsis, hydropicis confert, dysenteriae epidemicae & intestinorum torminibus medetur ejus decoctum. Vulgo persuasum est, eam gestantibus vires augere, comitibus verò adimere. Mures necat cum polenta subacta. Ejus decoctum quibusdam etiam vomitum movet, in brodio carnis factum; *sed posteriora huc non pertinent.*

II. Zedoaria.

Calfacit & siccat 2. gr. incidit, Flatus discutit, amarissimi est saporis & alexipharmaca. Usus praecipue in doloribus colicis atque ventriculi, animalium venenatorum moribus medetur, Lienteriam sistit, vomitiones reprimit, Menses ciet, suffocationi uteri efficaciter succurrit, alvi tineas quascunque enecat, antidotis permiscetur Schröd. L. iv. p. 179.

Addit Hofm. clave pharm. p. 569.

Suffocationi hypochondriacae à flatibus ortae resistit.

III. Enula seu Helenium.

Calfacit & siccat 2. vel 3. gr. abstergit, discutit, aperit, pulmonica est, stomachica, ale-

alexipharmaca, sudorifera, Usus præcipuè in ♀ pulmonum renumqve attenuando, ac educendo, & hinc in Tussi, asthma, cruditatibus ventriculi semendandis, Peste, contagiosis Morbis arcendis, in scabie. Schröd. p. 81. L. IV.

Addit Hofm. in Clave. p. 485.

In Mercurii noxâ à poculorum in auratione.

Conserva etiam fl. helenii gravidis contra abortum internè commendatur. Quæ quidem huc non pertinent, ubi de extracto radicis vel ejusdem Tincturâ per spir. vin. sermo est.

IV. Myrrha.

Myrrha calfacit & siccat 2. vel 3. gr. aperit, subastringit, attenuat, maturat, discutit, putredini resistit, usus præcipuè in Uteri obstructine, fœtu expellendo, in Pulmonum & Intestinorum mucilagine acinde natâ raucedine, Tussi & Anginâ Pleuritide, Colica, Lumbricis, compescit diarrhæam & dysenteriam, Febrium rigorem, præcipuè Quartanas arcet. Schröd. p. 200. L. IV.

Addit Hofm. in clave p. 589. Febribus malignis resistit. Et Excell.

Ammanus de Mat. med. p. 137.

Myr-

Myrrha habet egregium usum in arte medicâ, dum Medicamentum *expellens*, *anodynum* & *Travmaticum* est.

V. *Crocus*.

Crocus cordialis est & pulmonicus, ut quoque Anima pulmonum audiat, uterinus & hinc cæteris Visceribus familiaris; 1. calfacit, 2. ficit, 1. gr. aperit, digerit, emollit, anodynus est, somnum conciliat, menses ac foetum pellit; usus ejus frequens in syncope, Apoplexia (gutta 1. vel 2. aspergitur lingvæ) in hysterici affectibus, in J C Tero, in peste, aliisque venenosis Morbis, in asthmate. Schröd. p. 55. L. V.

Excell. Amman. Mat med. p. 107.

In Croco est virtus cordialis, pulmonica, uterina, cephalica, opthalmica, anodyna, adeò ut reverà instar Panacea sit, si moderate usurpatur.

Hofm. In clave ex Hertodtii Crocologia. p. 459. addit:

Ob vires, quas in omnibus ferè curandis morbis præstat insignes à nonnullis Philosophorum aroma, à quibusdam Rex Vegetabilium, imò Panacea vegetabilis infi-

infignitur. Ad Melancholiam, vertiginem, phrenitidem, catarrhos, notabilis est energiae ac virtutis.

VI. Pulvis viperinus.

Ex Carne, corde, hepate, spinisque, citra caudae mutilationem, curatorie in sui generis, ut & in aliis quibusdam venenis multum prodest. V. Excell. Ludov. pharm. p. 298. & Schröd. p. 311. Jecinora & corda viperarum exiccata, & confusa cum spir. vini rectific. digere, & extrahe Essentiam, junctis destillationibus adde ad ℥i. Essentia Θ vol. 3i. fixi ʒβ. Digere, ut optimè uniantur & habebis summum, quod à viperis separari potest, Medicamentum. *Epicrisin pleniorē, de viperis, & Medicamentis exinde preparatis, in quā totus acquiescere possis, invenies apud Excell. Ludov. Pharm. p. 298.*

VII. Opium.

Vim possidet spiritus commotos, inquietos, seditiososque compescendi, adversus omnis generis dolores, à quacunque causâ subortos, contra omnes hæmorrhagias, in quacunque corporis parte fuerint, contra omnes defluxiones & fluores ventris dysentericos, hepaticos, lientericos &

I

fimi-

similes valet, & ad inducendam gratam, tranquillitatem in Febribus ardentibus, in quibus Rationis sensus læditur, & in phrenesin æger plerumque delabitur? Schröd. p. 204. Pharmac. Et Experientissimus D. Ludov. Pharm. p. 661.

Hæc Massa injustè hætenus damnata, suspecta, aut tandem longè parcius, seriùs, timidiusque attacta est, & per Empiricorum manus ferè occubuit, maximò cum damno Infantum, Gravidarum, Puerperarum, Exhaustorum, nec solis semper spirituosus, Analepticus sopiendorum Senum, item Phthysicorum, Epilepticorum. Aliorumque ferinà Tussi, defluxionibus, Hæmorrhagiis, Profluviiis, superpurgationibus, Colliqvationibus, diversis humorum aut sanguinis Effervescentiis plerisque vagis fixisque doloribus penè enectorum. Quot & quantas virtutes idem sagacissimus VIR Liqtori suo anodyno tribuit, certò quoque modò & respectu *opio in Tinctura bezoardica existenti, competit*, inprimis si ejus proportio exaltetur. De Liqvore autem anodyno hæc habet: Tinctura hæc anodyna elegans est in malignarum complurium principiis, vomiti-
bus

bus ac Diarrhæis complicatis aliisque affectibus, ordinariis remediis ad guttas 6. vel 8. fociata, per se verò in Rheumatismo, vomitu, diarrhæis, nephritide, ad guttas 10. 12. vel 18. noctu data, plus præstat, quàm integra remediorum vulgò opponendorum phalanx. p. 669. His gemina habet Ammannus de Mat. med. p. 148.

Virtus opii tanta est, inquit, ut si rectè usurpetur, & præparetur laudibus vix possit extolli. Quidquid enim Theriaca, Mithridatium, Philonium, Tryphera præstant, id faciunt ratione opii admisti, uti egregiè differit Walæus in M. M. & Bontius ad Garziam p. 9. 10. V. Tilling. Tract. de Laud. op.

VIII. Castoreum.

Castoreum calfacit & ficcat 2. gr. attenuat, aperit, flatus discutit, nervos nervosasque Partes adeoque caput corroborat, spiritus animales torpidos excitat, venenis resistit, sternutationem ciet, anodynum est, Menses promovet. Hinc proficuum est in Lethargo, Epilepsia, Apoplexiâ, Paralyfi, vertigine, Artuum tremore, defluxionibus ad articulos, strangulatione ute-

I 2

ri,

ri, dolore colico, insuper Tinnitus aurium ac difficultatem audiendi corrigit, auri Inditum, dentiumq; dolori succurrit Schrödl. L. c. p. 279. Amman. Materia med. p. 175. Usus Castorei frequens est in Affectibus capitis, nervorum, Peste, venenis, doloribus, uteri passionibus.

IX. Camphora.

Resistit Putredini ac Venenis, unde frequens ejus usus in Peste, malignisq; morbis, febribus, suffocatione uteri. Mæbii dissertatio de camphorâ, Vires ipsius satis dextrè delineat, & Panaceæ locô eam esse vult. Vide quoq; quæ hanc in rem affert D. Hofm. meth. med. p. 149. de egregiis virtutibus camphoræ usque p. 150. & Diemerbrock de Peste p. 202. annot. V.

X. Spiritus Tartari.

Spiritus ♀ vim habet incidendi, attenuandi, resolvendi, discutiendi. Hinc reseratur obstructions viscerum, purgatq; persudorem & urinam, ideoq; utiliter adhibetur in hydrope, Tympanitide, Arthritide, Paralyfi, Scorbuto, Lue, Venerea, Impetiginibus, Scabie, contracturâ artuum, & Materiâ

teriâ flatulentâ & humorali fluidâ, non
 ¶rea, coagulata, & fixâ Schröd. l.c. p. 220.

His subjicit Odoardus de pepulis Catal.
 med. Spag. p. 36.

Spiritus ♀ potenter & spiritualiter omne
 in universum Corpus, & venenas obstru-
 ctionesqve earundem vi suâ diaphoreticâ
 de oppilandas permeat, & per urinâ sudo-
 remqve humorum superfluitates, & san-
 gvinis immundities propellit, In curando
 Hydrope, Tympanitide, Arthritide, Para-
 lyfi, JCtero, lue Venereâ, Scorbuto, Scabie,
 aliisve Cutis impuritibus, artuum con-
 tracturis, Febribus in genere admodum
 salutaris existit.

Usum & vires spir. ♀ ex Crolliô & Fa-
 bro, sive, prolixius evolve. Item ex Ange-
 lo sala p. 136. quamvis acido illi Phlegmati
 juxta illius præparationem non compe-
 tant istæ vires enumeratæ. Vide quoqve
 olim Vires spir. ♀ pleniori elogio decan-
 tatas, in Dissertatione nostra *de Naturâ
 spir. ♀*.

XI. Spiritus Salis armoniaci.

Totam Massam sanguineam incorru-
 ptam à Putredine præservat, Fermenta
 acida præcipitat, suffocationi uterinæ, Hy-

pochondriacæ, Apoplexiæ, Epilepsiæ, spasmo, internè guttatim exhibitus. Imò odoretenus etiam medetur. Et ipsius Pestis summum est Remedium, cum Essentiâ specierum theriacalium mistus. Maximam præterea vim obtinet aperitivam, tum per se, tum cum spiritu Θ is. vel Arcano $\boxplus$ soluto maritat⁹ in $\boxplus$ reis Montis, item cum scorbuto complicatis. In Arthritide vagâ & fixâ non habet compar; In Quartanâ singularis est ejus usus. &c. Vide prolixius enumeratas Vires apud Schröder. Pharmacop. L. III. p. 482. Hofmann. Clav. Pharm. p. 352. Odoard. de Popul. Catal. med. spag. p. 35.

XII. Spiritus Θ li.

Θ li spir. est diaphoreticus, diureticus, incidens, attenuans, putredini resistens. Hinc utilis in Febribus ardentibus, obstructione Hepatis, Lienis & Mesenterii Appetitu prostrato. Schröd. p. 488.

In variis Febrium generibus summus ejus spiritûs usus est. Omnes enim Humores noxios & putredines tam in stomacho, hepate, quàm etiam in sanguine, venis, in primis viis & remotissimis contentas

tas incîdit, abstergit, & ob moderatam, astringendi qualitatē eos confumit, ac per urinæ meatus & per poros cutaneos potenter propellit, nec non ab eorum redundantia ingenuè præservat. Hinc omnes obstructions deoppilat, cor, stomachum, Hepar cæteraquē viscera roborat, vomitiones & nauseas reprimat, depravatū appetitū reddit, spir. animales, vitales & naturales fulcit, Epilepsiam curat, & ab ipsius insultu mirè tuetur. *Summatim universo corpori humano nobilissimum existit prophylacticum.* V. Odoard. de pep. catal. med. spag. p. 37. Hofm. præf. ad Lect. Meth. med. de spir. Oli æt. striat. Nulla, inquit, Humorū est depravatio, quæ per istum spiritum non superetur. Insignem habet vim ebullitionem sanguinis sistendi, vasa obstructa aperiendi, inflammabilitatem viscerum prohibendi & sitim sedandi. Spiritus Oli vim & efficaciam uberius delineatam V. in *Dissert. nostrâ de Naturâ spiritus vitrioli*. Coronidis locô nota, hîc, quod D. Georgius Gramannus spiritui Oli in *Tractat Reise- und Haus- Apothecke xxxix.* virtutes adsignet, quarum, vigore Consequentis, etiam Tinctura bezoardica,

ca particeps esset; Verùm non spir. vitrioli soli ista per morbos longâ serie recitatos energia inest, sed & vehiculis & Accessoriis aliquid tribuendum, quibus miscetur spiritum, ut sunt Theriaca, & varia, Extracta, Vina laxativa, Sennata, Essentia & id generis alia. Accedit quòd in Tincturâ bezoardicâ spir. vitrioli dosi minor sit spiritu ☿ dosi, major verò dosi majorem obtinet facultatem, quamvis singulae doses Tincturæ bezoardicæ etiam spiritum ☿li simul propinent cum suâ insitâ vi. Quæ itaqve virtutes singulis Ingredientibus disjunctim ab Auctoribus Pharmaceuticis adscribuntur, & adjudicantur, earum quinta quasi Essentia in Tincturâ bezoardicâ concentratur. Cumqve ingredientia partim Naturam habeant symbolicam, partim verò se amicè tolerant, in mutuâ Mistione & Approximatione, hinc quoque singulorum virtutem dosi unica porrigit. Proinde si volupe esset more Collegii Excell. Curiosorum pluribus, quàm supra ostensum fuit, convenientibus & specificis Tincturam nostram permiscere, qualis quæso Panacea exinde nasceretur?

At

At non tribuendum est alteri, quod alteri competit de Jure & Facto. Adeò frequens & diffusa cum aliis Mistio dubiam facit Rei singularis vel simplicis vel compositi experientiam, ut nescias, à quò tandem virtus agendi emanaverit, aut in quònam Principium Operationis latuerit.

Sed redeo ad Tincturam bezoardicam, cujus vehiculum ut plurimum Cerevisia calida butyracea est. Pro conditione & Tempore Morborum potest etiam sumi in Syrupis & succis cordialibus, ut Syrup. Acetos. citri, Cydon. Ribium, Berberum, Viol. Rosar. in ∇ Ros. Cichor. Sambuci, Fumariæ, in + vini, in Vino absinthite, in Febribus Tert. interm. in Paralyfi & Apoplexia in ∇ quâdam antapoplecticâ, ut Ceraforum, lil. convall. cum syr. convenientibus mistis, ob siccitatem & edulcorationem. In Affectibus pectoralibus à Materiâ viscidâ in Syrup. de Glycyrrh. Decocto Helen. Neque tamen vehicula hæc vehiculi necessarij locò esse debent, sed absque hac rheda vires Tincturæ sufficientes in corporis œconomiam intromitti possunt. Vide quæ supra monui de Mi-

stione Tincturæ bezoardicæ cum aliis
medicamentis.

CAPUT VI.

De

Loco & Tempore Tincturæ bezo-
ardicæ, Ubi & Quando celebris esse
cœperit.

QVamplurimis Germaniæ Locis ce-
lebre & amabile Nomen habet Tin-
ctura nostræ bezoardica. Urbes sunt ferè
multæ, multiqve Pagi, officinæ pharma-
ceuticæ multæ, quæ Nomine Tincturæ
bezoardicæ vel saltem Misturæ simplicis
personant. Philyrea Academia Vitam
Ipsi dedit & Famam. Hinc in alias Mundi
plagas egressa est, & tot ortæ sunt Formu-
larum & Descriptionum Variationes, qui-
bus ulteriùs adhuc variandis incumbunt
hodie Medici & Pharmacopæi plurimi.
Ceterum Nomen Tincturæ bezoardicæ
ante quadraginta annos increbuit. Hinc
etiam Illustris Facultas Medica Lipsien-
sis in literis responsoriis ad Casum & Quæ-
stionem: *An Tinctura bezoardica cæcitatem
inferre possit?* illud Tincturæ nostræ bezo-
ardicæ

ardicæ ætatis momentum unà tangit. Vide caput proximum de Opposito.

Ætatem Tincturæ nostræ bezoardicæ illustrent Verba Medici cujusdam *Veterani* & Excellentissimi, ac Incomparabilis Practici quæ ex literis ad me datis 3. Julii 1676. non piget transcribere :

Die Zeit belangende / erinnere ich mich noch guter massen / daß davon Anno 1635. die große durchgehende Land = Peste / daran ich damals auch gelegen / und hernach 1636. 1637. ja gar biß 1638. die Peste und Febres pestilentes hin und wieder grasirten / Ich solchen Namen nennen hören / sed tanquam Scholaris, occasionem tamen hinc arripiens, ob Vocis insolentiam in Rem ipsam inqvirendi, da mir denn gesagt wurde / daß ein gut Giffst = Wässerlein wäre ; Als ich hierauf nach Jena im Jahr 1641. kommen / und ein Collegium Chemicum unter einem Candidato Medicinæ, der zu Leipzig studirt / hielt / commendirte Er Sie sehr / hielt aber den modum componendi fast geheim / daher / und weil Ich Sie hernach zu kosten bekam / und gegen der Mixtur. simpl. ritè parat. wenig differenz in sapore & Effectu befand / die Farbe aber von Granis her-
bæ

bæ Parid. santalo oder gar papav. errat. her-
 zukommen vermeinet wurde / habe ich damals
 nicht sonderlich oder genauer nachgeforschet / zu-
 mahl weil ich Herr D. Kolsincken biß Anno
 1651. da Ich in hiesige Dienste kam / nur die
 Mixturam simplicem brauchen sahe / auch die
 Inqvirenten discrepant, und meist auf conje-
 cturen bestunden ; Die folgenden Jahre aber
 hernach fing der Nahme / and Medicament
 selbst an unter den Curiosen etwas bekanter zu
 werden / doch / daß der Ungern heraus gieng /
 wer die Composition zu haben vermeinte / und
 Ich daher auß obigen fundament bey der
 Mixt. simpl. essent. papav. errat. tinct. sub
 nomine Tincturæ bezoardicæ eodem ef-
 fectu verblieb / auch die so nach und nach die
 Formulas, plerumqve ingredientium aut
 pondere aliquantum variantes, commu-
 nicirten / mit Erweisung der wenigen differenz
 vergnügte / wie denn meines Behalts Anno
 1656. erst mahl die Description und hernach
 noch einige / biß Anno 1660. von einem Studio-
 so meinem Verwandten auß Leipzig / die von
 vornehmer versicherter Hand planè genuina
 seyn sollte / bekommen / und unterschiedlich ad li-
 teram præpariret / aber wie vermeldet fei-
 nen mehrern effect über meine gebräuchliche
 Mixtu-

Mixturam befunden. Formula hujus proportionis hæc est. &c. &c.

CAPUT VII.

De

Opposito seu Contrario & Pugnantis.

Varia sunt, quæ cum Tincturâ nostrâ bezoardicâ pugnant, ejusque *vel Existentiam, vel Preparationem, vel Applicationem* ratione subjecti, Morbi, & Temporis morbifici concernunt.

I. Pugnat cum Tincturâ bezoardicâ & peccatur, quando, uti supra ex parte cap. III. indicavimus, tot ingredientia homogenea vel heterogenea Extractioni destinantur, quod non modo non necessarium, sed & absurdum & noxium est. *Pauca enim Homogenea & Efficaciora sufficiunt. Quod fieri potest per Pauca, non fieri debet per multa vel plura.*

Ire per ambages, cum sint compendia Rerum,

Stultitiæ summū dixeris esse gradum. Multiplicatio Entium & ingredientium, præter necessitatem insipiens labor est.

2. Plu-

2. Plurimi nasutuli atq; dicaculi Pharmacopæi solidâ rerum naturalium Cognitione destituti, væ vitæ vulgari æqvant Elixir nostrum vitæ bezoardicum. Quàm præcox autem hæc est æqviparatio! Quàm longè Tinctura bezoardica & v vitæ vulgaris vel qvoque preciosior inter se differant, illi nôrunt, qvi naturam rerum intimiùs penetrârunt, & utriusque præparandi Modum, ac operationum subjecta, juxta Formulam genuinam supra delineatam accuratiùs perlustrant.

3. Crimen ingense est, nefarium & criminofum, quando Tinctura bezoardica, imprimis spiritûs Oli nimiâ quantitate in acore suo exaltata infantibus exhibetur, qvi Lac sugunt maternum. Acida enim, Vegetabilia & Mineralia lac coagulant in tenellulis infantum ventriculis, & Epilepsiam aliave pessima Symptomata accersunt. Vide egregiam hanc cautelam apud D. Tim. à Gûldenkleee de Morbis infantum casu XXI. p. 257. de urinæ difficultate. Ubi inter alia hæc habet: Obiter, inquit, hóc locô notandum in Practicorum libris hinc inde commendari (scil. in urinæ difficultate infantum pusillorum) spir. Ois, aliaque

aliaque acida, quorum usu cum Lacin-
 Ventriculo certò certius coaguletur, non
 video, quomodo infantibus lactentibus
 tutò & citra periculum exhiberi possint,
 quanta enim Lac coagulatum excitet
 symptomata, nemini non notum est. Pu-
 tant quidem nonnulli, eò die, quò talia ex-
 hibentur, infanti mammas subtrahendas,
 sed an hoc satis commodè fieri possit, nu-
 trices noverint, & quis scit, an ventriculus
 ab omni lacte, quod paulò ante infans
 suxit, adeò sit vacuus, ut nihil in eò re-
 manserit, quod coagulari queat, si verò &
 ante & post exhibitionem acidorum ab
 uberibus arcendus infans, quomodo diu-
 turnam hanc abstinentiam sustinebit? Ve-
 risimile præterea est, aciditatem illam Tu-
 nica ventriculi fortius imprimi, ut pauca-
 rum horarum vel unius diei Terminò pe-
 nitus elui aut absumi possit, unde tutius
 esse puto, ab acidis abstinere, & iis uti, quæ
 citra incommodum urinas movere va-
 lent Ex hoc Auctore hanc cautelam mu-
 tuò sumfit Hofmannus Meth. med. p. 186.
 quam vide sis. Proinde errant, & non levi
 injuria afficiunt Tincturam bezoardicam,
 qui ejus usum penes omnes infantes da-
 mnant,

mnant, qvasi ſemper & ubiqve Epilepſi-
 am induceret; Committunt enim Falla-
 ciam ſubjecti, vel ſi mavis, Accidentis.
 Tantum enim abeſt, ut per ſe Tinctura
 bezoardica unqvam Epileſiæ cauſa exi-
 ſtat, ut potius eam tollat, & præcaveat. Per
 accidens autem epilepticos motus produ-
 cit, qvia in lac incidit, & *iis exhibetur, qvi-
 bus non erat exhibenda.* Siqvidem ut p uri-
 mum Epilepſiæ Infantum, ſi ex heredita-
 ria diatheſi oriundam idiopathicam &
 dentitionem comitantem excipias, à lacte
 coagulato oriuntur, hoc non Tinctura be-
 zoardica acidula ſed aliis Præcipitantibus,
 acidum imbibentibus, invertentibus, ano-
 dynis, & Archeum ſtomachi furentem
 ſedantibus diſſolvi & attenuari debet.
 Qvalia ſunt CC. ph. pp. cum aliquot gut-
 tis ſpir. CC. vel * volatilis falſi, Unic. fos-
 file, Terra figillata, Cinnabaris nativa, cum
 pulveris anodynii & o aromatici ſpiritûs-
 ve volatilis falſi tantillô &c. Itaqve in
 Compoſitis ejusmodi aliàs polychreſtis
 probe attendendum eſt ſingulis Ingredi-
 entibus, eorumqve qvalitatibus occultis
 vulgò ſic dictis, primis & ſecundis, aliàs
 πάχυντα & πολυχύντα ſunt κακόχυντα &
 δύχντα

δύσχεστα & sphalma practicum committi potest, non sine jacturâ sanitatis & vitæ diluendum, *si non competenti subjecto, & Morbo & genuino Morbi tempore porrigantur.*

4. Errant quoque, qui Prægnantibus eam promiscuè propinant, quia ex parte emmenagoga est, ob radices alexipharmacas, myrrham, spir. ♀ Pulv. viperinum, & hac ratione abortum & sanguinis fluxum per uterum causari posfit. Hinc D. Hofmannus in MSC. in Febribus, inquit, Prægnantium Θia antifebrilia ex ① & ②lo parata, omnia exulare debēt. *Itemq̃ Tinctura bezoardica*, Elixir Proprietatis, quia nimium expellunt. Hæc Hofmannus. Quamvis hæc ipsa de dosi largiori intelligenda sint, mediocris enim dosis, salubrioris spei est cum & spir. ③li, & opium ipsi inexistant, quæ vi leniter adstrictoriâ & anodynâ prædita sunt.

5. Quando nimis camphorata est, *uti passim venalis est.* Hæc enim plus vice simplici Capitis intensissimos dolores & deliria ante consuetos in Ungaricis dies intenerioribus eruditis excitavit. Huc pertinent omnes illæ cautelæ in Camphorâ exhibendâ necessariæ, quas inculcat Mæ-

K

bius

bis Anat. Camph. p. 102. Si scilicet Tinctura bezoardica camphorata est.

6. Quando in Febribus Malignis ferè quotidiè ea exhibetur, viresqve sic cum sanguine ægrotantium incassum dissolvuntur. Vide Epistol. honor. Excell. Wedelii.

7. Tutiùs intra corpus sumitur, quando primæ Viæ Humorù vitiosorum saburrâ expurgatæ sunt, quàm si ipsis adhuc scateant; quia Humores noxii in ventriculô & intestinis stabulantes hac occasione ad massam sanguineam non citra ingentem Naturæ confusionem rapi queunt. Proinde notam merentur & animadversionem, quæ cum à primô hujus Tincturæ Condo, tum ab Hofmanno dicta sunt & inculcata, prioribusqve paginis ex MSCtis ipsorum & in lucem editis scriptis citata, cap. de Fine & usu Tincturæ bezoardicæ, *quòd scilicet Tinctura bezoardica promiscuè & tutò circa singulorum Morborum initia, itemq, quando malè habemus, aut habere sentimus, quando species Morbi vel Febris nondum innotuit, intra corpus assumi queat*, quicunqve etiam humores maligni vel benigni circa primarum viarum anfractus
præ

præ existant, vel ecudent, quæ vel Clysterem, vel Emeticum, vel aliud quodcunque pharmacum postulant. Cum enim Tinctura bezoardica κατ' ἐξοχήν sit diaphoretica, Diaphoreticis autem exacta medendi methodus certi temporis & usus momentum præscribat, neq; omni Tempore Morbi ea in usum trahenda sint, prudentia sanè medica hîc requiritur, uti hâc de re prolixius & nervosius cum Deo in *Sciagraphiâ nostra de Sudoriferis circa genuina Morbi Tempora* acturus sum. Quod etiam monet Clarissimus Holterhof, qui Principiorum Helmontianorum chaos in ordinem dispescere & digerere tentat, Discursu Med. de Erroribus Medic. cap. 1. de Febris §. 5. Ante exhibitionem, inquit, sudoriferorum sordes excrementitiæ vitiosæ, quæ in primis viis hære, ex dolore, æstu, nausea, angore, aliisque signis cognoscuntur, prius expurgentur, vel vomitorio, vel laxante aliquo Leniore, prout materiam ad superiora vel inferiora vergere videmus. Quamvis nec hoc *absolutè* negandum sit, quod in dubiorum adhuc Morborum complurium Inîtio non incommode detur, vel vulgi exemplo, Sudorife-

doriferum adsummentis cum levamine, Et Effectus horum salutare respectu Lymphæ, sanguinis, pororum &c. plures atque plani sunt. Nec simpliciter in omnibus Materiæ præparatione, viarum primarum evacuatione &c. opus est. Imò Ipsa Diaphoresis est ê Remediorum Universalium Censu. *Absit tamen abusus,* (de quo loquimur in hac Notâ) & Medicus rationalis etiam prima Zizaniæ Germina dignoscât.

8. Neglectus veræ & sufficientis doses multum quoque vires Tincturæ nostræ bezoardicæ sufflaminare potis est.

Exemplum suppeditat Palpitatio nostra Tincturæ bezoardicæ Usu profligata. Hujus enim $\text{z} \text{ij}$ usque ad $\text{z} \text{ss}$. post fixationem $\text{z} \text{ii}$, ingruente illa symptomatum à $\text{z} \text{re} \text{z} \text{li}$ attracto, syndrome, assumsi, & si non assumissem, sed guttulis consvetis 40. vel 50. acquievisssem, majori proculdubio nisi Hostis intestinus robur vitale, prostravisset, pessundidisset, oppresisset, neque tamen tunc, primâ scilicet vice, sufficiens erat pondus, rediit enim Paroxysmus horâ 2. post noctis meridiem, satis manifestô indicio, dosin remedii causæ peccan-

peccanti nondum fuisse convenientem.,
 aliàs unô qvafi impetu hostem expulisset.
 Notari tamen velim, Tincturam bezoar-
 dicam eô tempore tantùm cum spir. vini
 optimo qvidem, non tamen rectificato,
 non adeo camphorato, præparatam fuisse.
 Si verò spir. vini rectificationi subje-
 ctus fuerit, subtilior est & volatiliior, eam-
 qve ob causam pariori dosi Tinctura ex-
 hibenda est. Potest tamen ad 3ij. sine no-
 xâ exhiberi pro unâ vice pro diversitate,
 Indicationis, ætatis, Temperamenti &c.
 Spectant hûc, quæ extant in Excell. Am-
 manni Schediasm. supra citato: Dosin.,
 inquit, si reqviras, variat Ea tam ratione,
 Ætatis, sexûs, &c. quàm ratione Usûs.
 communiter vix 3.ij. excedunt. Caven-
 dum autem sedulò, ne committatur in,
 Dosi Error, nam facilè potest exinde Fe-
 bris excitari. Narrabo Historiam, quæ
 Amstelodami contigit: Comes meus an-
 te quadriennium ex Angliâ mecum re-
 dux incidit Amstelodami ex Usu Hale-
 cum in Febrem Tertianam intermitten-
 tem. Hæc à me Methodi Lege tractata,
 post 7. circuitus cessabat. Ut Reliquiæ dis-
 siparentur, & Reditus In Patriam matura-

K 3

ri pos-

ri possit, auxilium à me rogabat. Post le-
nem Purgationem Ego hanc Tincturam,
usui meo, si forte opus, dicatam, Ipsi tra-
didi unā cum Vitro, (Mixtura simplex
tunc temporis Ibidem non prostabat) di-
cendo simui, ne dosin consuetam excede-
ret, quod se facturum affirmabat. Effe-
ctus, sudor scilicet hac nocte erat exopta-
tus. Sed animadvertens ille Euphoriam,
eò ipso Mane, me in sciō aliam Dosin, ut
Iter eò citius possit Instituire adsumsit,
quō facto sudor iterum secutus copiosus,
Vires nimium prostratæ, & Recidiva pro-
vocata est. Sed hæc *ὡς ἐν παραδείῳ*. Proli-
xius & magis perspicue olim DEO dante
in *Historiā Doseos Medicamentorum exaltatæ*.

9. Inter Opposita merito censetur Pre-
cium Tincturæ nimium, quod in decuplo
vel duo decuplo vel amplius penes non-
nullos redit & refunditur; cum tamen,
§. 1. Tincturæ bezoardicæ seu §. XVI. satis
tolerabili preciō parentur. Imprimis, quā-
do *Materialia*, ut vocant, magnā, quernad-
modum fieri solet, quantitatē & ita viliori
precio Nundinis Lipsiensibus coëmuni-
tur, & spiritus ♀ & ♂ li propriō Marte de-
stillantur. Quamvis si fortis Ementium
pin-

pinguioris vel tenuioris rationem habeas, nihil prohibet, quin ʒi . dimidiô Joachimico Ditioribus dispensetur. Dosis enim, quando guttis 60. absolvitur, duodecim nummis hōc modo habetur, pro quibus Decoctum Galenicum sudoriferum parari non potest. Et quid tandem sunt duodecim nummi, si sanitatem contrā æstimes, & utilitatem, quæ redundat in eam, per usum Tincturæ Polychrestæ?

10. Est Mischemicorum Contemptus, qui uti omnia Mineralia & Calidiora Vegetabilia, quæ sub spiritibus, Essentiis & Tincturis vires suas asservant, ut plurimū contemnunt, ita quoque huic Tincturæ non ita prolixè fortè favebunt. Imprimis ob spir. ☉ & ♀, quorum hostes ἀπονεύουσι sunt. Vide quæ in *Discursu de spir. vitrioli* ☿ & ♀ capite *de opposito*, ubi de Calumniatoribus horum spirituum agitur, collēgi ex Tentzelio, Conringio, aliisque & in ordinem redēgi, argumentaque Adversariorum prolixâ responsione refutavi.

11. Supereſt Crimen ingens, in quod cum Dispensatore suô fideli vocatur Tinctura nostra bezoardica, quod satis intelliges, quando sedulâ anagnosi dignaberis, mi

Lector, Literas ad Illustre Collegium Medicum Lipsiense missas, ejusque Responsum reciprocum. Proinde lubet huc transcribere ex *Ammanni Med. critica* p. 411. seqq. quicquid hac de re habetur; *Digna enim est quaestio & responsio duabus vel tribus hisce paginis;*

C A S U S.

Barbitonfor, quod genus Hominum in penetralia sacrae Medicinae illotis manibus irrepsit, nec ventoso Chirurgiae titulo contentum, morbos internos curare & pharmaca propinare pluribus thraconice audet, quod verò de jure iis non licitum, probante Paulô Zachia *Quaest. Medico-leg. L. 6. T. 1. p. 9.* Talis, inquam, Barbitonfor praeteriti anni Mense Decembr. pluviosâ cœli constitutione peractâ in viciniâ V. S. domum reversus corripitur Febre cum rigore, *calore quoad externum Tactum non adeò intenso*, doloso tamen, cum intensissimis capitis doloribus, & summâ Virium prostratione; Is die demum sextâ ab *invasione morbi* à quodam Medico 2. milliaribus ab illô oppidulô degente per literas auxilium efflagitavit, referens se Purgans Medicamentum quoddam adhibuisse, absque

absq̃ve omni tamen alleviatione, *morbūq̃ nō factum remissiore, sed intensiore.* Medicus mali moris febrem, nempe *continuum malignam* esse perspiciens, alexipharmaca, qvæ ab infelici medicaastro propriæ fortunæ & miseriæ fabro neglecta, erant, svadet. *Mittit ergò Tincturam bezoardicam, præscribit pro dosi 60. gutt. assumit æger eâdem die adhuc præscriptam dosin. Quid fit? Die 7. sequente non fit alleviatio, sed suboritur Cæcitas, & postridiè, nempe die 10. Morbi moritur æger.* Jam plurimi nobilissimum Medicamentum hoc optimè etiam preparatum accusant, causam fuisse subitæ cæcitatis, Medicum, convitiis onerant, & homicidii patrati arguunt. Bifronti Janô opus est, ante & post se respiciente, qvī de hujus Casûs historiâ rectè & medicè judicare cupit. *Impossibile dico ab alexipharmacô & quidem tali, ubi nulla violentiora Metallica addita sunt, Cæcitatem & mortem posse oriri.* Non novum est, Medicamenta Chemica diffamari propter socia pericula, qvæ interdum ex violentioribus ab imperitis parata & administrata proveniunt, ast non omnia chemica ex Metallis parantur. Chemia enim etiam Vegetabilia in meliorem statum solet convertere.

vertere. Si igitur illa Vegetabilia ex suâ naturâ non sunt deleteriæ qualitatibus, multo minus ex meliore præparatione illam accipient; *Cæcitatem potius à Purgante ortam fuisse, non dubito adstruere.* Quale illud fuerit, quod usurpaverit, non liquet. Sed quid crebrius in ore Barbitonforum & rario vitæ, & iô dolci, Turpetho, Floribus & aliisque, ex violentioribus Metallicis, paratis? Quæ ipsi imperiti *imperitè præparare* conantur, aut ab agyrtis & cinifionibus vili precio emunt. Ex talibus Medicamentis cæcitatem facile suboriri posse, Testis est magni nominis Medicus Hildanus, qui in Epist. med. 41. aliquot habet exempla; inter alia scribit: Matrona ad Lacum Lemannum sumtò medicamentò ab agyrtâ præparato *intra Triduum non solum visum, sed etiam vitam amisit.* Alia dolore capitis laborans cum Medicamentum purgans ab imperito Barbitonfore, verba sunt Hildani, accepisset, de Visu periclitatur. Quod idem Medicus ep. 92. aliò exemplò confirmat. Insuper cum Venena assumpta facile cæcitatem inducant, Teste Tulp. L. 1. observ. Med. c. 31. aliisque *quidni, etiam maligni Humores in corpore geniti & venenati*

tam

*tam naturam habentes, idem Malum in Tali-
bus febribus efficere possint? Quid tandem,
dicendum de intempestivo Purgationis tempo-
re? Qvis docuit Barbitonforem in mali-
gnâ Febre ante diem 14. Purgans solutivum,
de Laxativis alia res est, exhibere? ut Hu-
moribus malignis vehementer agitatís,
qvi alias mobiles nimium, ad partes debi-
les sed nobiles fiat metastasis; unde cœci-
tas orta, & reliqvæ vires, malignitate cordi
altius infixâ, prostratæ. Legendum ipsi
prius fuisset, qvid clarissimi Medici & in-
ter alios Senn. Instit. l. 5. p. 2. f. 1. de vitan-
dâ purgatione in Malignis annotaverit.*

Responsum Facultatis Medicæ.

Dolendum sane, & quidem maximè do-
lendum, eò deventum esse hisce nostris
ætatibus, ut Barbitonfores plurimi, non di-
co omnes nihil nisi Barbam radere, caput
lavare, venam Secare callentes, non tan-
tummodò periculosissimos affectus ma-
nu imperitâ, & rastrô potius digna, nullô
medicô in consilium vocatô, tentare non
erubescant, sed etiam, qvoadhuc majus,
Morbos internos, nullo habitô vel causæ
Morbi, vel Symptomatum maximè ne-
cessariô respectu neglectaqve verâ Me-
thodo

thodô ausibus temerariis, vel desperatis
 potius, sese Hominem, DEI Templum,
 tractare non considerantes, sanare non
 vereantur. Quibus autem succésibus suô
 potiantur Fine, testantur, proh dolor,
 Exempla Tragica non infrequentia. Ta-
 lis fortunæ sibi ipsi etiâ fuit Faber iste,
 Barbitonfor, *qui Febre malignâ, quod presen-
 tia signa evincunt omnia, correptus, Purgans
 medicamentum assumpsit; Hic, hôt nihil pro-
 ficiente, sed malô singulis horis ingrave-
 scente, medicam demum implorat opem,
 ab hac methodicè consulitur alexipharmacum,
 nempe Tinctura bezoardica, & hoc serius exhi-
 bitum Humores suâ naturâ satis malignos, &
 Purgante inconsultò adsumtò, auctos, edomare
 non valuit, sed suboriri cæcitatem & mortem,
 insequi, concedere fuit coactum.* Summâ au-
 tem admiratione facti sumus certiores,
 non deesse quosdam, *qui causam quâ cacita-
 tis, quâ mortis Tinctura bezoardica obtrudere
 audeant, cum ex fortioribus metallicis,
 quæ malè audiunt nonnullis, licet rectè
 præparatis, summa fiat injuria, eam com-
 poni putent. Verùm impossibile certè est,
 Tinctura bezoardica, suam bocce malum debe-
 re originem. Cum enim illa ex meris Vegetabi-*
 libus,

libus, nullò reverà ingrediente fortè Metallicò
 eliciatur, vel Lippus videt, illud malum ab
 hujusce usu excitari non potuisse. *Quantum*
in super utilitatis per 30. annos quotidiè il-
la permagnà in Peste Anno 1637. hancce urbem
ut & alias urbes mirum quantum infestantes,
nec minus in febribus malignis & pestilentiali-
bus Methodicè exhibita, illa humano contulerit
Generi, testabitur non nostra Lipsia solùm, sed
plurimæ diffusæ regiones, quæ expertæ & jam
jam experientes divinâ Gratiâ nobilissimas bu-
jus Medicamenti vires, à venenatæ invidia lin-
gva sunt vindicaturæ. Et tantum abest, ut uni-
cum audiverimus, qui simile quoddam perpes-
sum sese queratur, ut potius vires ejusdem de-
prædicaverint omnes. Quomodo igitur hîc no-
tas suas exuere qualitates, solumq; istum Barbi-
tonforem contra naturam suam enecare va-
luit? Purgante potius quædam propinatô
 imperitus iste Barbitonfor violentas sibi
 ipsi intulit manus, quod fortasse ex ꝑ vitæ
 vel antimonio malè præparato compone-
 batur. *Hæc enim non rectè correctæ, sæpissimè*
& cæcitatem & alia gravia symptomata exci-
tasse, plurimorum evincit auctoritas & experi-
entia. Positô autem, adsumtum Purgans
 non fuisse malè correctum metallicum,
 fed

sed simplex vegetabile, utiq̃ve & cœcitate
 tem & mortem hîc accersere non fuit in-
 sufficiens. Neq̃ve enim decet in Febre
 malignâ, & quidem Hyemalitempore
 cœloq̃ve pluvioso instituere Purgatio-
 nem. Si commune illud dict̃erium: In Fe-
 bre maligna purgare est enecare intelle-
 xisset, illud non adhibuisset. Ita enim Hu-
 mores fermentantes & à malignitate ni-
 mis agitados magis agitavit, Humores ad
 cerebrum, partem nobilem jamdum ra-
 ptos, q̃vod acutissima docet Cephalalgia,
 magis movit, vires debiles debilitavit, mo-
 tum naturæ & expulsionem per poros
 cutis impedivit. Humoribus malignis
 commotis alexipharmaca req̃virentibus,
 Purgantia præbuit, & sic flammæ oleum
 infudit; proinde malum hocce in propri-
 um, q̃vod dicitur, Non potuit non cadere
 caput. Utinam iners & audax Barbi-
 tonforum grex miserabile hoc exemplum
 intueatur, & imposterum cautius merca-
 ri discat. *Huc usq̃ Collegium medicum ejusq̃*
Proceres. Ex quibus omnibus patet, q̃vod
 Tincturæ nostræ Bezoardicæ originem
 cœcitatis adscribant Antagonistæ. Præ-
 supponimus enim ex communi Nomine
 & Tem-

& Temporis connotatione intelligi hîc Tincturam bezoardicam D. Michaëlis, quæ ex corticibus, radicibus, & Herbis alexipharmacis diaphoreticis, per bigam illam spirituum in virtute suâ exaltatis, constat. Quamvis autem ejusmodi Effectus seu *ἐνεργημα* huic Tincturæ per se, adsignari nequeat, aliàs aliis quoque idem contigisset, qui eâ usi sunt, quod tamen, nemini forte ex tot millibus accidit, qui hanc Tincturam summa cum Euphoria usurpârunt. *Per accidens tamen cæcitatem, inferre potuisse Tincturam nostram, statuere, non omninò videtur ἀποποτῶς esse.*

I. Quia Facultatis Medicæ antistites Illustres ipsi asserunt, Humores tam ob naturam Febris malignæ, quam ante adhibitum Purgans in magna fermentatione, constitutos, eosque à Purgante Pharmaco à circumferentia ad centrum raptos fuisse, contra Naturæ motum per poros expellere conantem. Quod si verum hoc est, uti est, facile fieri potuit, ut vi calidioris Alexipharmaci nostri Humores agitati adhuc magis agitarentur, & motu quasi retrogrado à centrô ad circumferentiam denuò pellerentur; Hinc facile pars eorum

rum ob mobilem hinc inde fluxum & perturbationem versus Nervos opticos propelli eosque obstruere potuit. Purgante enim Pharmacô Humores maligni ad intestina primùm deducti, dein Alexipharmaco hōc sudorifero à centro ad circumferentiam denuò propulsi sunt, ut ita perquam facili modô obstructio in Vasis Opticis existere potuerit, imprimis cum jamdum colluviem, vitiosorum humorum in capite præsentium vel saltem irradiationem Cephalalgia indicaverit.

II. Accedit, quod Tinctura bezoardica die 6. adhibita fuerit, quô Natura circa motum criticum occupata est, & sanguinis plena ad est fermentatio. Hinc facile fieri potuit, ut irritata Pharmacô calidiori Partem malignorum Humorum ad oculi regionem deponeret, imprimis si ad præcipitationem & humorum separationem aliquô modô à Natura tentatam unâ respicias. Humores enim jam separati vel separationi inhiantes accedente quôdam stimulo & verbere quasi facilimè ad hanc vel illam corporis Partem inclinant. Neque enim.

III. Quicquam ad rem facere videtur, quando

quando dicitur: Tincturam bezoardicam ex nullô vehementiori Metallico constare, proinde cœcitatem inferre non potuisse. Spiritus enim Æli omninò progeniem Metallicam agnoscit; & leve quoque benignumque Naturâ suâ medicamentum vel è regnô vegetabili desumptum, genuinò tempore Morbi non exhibitum, multum damni apportare potest. Siquidem *Tempus Morbi probè observare cardo est omnis Therapiæ*; Hinc occasio præceps dicitur; Sect. 1. aph. 1. Nam medicamenta, non tantum rectè præparata, sed & verò & genuinò Tempore Morbi exhibita sunt, *ἡδὼν χεῖρες*, aliàs sunt *χεῖρες* &c. Bruno Seidel. d. M. l. i. p. 79.

Et satius fuisset, si 6tô die locò Tincturæ bezoardicæ, tanquam è calidiorum Medicamentorum genere fuisset exhibitum magis temperatum bezoardicum. Verè enim dixit, & scripsit Excell. Ammanus l. c. in Discursu super hunc casum: *An Tincturâ bezoardicâ aliquem possim interficere, quærebatur ante aliquot annos in loco Concilii? Dico quod sic, accedente abusu, neglectâ dosi, & aliis circumstantiis; addo Ego: specie & Tempore Morbi, non observatis. Nota*

L

hîc,

hîc, quæ Crollius habet Basil. chem. p. 165. Natura, inquit, confortata per *Αἰμὴναι* seu insensibilem transpirationem sæpè etiam criticè per hæmorrhagiam spontè cōcitatam Materiam morbidam deponere, & exonerare magnò ægrotantis levamine & salute insperatâ consvêvit. Quæ verba potissimum intelligenda sunt de Tempore, quod dies criticos antecedit, juxta Hartmanni notas p. 168. *Semper, inquit, ante dies criticos Natura confortanda est.* Sed ignoscant, quæso, modestæ huic Epicrifi & Amori Veritatis Absentium Manes.

CAPUT VIII.

De

Medicamentis, quæ Symbolicam & extemporaneam cum Tincturâ bezoardicâ constituunt formulam, seu de Comparatis vel Cognatis Tincturæ bezoardicæ.

I. **Q**Vando deest hæc Tinctura nostra bezoardica, aliæ & extemporales formulæ extrui possunt, quæ Symbolicam & homogeneam vim obtinent. E. g.

Rec.

Rec. Rad. carlina

enul.

zedoar. ā ʒvj.

Coq. in ℞ j. ▽ font. Col. Rec. ʒvj. adde

essent. myrrh.

Croci

opii

castor.

Campb. ā ʒß.

⊖ *viperar. j.*

♂ *ʒiß.*

⊕ *li ʒß. vel Roris miner. acidi ʒij.*

M. In fictili S. Giff-treibendes Fieber-Träncklein/ oder sonderliches Bezoar-Träncklein auf 4. mahl (so es von nöthen ist) in warmen Biere mit Butter oder in Citronen Syrup.

Vel

Rec. Extract. enul.

zedoar.

carlin. ā ʒß.

Mistur. simpl. seu spir. de trib. proport.

prepar. ʒiii

⊖ *viper. ʒß.*

essent. opii.

Croci

Castor. ā j.

L a

Campb.

Camph. ʒß.

myrrh. gr. xv.

Succi limon. ʒj

Syrup. berb. vel fl. pap. rh. ʒv.

M. In fictili S. Bezoardische Mixtur; davon
das vierdte Theil/mit einem guten Schweiß.

Vel.

Rec. Theriac. Androm. vel Mitbrid. ʒj.

☉ *Oli gutt. viij.*

☿ *vol. ʒj. vel **

☊ *viper gr. xii.*

Δ *fum. ʒiß.*

Syrup viol. ʒi. M. In fict. d.

Mixtur auf 1. mahl.

Vel.

Rec. Theriac. Andr. ʒiß.

Mistur. simpl. rectè pp. ʒj.

☊ *viper. ʒß.*

essent. camph.

opii ā g. vj.

Syrup. de scord. ʒiv. M.

In fictil. S. Mixtur auf 2. mahl.

II. Mistura simplex genuinò modo prepa-
rata, ita ut ☉ Theriacalis efficacis sit vel
infusionis vel destillationis, spir. ☿i verò &
☉li

Œli aptâ proportione admisceatur, magnam cum Tincturâ bezoardicâ affinitatem habet. Hinc quoque Excellentissimus quidam Medicus: Tinctura, inquit, bezoardica nihil est aliud, quàm Mistura simplex colorata, & ratione precii, non, verò ratione efficaciae exaltata, uti loquuntur, qui peculiarem enchirisin hic jactitare solent. Quamvis Epicripsis hæc Insignis Practici, non ἀπλῶς vera esse mihi videatur. Siquidem

I. *Infusa & tis efficaciora sunt*; Hinc Excell. Ludov. p. 262. Pharm. Infusa simplicissima quoque cum ardente communi vel prius à parabilioribus gratioribusque abstractio spiritus, ritè parata, saltem pollentioribus aliquot extractionique reverà subjectis debite saturatâ destillatas omnes, scil. vs vitæ, Tincturas, & Essentias alexipharmacas manifestè antecellunt.

Proin non facile quis inficias ire potest, spiritum Theriacalem & tum ab Infuso nostro Theriacali longè quoad vires unitas superari. Ὁμόφρονος hîc habemus Zvvelferum, qui Mantissa herm. p. 430. de spiritu theriacali & infuso ita judicat:

L 3

Spiri-

Spiritum Theriacalem camphoratum
per infusionem parare satius esse puto, quàm
per destillationem, ratio est, quòd peractâ
 destillatione, si modò præscriptô conficiat
 tur, potior pars in fundo remaneat, non
 solum Theriacæ, sed etiam Myrrhæ &
 croci. Si itaqve libuerit, fiat ejus præpara
 tio in hunc modum:

Rec. Myrrh. opt. ʒiijß.

Croci austr. ʒj.

Quibus incisis & contusis affunde spir. vi
 ni rectific. ʒvi. Digerantur aliquandiu, Tin
 ctura decantata filtretur; postea ex resi
 duò, Myrrhâ scil. & croco jam semel ex
 tractis, affusò recenti vini spiritu paretur
 extractum, quod adjustam consistentiam
 abstractum, superiori essentia addatur.
 Tandem etiam

Rec Theriac. Androm. ʒv.

Cui superinf. spir. vini vel Junip. ʒv. fa
 ctâqve digestionem separetur liqvor, qui si
 possibile est, filtretur, & superiori Essentia
 ex Myrrhâ & croco paratæ jungatur.
 Postea solvantur in ʒj. spir. vini rectific.
 Camphoræ ʒij, quæ similiter cum priori
 bus mixtis essentiis uniantur. Unitæ hæ
 essentiali

essentiæ omnes *lenissimò saltem calore vel tepore* in vase optimè clausò & altò septimanâ unâ vel alterâ digerantur, factaqve colatura & iterata filtratione Essentia deniqve usui asservetur. Hujus Processûs formulam, quamvis huc directè non pertineat, ideò transcribere placuit, *quod ferè coincidat cum Infuso Theriacali nostro, cujus supra mentionem fecimus, & satis sic genuina sit ac rationalis.*

2. *Spiritus Theriacalis magna pars è Theriacâ jam confecta vel per & vel infusionem saltem solitariam, non subsequa & tione conficitur, qui hòc modò præparatus tam efficax, purus & rationalis non est, ac si pauca, efficacissima & homogenea alexipharmaca per se, æquali proportionem, sufficienti pondere recentia extrahantur.*

3. *Quando spir. vitrioli subtilior seu Ros mineralis acidus nec non spir. ♀ volatilis & oleosus, genuina proportionem spiritui Theriacali miscentur, nullam ferè præ Mixturâ simplici Prærogativam obtinet hòc respectu Tinctura bezoardica. Quem verò latet, loco spir. ♀ volatilis oleosi vulgare quoddam stigma vitriolico ♀reum acidulum, locò verò spiritûs vitrioli subtilioris gravem il-*

L 4

lum

lum, ponderosum & causticum ferè spiritum ab Ardelionibus emtum, nulla habita proportionè spiritus vitrioli & ☿ à Pharmacopæis quotidiè dispensari, aliisq; medicamentis, & ita quoque spiritui Theriacali in præparatione Mixturæ simplicis superaddi? Proinde *Tinctura bezoardica, quoad primariorum Ingredientium Trigram, Medici rationalis propriis Manibus preparata, & verè, ut hoc termino utar, proportionata multis parasangis præcurrit Mixturam simplicem.* His suffragatur quoque Möllenbroccius de Arthrit. v. scorb. p. 83. *Tinctura, inquit, bezoardica, malè à quibusdam, Mixtura simplex fantalo rubro tincta nominatur & Hæc pro ea venditur, maximè enim Tinctura bezoardica & Mixtura simplex inter se differunt. Huc usq; Möllenbroccius. Ob spiritus ☿ cum Theriacali & ☽li spiritu non proportionatam miscellam, sinistramque præparationem, procul dubio non adeo est diaphoretica, Mistura simplex, imprimis quando consuetas guttulas in dosi non transcendunt Therapeutæ. De quo conqueritur Medicus quidam sagacissimus Prodromo Chirurg. infus. §. 6. p. 12. Sigillatim, inquit, Misturæ*

sturae simplici Paracelsicae legitimè quantumvis factae non leviter fui indignatus, utpote, quod medicamentum post Theriacae & Mithridatii confectionem, polyphemum & sudoriferum in Morbis acutis existimatum Regem non modo ipse frustra quandoque adhibui, sed æquè vanò successu ab aliis etiam me facile majoribus frustra nonnunquam adhibitum perspexi. Quod si enim subiisset venas, impossibile penè fuisset, ob spiritûs Theriacalis miscellam sudorem non movisse, in his maximè, qui stragulis benè cooperiebantur, & vias primas ab impactu humorum habebant liberas. Unde damnašem propè Ejus Usus in curâ Agonizantium quorundam, quia adstrictiora ipsius à Ælo dependens Vis mihi erat valdoperè suspecta. Hæc ille.

Etenim si spir. ♀ propriâ Medici manu destillatus volatilis & oleosus genuinò pondere spiritui Theriacali & Æli miscetur, & postea legitimâ dosi exhibetur, sudor satis largus erumpet. Spiritus enim Tartari potissimus diaphoreses auctor est, non miscella Theriacalis. Notum verò est, quod locò spiritûs genuini Tar-

L 5

tari,

tari acidum ardelionum stagma à Pharmacopæis sæpissimè coëmatur, & Misturæ simplici commisceatur, quæ forte 20. guttulas illius stigmati singulis dosibus nuptas habet, cum tamen vel 60. guttula stigmati hujus Tartarei acidi solitarie sumtæ vix cutim madefaciant, quod propria Experientia non unâ vice me docuit. Proinde Mixtura illa simplex vulgaris *Cadaver* quoddam est Mixturæ alexipharmacæ, quando *genuino & in pondere sufficienti spiritu Tartari* destituitur. Nec provenit imminuta diaphoresis à spir. vitrioli venas constringente, & atomos reliquorum ingredientium diaphoreticas quasi figente, uti putat Excell. ille VIR, cui sententiæ & ipse obviam it & contrariatur D. Dan. Horstius in responsoriis p. 45. Chirurg. inf prodrom. Medicamenta, inquit, cordialia, acidiuscula nihil finistri efficiunt, non enim omnia acida semper & ubiqve adstringunt, maximè in Morbis & febribus malignis, ubi in specie Mixtura simplex Θ ta ritè parata insigne quoqve est deoppilativum pharmacum, ut & clyssus & acidulæ & alia Θ ta, ut immeritò ab iis metuenda sit vis adstrictoria, si præsertim cum

cum camphorâ & aliis alexipharmacis
misceantur.

Accedit, quod vis diuretica, incîdens,
attenuans, & diaphoretica etiam in spiritu
vitrioli curiosè non rectificatò lateat, quæ
supra ex Schrödero, Odoardo de Pepulis
& Hofmanno adducta est. Imòposito,
spiritui vitrioli, juxta incidentem & aperi-
tivam inesse quoque vim adstringentem,
per spir. tamen Vini partim, partim verò
¶ tanquam unicum Tincturæ hujus be-
zoardicæ & genuinum Menstruum, ita,
ea infringitur, ut Θ ia acida & Θ sa harmo-
nicè quasi coëant, & vi unitâ operentur.
Assumitur quoque spir. vitrioli subtilior,
seu Ros mineralis acidus & paucâ quâtita-
te, si reliquum Theriacalis & Tartarei spi-
ritûs pondus supputes; Hinc unâ dosi Mi-
sturæ simplicis vel Tincturæ bezoardicæ
vix guttæ i v. spir. vitrioli adeò tamen in-
fracti & quasi alcalisati unâ exhibentur,
quæ neque venas constringere, neque,
vim diaphoreticam Reliquorum sufflami-
nare possunt. Hinc patet, quàm labilis
sit Ratio nostra in argumentando, quando
in Genere, & non probè ponderatis omni-
bus circumstantiis de re aliquâ judicare,
præsu-

præsumimus. Neq; enim, quod pace tanti viri monere liceat, sufficit dicere: Mixtura simplex nullius precii & valoris est, in Febribus malignis, quia spir. vitrioli acidus vim habet constringendi, astringendi, obstruendi. Siquidem.

1. Dubitatur adhuc à Multis, an spir. vitrioli adeò sensibilibiter adstringat & obstruat, quin potius attenuet, incîdat, uti ex superioribus constat.

2. Pondus quoque spiritûs vitrioli in singulis dosibus Mixturæ simplicis examinandum est; an tanta sit ipsius moles, quæ tam noxiam astringendi vim post se relinquere possit, contrarium verò patebit ex supputatione superius factâ.

3. Circumspiciendum probè est, num Corrigens quasi quoddam adsit acorem, infringens, quod omninò sunt Sia alcalica & Esa, ex Theriacâ, viperarum additamento & spir. ♀ vel ♂ reviviscentia, quæ omninò Acidum infringunt.

4. Inquirendum quoque est, antequam *in genere* de aliquâ re judices, in Præparationem singulorum ingredientium, alicujus Compositi, ne per se Medicamento tribuas, quod malæ vel seqviori Præparationi

rationi tribuendum est. Notæ enim sunt ubiq; Pharmacopæorum Fraudes, Negligentia, Ignorantia & quid non?

Manet itaq; inconcussum, quod Mistura simplex *in se* considerata & *genuinè preparata* ex genuinè præparatis legitimeq; mistis optimum & polychrestum sit Medicamentum, cum Tincturâ bezoardicâ nostrâ ex omni parte symbolum habens, attamen hâc ipsâ aliquô modô inferiorius, quod verò, (repeto τὸ ἀνὲν παρασκευασταῖ;) Pace Tanti Viri dictum esse velim, quem cætera maximi æstimo, & sanctissimè colo.

Superpondii vice adjicere placet aliqualem & ulteriorem Thesin & Antithesin, quâ opposita juxta se posita magis elucescunt, & Natura symbolica ac homogenea Tincturæ bezoardicæ & Misturæ simplicis stabilitur. Animi saltem gratia.

I. THESIS

MIXTURA simplex *Rectè, Plenè propriisq; Medici Manibus* parata, & Tinctura bezoardica modô supra descripto confecta, specie non differunt, sed amicum inter se, symbolum & Naturam prorsus homogeneam habent.

Quia

Quia utrumque Medicamentum convenit secum ratione 1. Numeri Ingredientium 2. Naturæ 3. Doseos 4. Virium.

Tinctura enim & Mistura recipit

1. Spiritum Theriacalem camphoratum, vel Infusionem Theriacalem, spir. ☿ spir. ☉ li, vel hujus locô Rorem mineralem acidum.

2. Triga horum spirituum in Tincturâ bezoardicâ non aliam & ab eâ diversam induit Naturam, quam habet in Mistura simplici.

3. Dosin utriusque Medicamenti eandem probant hoc modo Ratio, Testimonia Auctorum & propria Experientia.

4. Vires eadem sequuntur eandem Naturam, Numerum Ingredientium &c. Vide append. de Misturâ simplici.

II. Antithesis levis armaturæ. Dicunt Antagonistæ:

Mistura simplex specie differt à Tinctura bezoardica, & aliam plane Naturam habet:

Quia

I. In Mistura simplici tria tantum sunt Ingredientia, in Tinctura bezoardica quatuor,

tuor, nempe ~ Theriacalis, camphoræ, ☿
& ♂tis diaphoreticus.

2. ~. ♂tis diaphoreticus ingreditur.
Tincturam, non Misturam.

3. Non est colorata, uti Tinctura bezoardica. Color purpureus verò non est de Nihilo. Veteres hinc Confectioni Alkermes, ut egregias superaddant Vires, addunt Sericum. Medici filo purpureo, quò angvis strangulatur, tollunt feliciter anginas Primeros. L. 3. c. 20. de Err. vulgi. Ut & Renat. Moreau & Cl. Th. Barthol. de Angin. Epidem. Neonymphæ ab Incantatione sibi serico cavent, & hoc ipso Serico rubro, quod die Braut-Seide vocant, Menstruorum immodicum fluxum cohibent. Aurigæ ab Eqvis Fascinum abigunt panno rubro.

Resp. ad 1. Perinde est, five sumas spiritum Theriacalem camphoratum conjunctim, five spir. theriacalem & spir. camphoræ seorsum, necesse enim est, ut aliquando uniantur.

ad 2. Neque spir. ♂ adeo superat spir. vitrioli vulgarem, neque spir. ♂ & spir. vitrioli vulgaris, absolutæ necessitatis sunt, in præparatione Tincturæ & Misturæ.

Plus

Plus uterqve nocet,quàm prodest. Nimis enim præcipitat camphoram,nec non spiritus ☿ vel * volatilitatem frangit. Ros mineralis acidulus utrumqve hîc superat; subtilis tantum acor in Tinctura & Mistura requiritur,sub quo Camphora,& volatilitas Tartarea vel armoniacalis urinosa tutius latet.

Ad 3. Color non curat, sed tantum Fucus est Medicamenti: Mixtura simplex & Tinctura bezoardica, utraqve, sine colore extraneo præstant, quod præstare possunt. Sericum in confectione alkermes est inutile. V. Zvvelfer. Castellan. Eustach. Strobel. Excell. Lud. Pharm. mod. sec. appl. De Reliquis adhuc sub Judice. Lis est, & pleraqve superstitionem redolent; Et si vera essent,qualis exinde sequela & applicatio ad colorem Tincturæ bezoardicæ.

Tantum.

APPEN-

APPENDIX COL- LECTANEA

DE Mistura Simplici,

MEMBRUM I.

DE Nomine.

Nonnulli Practici hodierni vocant hoc *Diaphoreticum Paracelsi in peracutis Mixturam simplicem*; Est nimirum Medicamentum compositum per se ex Tartari spiritu, spiritu theiacali, Myrrhâ & spir. vitrioli. Sed quod postea ad varias Mixturas quorumlibet, aliorum Miscibilium, aliis Morbis utilium tanquam Basis usurpari & misceri possit; Ejus respectu vocatur *Simplex*. Crollius Basil. chem. p. 160. Rolfincius chem. p. 159.

Paracelsus vocat *Arcanum Caduci*, cujus curandi Fundamentum à vitriolo, & non aliunde peti debet. (quod tamen falsum est) *Mistura de Tribus*, seu de tribus spiritibus

M etiam

etiam dicitur, Tot enim constat ordinariis ingredientibus, itemq̃ve *spiritus* ☿ *compositus*. Et p. 254. l. c.

Consuetudine quâdam *Mistura simplex* dicitur, ad differentiam aliarum, quæ hanc agnoscunt basin.

Plures hanc *Mixturam simplicem* vocant, vel *Mixturam de Tribus vitriolatam*. Tentzel. Exeg. Chem. in Ang. Sal. p. 655.

Hofmanno audit *spiritus Bezoardicus* Meth. med. p. 143.

Ad Excell. Ludovico Gothano nomen *Mixtura polychresta* Ipsi imponitur. Pharm. mod. sec. appl. p. 284.

Experientissimus D. Petri de Card. bened. p. 290. 291. vocat *Mixturam simplicem*, ☿ *Theriacalet campboratam*. Itemq̃; *Mixturam simplicem diaphoreticam*.

Dicitur quoq̃ve ∇ *Pestilentialis campborata Andernaci*, itemq̃ve *Mistura simplex Andernaci*, *Mistura Paracelsica*. Polyphemus & uodoriferorum in Morbis acutis Rex. Vide sagaciss. Major. Chirurg. infus. Prodr. p. 12. A Mulierculis Lipliæ vocatur die weisse Bezoar = Tinctur / quia saporem & odorem habet Tincturæ bezoardicæ, non colorem.

MEM-

MEMBRUM II.

DE

AUCTORE.

Paracelso Auctori tribuunt spiritum illum ê spiritu vitrioli, ☿ & ♀ theriacali compositum. Descripsit eum Joh. Guint. Andernacus de veteri & novâ Medicinâ Part. II. p. 658. ubi vide sis Senn. Inst. med. p. 1367.

Idem de Febr. p. 121. de coct. & Præp. Humorum. Mixtura illa, seu spiritus compositus ex spir. ☿ correcto, ♀ theriacali camphorata & spiritu vitrioli huc pertinet, *quem malè è Recentioribus quidam sibi vendicat*, cum tamen Descriptio integra extet in Johanne Guinterio Andernaco de novâ & vet. Med. part. 2. p. 657. & ejus rudimenta etiam in Paracelso inveniantur.

Rolfinc. Chem. p. 150. Primus hujus Medicamenti Auctor est Paracelsus L. de Rebus nat. c. 8. Ubi vide sis. Hofm. Meth. med. p. 143. Spiritum vitrioli, ut vires acquirat majores, Paracelsus exaltandum docet, per spir. Tartari optimè rectificatum, & Essentiam Theriacalem camphora-

M 2

tam.

tam. Mæbius Anatom. Camph. p. 39.

Hujus Compositionis non primus est auctor Andernacus, ut quidam putant, sed Paracelsus, qui t. 6. c. 8. de vitriolo p. 189. 190. expressit eandem compositionem proponit; quam vide sis. Excell. Ammannus Schediasmate MSC. de Tinctura bezoardicâ: Non desunt, inquit, qui tribuunt Inventionem Misturæ simplicis Johanni Guintherio Andernaco, qui sub Nomine Aquæ Theriacalis camphoratae, Eandem nobis descriptam reliquit. Alii Paracelso Heuretæ adsignant. Nam hujus Mixturæ Rudimenta adducit in L. de Peste ad Störzingenses & L. de R. N. c. 8. Verum enim verò, si Historiam Medicorum intueamur,prehendimus, quod Hi duo fuerint coætanei; Imò Andernacus Ipso Theophrastô ætate & Annis si non superior, non tamen Inferior extiterit. Obiit enim Ille Argentorati in summo Senio constitutus Anno 1574. d. 4. Octobr. Hic autem anno Ætatis 48. Juvaviæ vel Salisburgii Anno 1541. d. 27. Septembr. Uti videre est in Epitaphio Lapidis sepulchrali ibidem inscripto. Exigua itaque vel nulla, ratione Ætatis, intercedit Differentia,

Hinc

Hinc vero similis est, Andernacum, quia solidè doctus fuit in Pharmaceuticâ & chemicâ, hoc medicamentum primò invenisse, Paracelso autem fortè propterea adscriptum, quia in Peracutis & in specie in Comitiali Morbo sæpius usurpavit.

MEMBRUM III.

DE

Materiâ ex quâ seu Processibus
Misturæ simplicis.

Processuum variam *Ἀγνῶσις* Vide
apud Crollium Basil. Chem. p. 160. seqq.
Angelum Salam in Prologiâ p. 136. seqq.
Tentzel. Exeges. Chemiatr. p. 656. seq.
Sennert. Instit. Med. p. 1367. 1368. Zvvel-
ferum Mantiss. Herm. p. 429. 430. Rolfinc.
Chem. in Art. form. red. p. 150. p. 254.
Hofm. Meth. med. p. 143. Clav. pharm.
Schröd. p. 53. Instar omnium verò Formu-
larum erit Formula sequens, quam Excel-
lentissimus D. D. Ludovicus, Gothano-
rum Hermes graciosus mecum commu-
nicavit.

Rec. spir. Theriac. aliquantum campho-
rati P. V.

M 3

☞ propriâ

☿ propriâ manu ☿ neq̄ve rectif. p. x.
 ☉ li viridi p. i.

Spiritum Theriacalem simplicissimè paravi superinfundendo spiritus vini, vel frumentacei rectif. P. VIII. Theriacæ seu Usualis seu *Nostræ compendifactæ* P. i. post aliquot dierum digestionem, sine Colaturâ vel filtratione, quia Crassamentum sponte subsidet, & repetitâ quandoq̄ve agitatione Reliquias suas superstanti liquorì didere potest, in usus suos repono. Scio, quod melle potius saturari dicitur, ejuscemodi spiritus, species minùs tactas relinqvens; Verùm Mel hoc per Fermentationem essentificatum est, quasi Helmontiano more, & Experimentiâ constat, quod si dimidio prædicti spiritus mellea prius, & altero hinc dimidio Remanentia extrahatur, Liquor commixtus non sit validior, ceu plus vice simplici curiositatis causâ id tentavi; De cætero tinctus ita spiritus mihi satis camphoratus est, si t̄s s̄ Essentiæ seu saturatissimæ solutionis Camphoræ in spir. vini alcolifato factæ zij ziiij. præter propter adjiciantur; Quomodo spir. ☿ & vitrioli roridus confici debeant, vide supra de Tinctura bez. caput III.

Theriack,

Theriaca Excell. Ludovico usualis

Formulam subdicere placet :

Theriaca, inquit, mihi usualis, Proportionem opii, Castorei, Croci, viperarum, &c. servans, expunctis supervacuis, ceu postmodum & Zvvelferus fecit; h. m. conficitur.:

Rec. Terr. sigill. strig. ʒijʒ

Rad. Carlin. ʒx.

Myrrh. rubr.

Fl. ♀

Rad. Zedoar. ā ʒj.

Dictamn. alb.

Opii tosti pulver.

Viper. nostr.

Baccar. herb. Par. ā ʒvj

Lauri

rad. enul.

angel.

Doron

vincetox

Tormentill.

Cinnamom.

Scord. nostr. ā ʒ ʒ.

•• *Nucist. ʒij.*

Caryoph. aut succin. ʒj.

M 4

Caryoph.

*Caryoph.**Cubeb.**Cardamom.**Galbani**Croci ā 3ij.**Castor. 3j.**Mell. lbj. 3xii.**Junip. lbj.*

M. In sunt quædam Extractioni inconve-
nientia (*si scilicet ex hac Theriaca usuali spiri-
tum Theriacalem ad Misturam simplicem confi-
cere libeat*) sed reliqua tamen sufficientis-
sima se præstant, uti ipsum Electuarium
in substantiâ. Huc usque candidissimus
VIR. in literis ad me datis.

De spir. vitrioli.

Eô in locô Paracelsus haudquaquam spir.
vitrioli communem, prout in officinis
prostat, sumit, sed spir. vitrioli striatum, a-
liquoties h. e. octies vel novies de ☉ ab-
stractum, vel inbibit vitriolum spir. vini
rectificatiss. & deinde instituit distillationem,
& sæpius repetitam cohobationem. Mæ-
bius anat. Camph. p. 39.

Locô dicti spir. vitrioli etiam addi pot-
est spir. vitrioli philosophicus, spir. ☉is
striatus,

striatus, ac benè depuratus, vel etiam spir.
trium mineralium p. 39. Mæb. anaton.

De spiritu Theriacali.

spir. Theriacalem habebis elegantiore,
ac præstantiore, si loco spir. vini simpli-
cis sumas spir. baccarum Juniperi, florum
sambuci, scordii, Angelicæ, vel Zedoariæ.
p. 38. Mæb. anat. Camph.

MEMBRUM IV.

DE

Fine & usu Misturæ simplicis in va-
riis Morbis, ubi Qualitates ejus è Formâ
internâ ingredientium & compositio-
nis modo fluentes unâ tan-
guntur.

Rollius Basil. Chem. p. 161.

C Est in Infinitis, Gravisimis præfer-
tim Acutis Morbis summum Diaphore-
ticum, in Epilepsiâ feliciter curandâ ex-
cellit. Pleuriticis præsens est remedium,
obstructiones viscerum solvit, inflamma-
tiones sedat, venenum à corde ad exteri-
ores Partes per sudorem expellit; Februm
æstus compescit, earumqve Materiam
consumit, Melancholicis prodest, Matri-

M 5

cem

cem frigidam calefacit, & suffocationes hystericas sistit, Menstrua provocat superflua sistit.

Sennertus Instit. Med. p. 1368.

Commendatur ad plurimos Morbos ad omnes Obstructiones viscerum reserandas, ad Pleuritidem, ad Menstrua provocanda, uterum calefaciendum, ad venena, ad malignam Materiam in Febris per sudorem discutiendam. Dosis ad ʒj. In convenienti liqvore.

Idem de Curat. Scorb. p. 94.

In scorbuto poterit & spiritus ☿ compositus, quem vulgò Mixturam simplicem nominant, in juscule Carnis vel alicui convenienti liqvore exhiberi. Et p. 12. Ad sudorem in scorbuto Mistura simplex exhiberi potest.

Idem de Febr. p. 121. de Coct. & præp.

Et spiritus hic ☿ compositus, seu Mistura simplex, in Putridis simplicibus plurimis, non omnibus tamen, *nam in Biliosis puris ob tberiacalem non ita convenit*, præcipuè Malignis utilis, cum præter dictas spir. vitrioli vires & malignitati resistendi ac vim diaphoreticam habeat, ut ex iis, è quibus comparatur, Medicamentis, facile animadvertere est. *Idem*

Idem p. 507. de Febr. mal. & Curat. Pestil.
 Insignes etiam in hisce Febribus vires habet Compositus ille spir. ex spir. ☿, ☿li, & ☿theriac. Hœferus Herc. med. p. 90. Palpitatio Cordis tanta aliquando esse potest; ut etiam costas Incurvet, & Hominẽ gibbosum faciat. Remedium est Mixtura simplex, cujus Medicamenti nomen quidem absconum videtur, ut & multa alias sed si Res est Integra, parum curamus Quid Nominis.

Rolsincius Chem. in Art. form. red. p. 150.
 Vires habet incidendi, attenuandi tenuitateqve substantiæ universum corpus sine ullâ molestiâ penetrat; In Epilepsiâ vix præstantius excogitari posse remedium, monet Paracelsus. Pleuritidis præsens est remedium; obstructiones Viscerum mirificè solvit, Hypochondriacis & Melancholicis prodest, in Febribus ardentibus & malignis auxiliares præstat operas, earum Materiam dissipat, & per diaphoresin à centro ad superficiem expellit, & absorbit.

Hofmannus Meth. med. p. 144.

Vim habet attenuativam, Discutientem & resolventem, & unâ præcipitantem,

tem, *quæ non satis deprædicari potest*; Hinc referat obstructions Viscerum, Purgat per sudorem & uriniam Ideoque utiliter adhibetur in Epilepsiâ, Paralyfi, Scorbuto, Febribus malignis, Ardentibus, Continuis & Intermittentibus, colicâ passione, imò in Purificatione totius Massæ sanguinea summè utilis est.

Idem in clave Pharmac. Schröd. p. 52.

Hæc Mixtura, *si rectè conficiatur*, magnarum est virium in Febribus tam boni, quàm mali moris.

Et p. 53.

Hujus Mixturæ seu Diaphoretici Usus non satis deprædicari potest in omni fere Morborum genere; Et imprimis in Febribus tam intermittentibus, quàm continuis mirificos ejus non satis possum deprædicare effectus. Imminente febrili insultu; si illico hujus 30. vel 40. aut ultra, guttulæ in cerevisiâ vel vino propinentur, cum adjuncto sudore per horulæ spatium, Febris certè ulteriores non facile faciet accessiones. Instante & præsentente etiam jam Febris Paroxysmo, quid tutius est propinata dosi aliquâ hujus Diaphoretici? Imò in omni Affectus initio, ubi de Ejus Naturâ
& Ideâ

& Ideâ nondum constat, tutus hujus usus est.

Odoardus de Pepulis Catal. medic. spagy.

p. 37.

Præ omnibus aliis Medicamentis & Arcanis deoppilativis spiritus iste, qui ex tribus constat spiritibus, vitrioli, ☿ & theriacali camphorato in tollendis omnibus obstructionibus antecellit. Medetur quoque Febris pestilentibus & malignis. Harum namque malignitatem per sudorem, & insensibilem exhalationem propellit, dolores arthriticos obmulcet; Hydropem juvat, Ictericam abolet, calculum frangit, Erysipelati & Pleuresi præmissâ tamen, præcipuè in robustioribus sanguinis missione, conducit, nec non in Dysenteria Epidemia & debachante Peste excellentissimum extat alexipharmacum.

Diemerbroeck de Peste p. 204.

Maximopere, inquit, commendat *Matthias Untzerus* Mixturam simplicem, eamque scribit superare & longò stadiò post se relinquere omnes alias ∇ theriacaes, seu pestilenciales, ceteraque quævis antidota, quocumque etiam nomine appellanda veniant, utpote in quâ credit latere omnia Requisita ad perfectam, absolutamque

lutamq; Morborum pestilentium Curationem propriè spectantia.

Excellentissimus & Experientissimus D. D. Ludovicus Pharm. med. seculo applic. In Pleuritide ferociori & qvafi maligna Mixturam simplicem tanqvam elegans Ruptorium & Resolvens commendat. Itemqve in Febribus continuis & plerisqve malignis in principio & circa statum, quando anxietates illæ malignæ nonnunqvam propullulant; vide l. c. p. 283. Therapiam Febrium malignarum & continuarum, lectu & observatu dignissimam.

D. Timæus à Guldenslee Cas. Med.

I. In Tertianâ Intermittente exquisita dedit die 2. Decoctum cholagogum, 3. 5. & 7. die horis 2. ante invasionem ad discussionem Materiæ febrilis Mixturam simplicem tanqvam specificum sudorificum, alterans simul & Putredini resistens, cum euphoria. Vid. Historiam Morbi L. 8. cas. 1 x.

II. In Qvotidiana Intermittente post Usu Clysteris, itemqve Præparantium & educentium Humorem pituitosum, nec non variorum incidentium, Attenuantium & Detergentium, postremum qvoq;
ad

ad Diaphoretica descendit, & provocat sudores in hac Febre ante paroxysmum per Mixturam simplicem. vide Cas. XVI. L. 8. de Febre Qvotid. Intern.

III. In Qvartanâ scorbuticâ post Lenitivum, Venæsectionem, Præparationem, concoctionem, & Educationem Materiæ febrilis, nec non alia Convenientia, & specifica Pharmaca *tandem qvovq. Misturam simplicem adhibet*, & sic Diaphoreticis oppugnavit Febrem, exhibuitqve istam Misturam per vices, qvô factum est, ut sudores copiosi proruperint, qvi qvovqve sponte, in declinatione Febris subsēcuti sunt, ut æger brevi post solstitium Hyemale sanitati Restitutus fuerit. V. Casum XVIII. L. 8.

IV. In Semi Tertianâ post Decoctum præparans materiam febrilem, nec non, Laxativum tandem ad dissipandam Materiam morbificam Mixturam simplicem pro 3. vicibus præscripsit V. Cas. XXI. L. 8.

Med. Anatom. Campb. p. 39.

Compositum hoc Totum Corpus potentissimè penetrat, obstructions referat, Circulationem sanguinis promovet, spiritus cùm Vitales, tùm animales recreat, laudabiles-

bilesque effectus quàm plurimos post se relinquit.

Idem p. 49. ibid.

Mistura simplex Paracelsi à Multis non solum propter alia Ingredientia, sed inprimis quoque propter Camphoram additam *pro Digestivo Universali* habetur; potestque summo cum fructu dari, cum *ante*, tum *post Purgantia*, cum in morborum Curatione, tum Præservatione ab iis.

Quibus Morbis porro profit, vide Caput V. de Tincturâ bezoardicâ, ubi etiam ad Misturam simplicem pertinent Regulæ therapeuticæ, quas circa usum genuinum & rationalem Tincturæ bezoardicæ observandas esse monui.

Huc pertinet Mistura hujus Misturæ cum aliis medicamentis convenientibus, *Sennertus de Cur. Scorb. p. 110. sequentibus* eam miscet.

Rec. spir. ☿ Compos. quem vulgò Misturam simplicem nominant ʒij.

Extr. gran. Junip. ʒij
pimpin.

calam. arom. ā ʒß.

Croci ʒß.

Essentia,

Essentia, vel in defectu, succi cochleariae na-
sturt. aq. ā ʒij

Syr. Cinn. ʒß

fumar.

acetos.

Citri ā ʒj.

Misceantur omnia, exactè digerantur,
 colentur, Dos. ʒj. ad ʒiij.

Mebius Anatom. Camph. p. 39.

Huic Misturæ ita paratæ si sociatur Ex-
 tractum Galegæ, scordii, centaurii min.
 Cardui bened. angel. Valerian. Sassafr.
 Ligni sancti, vel similium, elegantem Tin-
 cturam seu Elixir bezoardicum habebis;
 Et p. 40.

Rec. Mistur. simpl. ritè par. ʒj.

Extract. Galeg.

Valerian.

fl. peon. ā ʒij.

vel ʒiij.

Digere calore lenissimo, per noctem,
 ac deinceps in Vitro benè munito in loco
 frigido ad usum repone.

Ibid.

Rec. spir. theriac. camph.

¶ benè rectific. p. ʒv.

trium mineral. p. i.

N

Extr.

Extr. fl. pap. rb. ʒss.

M. Digere S. Tinctura antipleuritica.

Pro usu diverso etiam Θ ia volatilia possunt admisceri, à quibus vis aperiendi exaltabitur. Idem Ibid.

*Rolfincius Chem. in Art. form. red. p. 254
255. seqq.*

Mistura hæc simplex, inquit, Basin constituit variarum Misturarum compositarum, Quas ibi proponit: Hinc Mistura hæc ingreditur ipsius Misturam Antapoplecticam, Antepilepticā, Antidinicam, Antiparalyticam, Ophthalmicam, Antiasthmaticam, contra Tussem, contra Cordis infirmitatem, Misturam stomachalem, Antisceletyrbicam, Misturam contra Calculum, contra Pestem, Misturam sudorificam catholicam. Quamvis verò Misturæ hæc compositæ, quibus Mistura simplex l. c. miscetur, modestam patiantur, quin requirant, Censuram, dum ingredientia illarum Misturarum vel sint superflua, & homogenea habeant superiora, vel de viribus parum in Mixturam seu liquorem deponant, vel multa separatim assumantur melius, plurima se invicem destruant, & in aliud planè Ens, aliamve Naturam conver-

convertantur; negari tamen non potest, Misturam hanc simplicem, quod etiam de Tinctura bezoardica supra monui, aliis Homogeneis, vel etiam Heterogeneis, suas verò qualitates in Mixto servantibus, pro Naturâ & Tempore Morbi misceri, & sic quasi ad intensiores vires compelli posse; sint tamen talia Symbolica, Homogenea &c. Medicamina, quæ separatim quovque in Apparatu Pharmaceutico necessario extare debent, ne Misturæ simplicis, vel Tincturæ bezoardicæ gratiâ Remedia multiformia parentur, quibus & in simplici, & compositâ dispensatione carere possumus. Reliqua, quæ de Opposito & Comparatis seu Cognatis hujus Misturæ simplicis moneri aut de aliis Membris ordinis Thematici latius diduci potuissent, partim Tinctura bezoardica jam complectitur in suâ ἐξέτασι, partim non opus est, ut prolixius hæc enucleentur. Tribus tantum verbis indicare, quin potius in Memoriam revocare & colligere libuit, Quæ de Nomine, Auctore, Processibus, & Ufu hujus Misturæ simplicis in variis Auctoribus sparsim habentur, ut Tinctura bezoardica Misturæ simplici & Hæc illi lucem Naturæ ho-

ræ homogeneæ & Ufûs symbolici fœneraretur; cum itaqve jam perfunctus sim proposito mihi Labore per DEI gratiam, Eucharistiam hanc calamus eucharisticus Coronidis vice subjicit:

DEO PATRI, FILIO, Spiritui Sancto, sit Gloria!

Paracelsus

Lib. Philosoph. de bonâ & malâ Fortunâ.

So hoch ist der Mensch begabt/was Er sich unterstehet/und die Lehre / Fleiß/ Sorge dazu braucht / Er erlangts. Alle Dinge liegen in der Erfahrenheit / in dem Lernen/ Schicken/und dazu nicht feyren/nicht schlafen/nicht faul feyn/nicht langsam/sondern emsig und fleißig/ ohn unterlaß dem Dinge nachgehen/ dem du nachsteldest. Denn also ist der Mensch begabt in seiner Vernunft/so er sie übet/ daß er herfür kömmt nicht allein in zeitlichen Dingen/ sondern auch in Weißheit/Vernunft/und sünreichen Thun. Der aber verzagt ist/ und meynet/ es sey nur ein gelehrter Mann/und weiter möge niemand gelehrt werden/ derselbige wird nicht gelehrt; Der aber gedencet/ du bist so wohl ein Mensch/als der Gelehrteste auf Erden/ du bist gleich so wohl Gottes Arbeit/als der

der ander / du wilt Ihm gleich werden / oder noch
mehr; Jetzt gehört Fleiß und Emsigkeit dazu / so
schlägt dir's GOTT nicht ab; allein suche und bite
te / so lange bist du es hast / und verliedere
nichts.

Errata, quorum Nonnulla fatis enor- mia sunt.

AD quæ Lector benevolus recurrere velit to-
ties, quoties sensum obscuriorem, vel absur-
dam Dofin offenderit. Nimia enim Correctio-
nis aut ignorantia aut negligentia nec comma-
tum, nec aliarum interpunctionum rationem ha-
buit, Integra verba interdum omisit, Unciam pro
drachma & drachmas pro unciis sæpius admisit,
& quæ alia sunt sphalmata intolerabilia ferè:

P. 3. l. 24. Quid si pro Qvod si. p. 4. l. 14. punctum pro
colo. p. 5. l. 4. quam pro quàm p. 15. l. 8. Σαρανας pro
Σαρανās. p. 19. l. 24. Inter absurda & Methodi ponatur
comma. p. 21. l. 22. ex pro & p. 22. l. 16. inter opposita &
Pugnantia ponatur comma & loco o legatur O. p. 23. l. 1.
nt pro ut. p. 24. l. ult. comma inter Thematica & hæc de-
leatur. p. 25. l. 21. ille pro illi. p. 27. l. 9. comma inter prin-
cipia & materialia tollatur. p. 30. l. 18. Inter cognoscendū
& axiomatica pon. comma. & l. 19. Protoxoëmatica pro
Protonoëmatica. p. 31. lin. 7. Inter Qvorundam & Non-
nullorum inferatur Veterum, & lin. 13. sequentibus adde
femicolon. p. 32. l. 16. optimam pro optimum. p. 38. l. 6.
homogoneam pro homogeneam. p. 41. l. 19. vitrioli pro
vitrioli. p. 42. l. 13. vitriola pro vitriota seu vitriola pr vi-
triolata. p. 47. post verba: Caput III. inferatur De p. 53. l.
18. m. post Tartari deleatur. & p. 56. l. 21. del. quog; bid.
lin. 13.

lin. 23. omne pro omnes. p. 60. lin. 9. Pand. pro Parid. p. 60. l. 25. ⊕ li ♀tæ pro ⊕tæ ♀tæ seu vitriolata, Tartarifata. p. 61. l. 9. entimus, pro sentimus p. 62. l. 14. brevius pro brevius Ibid. l. 24. succinctius & ordinatius pro succinctius & ordinatius. p. 64. l. 17. abjiciatur pro adjiciatur. Excesivum pro Excesivum. p. 65. l. ult. inferantur 3. commata. p. 68. l. 7. adjiciatur pro adjiciatur. p. 70. l. 1. deleatur punctum ante vocem Tincturæ. p. 71. l. 7. bezoardicos pro bezoardicos; & l. 25. Inter tantum & omnium inferatur non. Et l. 26. concervatione pro coacervatione. p. 72. l. 9. Post adjecerit ponatur comma. p. 73. l. 1. ante cui, inferatur comma, & l. 8. Polliceatur pro pollicentur. p. 74. l. 9. archetypy pro archetypus. & l. 8. legantur $\text{Zij}\beta$. Ibid. l. 1. Crori pro Croci Ibid. l. 13. Castorei Zij pro 3 ij. Ibid. l. 14. q. m. pro g. m. p. 75. lin. ult. ut & p. 76. l. 3. & lin. 20. & p. 85. l. 3. victrioli pro vitrioli. p. 76. lin. 3. ut post Tart. deleatur. Ibidem l. 13. deputatiorem pro deputatiorem. p. 77. l. 12. generati pro generali. p. 77. l. 19. erant, pro ferant. p. 78. l. 20. Inter diuretica & anodyna ponatur est. p. 78. l. 22. glutinosam pro glutinosam. p. 79. l. 18. eruda pro cruda. & l. 19. erudos, pro crudos. p. 81. l. 3. Eeperientia pro Experientia. p. 81. l. 15. Pharmacop. pro Pharmacop. p. 83. l. 16. anſomen pro anſommen. p. 84. l. 14. Possunt, pro possunt. p. 84. l. 20. Camphoratum pro camphoratum. p. 86. l. 8. salis pro falsus. p. 87. l. 11. aleriphar-macum pro alexiphar-macum. p. 87. l. 14. est pro &. p. 87. l. 25. dant pro da. p. 91. l. 16. sensimque pro sensimque. p. 92. l. 5. Immunitam pro Imminutam. p. 94. l. 1. Paroxysmum pro Poroxysmum. p. 95. l. 14. absint. pro absinth. p. 95. l. 24. sine pro sine. Ibid. l. ult. delet pro debet. p. 97. l. 16. Clau-desino pro clandestino. p. 97. l. 21. Verrari pro versari. p. 98. l. 19. eadem abl. pro eadem nominat. p. 99. l. 13. Sul-puhe pro sulphure. p. 100. l. 3. ante Vocem spiritus omis-sum est: habet. & lin. ult. Gœckel, pro Gockel. p. 101. l. 1. : post Vocem salmuth dele. Ibid. l. 3. post vocem $\frac{1}{2}$ le inferere comma. Ibid. l. 9. ; post vocem optimæ dele. Ibid. l. 10. .
post

post vocem antidoti dele. p. 102. l. 2. Præseetaneam pro
Præsentaneam. & l. 4. qvavis pro qvâ Vis p. 103. l. 4. s. pro
f. & l. 11. tinctum semel tantum legatur. & l. 18. ac pro ab. p.
104. l. 14. suum pro succum. p. 105. l. 25. $\oplus$ -lo pro $\oplus$ to.
p. 107. l. 16. pro ol. bacc. junip. $\zeta\beta$. leg. $\zeta\beta$. Ibid. l. 18. pro
Tinct. bez. $\zeta\beta$. leg. $\zeta\beta$. p. 108. l. 4. qva pro qvi p. 112. l.
ult. bezoardico pro bezoardica p. 115. l. 16. Venesect. pro
Venæsect. p. 117. l. 1. angreife pro angriffe. & l. 8. in delea-
tur. & l. 13. m. deleatur post signum Tart. & l. 16. m. iterum
deleatur, ut & p. 118. l. 4. & 7. p. 119. l. 10. tichorii pro ci-
chorii p. 120. l. 9. inter extingvere & vel inferatur solet. p.
120. l. 17. fuerit pro fuerit. p. 120. l. 23. calidoribus pro ca-
lidioribus. & l. 25. frigidioribus pro frigidioribus. l. 28.
mortificam pro morbificam. p. 121. l. 22. post couenit in-
feratur comma. p. 127. l. 18. obstructine pro obstructione.
p. 128. l. 8. post familiaris deleatur i. & l. 12. post 2. infera-
tur Tincturæ. p. 132. l. penult. Lue, venerea, pro Lue veue-
rea. p. 134. l. 8. Mortis pro Morbis. p. 135. l. 25. Tractat pro
Tractat. p. 136. l. 25. spiritu pro spiritus. p. 140. l. 17. inter
plerunqve & Ingredientium inferatur designatione. p. 147.
l. 1. deleatur velecudent. p. 149. l. 7. rectificationi pro re-
ctificationi & l. 10. lege $\zeta\beta$. p. 150. l. 6. simui pro simul. p.
157. l. 1. forte pro forti. p. 164. l. 12. Δ pro ∇ seu aqua. Ibid.
l. 13. s. p. S. p. 166. lin. 9. pro Myrrhæ $\zeta\beta$. lege $\zeta\beta$
Ibid. l. 10. pro $\zeta\beta$: $\zeta\beta$. p. 169. lin. 17. adstrictiora pro ad-
strictoria. p. 170. l. 7. sumtæ pro sumti. p. 178. lin. 12. Ad
pro ab. p. 183. l. 12. pro $\zeta\beta$. lege $\zeta\beta$. p. 185. l. 2. anaton-
pro anatom. p. 186. lin. 10. $\zeta\beta$. pro $\zeta\beta$. p. 188. l. 3. uriniam
pro urinam. Ibid. lin. 8. sangvineæ pro sangvineæ.

